

Κ. ΟΡΑΤΙΟΥ ΦΛΑΖΚΚΟΥ

ΕΙΚΟΣΙΝ ΕΚΛΕΚΤΑΙ ΩΔΑΙ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΥ

Nil parvum aut humili modo
Nil mortale loquar.
(Όρατ. φθ. III, 25, 17)

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ ΕΦΕΞΕΙΡΓΑΣΜΕΝΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Εκδόσις Ιωάννης Δ. Κολλαρος

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

44—'Οδός Στυδίου—44

1922

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ Βι-
βλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

ΤΥΠΟΙΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ

(I, 1)

Maecenas atavis edite regibus,
O et praesidum et dulce decus meum,
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse iuvat metaque fervidis

Evitata rotis palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad deos ;
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus,

Illum, si proprio condidit horreo,
Quicquid de Libycis verritur areis.
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros Attalicis condicionibus

Numquam demoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens otium et oppidi

Laudat rura sui ; mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici
Nec partem solido demere de die

5

10

15

20

Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
 Stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.
 Multos castra iuvant et lituo tubae
 Permixtus sonitus bellaque matribus

25 Detestata. Manet sub Iove frigido
 Venator tenerae coniugis immemor,
 Seu visa est catulis cerva fidelibus,
 Seu rupit teretes Marsus aper plagas.

30 Me doctarum hederae praemia frontium
 Dis miscent superis, me gelidum nemus
 Nympharumque leves cum Satyris chorū
 Secernunt populo, si neque tibias

35 Euterpe cohibet nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 Quodsi me lyricis vatibus inseres,
 Sublimi feriam sidera vertice.

2.

(1, 3)

Sic te diva potens Cypri,
 Sic fratres Helenae, lucida sidera,
 Ventorumque regat pater
 Obstrictis aliis praeter Iapyga,
 Navis, quae tibi creditum
 5 Debes Vergilium, finibus Atticis
 Reddas incolumem, precor,
 Et serves animae dimidium meae.
 Illi robur et aes triplex
 10 Circa pectus erat, qui fragilem truci
 Commisit pelago ratem
 Primus, nec timuit praecipitem Africū.

Decertantem Aquilonibus,
 Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti,
 Quo non arbiter Hadriae 15
 Maior, tollere seu ponere volt freta.
 Quem mortis timuit gradum,
 Qui siccis oculis monstra natantia,
 Qui vidiit mare turgidum et
 Infames scopulos, Acroceraunia ?
 Nequiquam deus abscidit
 Prudens Oceano dissociabili
 Terras, si tamen impiae
 Non tangenda rates transiliunt vada.
 Audax omnia perpeti
 Gens humana ruit per vetitum. Nefas ! 25
 Audax Iapeti genus
 Ignem fraude mala gentibus intulit.
 Post ignem aetheria domo
 Subductum macies et nova febrium
 Terris incubuit cohors,
 Semotique prius tarda necessitas
 Leti corripuit gradum.
 Expertus vacuum Dacdalus aera
 Pinnis non homini datis ;
 Perrupit Acheronta Herculeus labor. 35
 Nil mortalibus ardui est :
 Caelum ipsum petimus stultitia, neque
 Per nostrum patimur scelus
 Iracunda Iovem ponere fulmina. 40

3.

(1, 6)

Scriberis Vario fortis et hostium
 Victor, Maeonii carminis aliti,
 Quam rem cumque ferox navibus aut equis
 Miles te duce gesserit.

Nos, Agrippa, neque haec dicere nec gravem
 Pelidae stomachum cedere nescii
 Nec cursus duplicitis par mare Ulixei
 Nec saevam Pelopis domum

Conamur, tenues grandia, dum pudor
 Imbellisque lyrae Musa potens vetat
 Laudes egregi Caessaris et tuas
 Culpa deterere ingeni.

Quis Martem tunica tectum adamantina
 Digne scripserit aut pulvere Troico
 Nigrum Merionen aut ope Palladis
 Tydiden superis parem ?

Nos convivia, nos proelia virginum
 Sectis in iuvenes in guibus acrum
 Cantamus, vacui sive quid urimur,
 Non praeter solitum leves.

4.

(I, 24)

Quis desiderio sit pudor aut modus
 Tam cari capit is ! Praecipe lugubres
 Cantus, Melpomene, cui liquidam pater
 Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quintilium perpetuus sopor
 Urget ? Cui Pudor et Iustitiae soror,
 Incorrupta Fides, nudaque Veritas
 Quando ullum inveniet parem ?

Multis ille bonis flebilis occidit,
 Nulli flebilior quam tibi, Vergili.
 Tu frustra pius heu non ita creditum
 Poscis Quintilium deos.

Quid? si Threicio blandius Orpheo
Auditam modereret arboribus fidem,
Num vanae redeat sanguis imagini,
Quam virga semel horrida,

15

Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi?
Durum: sed levius fit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.

20

5.

(II, 7)

O saepe mecum tempus in ultimum
Deducte Bruto militiae duce,
Quis te redonavit Quiritem
Dis patriis Italoque caelo,

Pompei, meorum prime sodalium,
Cum quo morantem saepe diem mero
Fregi, coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos?

5

Tecum Philippo et celerem fugam
Sensi relicta non bene parmula,
Cum fracta virtus et minaces
Turpe solum tetigere mento.

10

Sed me per hostes Mercurius celer
Denso paventem sustulit aere;
Te rursus in bellum resorbens
Unda fretis tulit aestuosis.

15

Ergo obligatam redde Iovi da^{pe}m,
Longaque fessum militia latus
Depone sub lauru mea nec
Parce cadis tibi destinatis.

20

Oblivioso levia Massico
 Ciboria exple, funde capacibus
 Unguenta de conchis. Quis udo
 Deproperare apio coronas

25 Curatve myrto ? Quem Venus arbitrum
 Dicet bibendi ? Non ego sanius
 Bacchabor Edonis : recepto
 Dulce mihi furere est amico.

6.

(III, 8)

Martiis caelebs quid agam kalendis,
 Quid velint flores et acerra turis
 Plena miraris positusque carbo in
 Caespite vivo,

5 Docte sermones utriusque linguae !
 Voveram dulces epulas et album
 Libero caprum prope funeratus
 Arboris ictu.

10 Hic dies anno redeunte festus
 Corticem adstrictum pice demovebit
 Amphorae fumum bibere institutae
 Consule Tullo.

15 Sume, Maecenas, cyathos amici
 Sospitis centum et vigiles lucernas
 Perfer in lucem ; procul omnis esto
 Clamor et ira.

Mitte civiles super urbe curas :
 Occidit Daci Cotisonis agmen,
 Medus infestus sibi luctuosus
 20 Dissidet armis,

Servit Hispanae vetus hostis orae
 Cantaber sera domitus catena,
 Tam Scytha laxo meditantur arcu
 Cedere campis.

Neglegens, ne qua populus laboret,
 Parce privatus nimium cavere :
 Dona praesentis cape laetus horae et
 Linque severa.

25

7.

(1, 44)

O navis, referent in mare te novi
 Fluctus ! O quid agis ? Fortiter occupa
 Portum. Nonne vides, ut
 Nudum remigio latus

Et malus celeri saucius Africo
 Antemnaeque gemant, ac sine funibus
 Vix durare carinae
 Possint imperiosius

5

Aequor ? Non tibi sunt integra linteal,
 Non di, quos iterum pressa voces malo.
 Quamvis Pontica pinus,
 Silvae filia nobilis.

10

Iactes et genus et nomen inutile :
 Nil pictis timidus navita puppibus
 Fidit. Tu nisi ventis
 Debes ludibrium, cave.

15

Nuper sollicitum quae mihi taedium,
 Nunc desiderium curaque non levis,
 Interfusa nitentes
 Vites aequora Cycladas.

20

8.

(1, 37)

Nunc est bibendum, nunc pede libero
 Pulsanda tellus, nunc Salaribus
 Ornare pulvinar deorum
 Tempus erat dapibus, sodales.

5 Antehac nefas depromere Caecubum
 Cellis avitis, dum Capitolio
 Regina dementes ruinas,
 Funus et imperio parabat

10 Contaminato cum grege turpium
 Morbo virorum, quidlibet impotens
 Sperare fortunaque dulci
 Ebria. Sed minuit furem

15 Vix una sospes navis ab ignibus,
 Mentemque lymphatam Mareoticu
 Redegit in veros timores
 Caesar, ab Italia volantem

20 Remis adurgens, accipiter velut
 Molles columbas aut leporem citus
 Venator in campis nivalis
 Haemoniae, daret ut catenis

Fatale monstrum. Quae generosius
 Perire querens nec muliebriter
 Expavit ensem nec latentes
 Classe cita reparavit oras,

25 Ausa et iacentem visere regiam
 Voltu sereno, fortis et asperas
 Tractare serpentes, ut atrum
 Corpore combiberet venenum,

Deliberata morte ferocior ;
 Saevis Liburnis scilicet invidens
 Privata deduci superbo
 Non humilis mulier triumpho.

30.

9.

(III, 1)

Odi profanum volgus et arceo;
 Favete linguis ! Carmina non prius
 Audita Musarum sacerdos
 Virginibus puerisque canto.

Regum timendorum in proprios greges,
 Reges in ipsos imperium est Iovis,
 Clari Giganteo triumpho,
 Cuncta supercilios moventis.

5.

Est ut viro vir latius ordinet
 Arbusta sulcis, hic generosior
 Descendat in campum petitor,
 Moribus hic meliorque fama

10.

Contendat, illi turba clientium
 Sit maior : aequa lege Necessitas
 Sortitur insignes et imos:
 Omne capax movet urna nomen.

15.

Destruxit ensis cui super impia
 Cervice pendet, non Siculae dapes
 Dulcem elaborabunt saporem,
 Non avium citharaeque cantus

20.

Somnum reducent : somnus agrestium
 Lenis virorum non humiles domos
 Fastidit umbrosamque ripam,
 Non zephyris agitata Tempe.

25 Desiderantem quod satis est neque
 Tumultuosum sollicitat mare
 Nec saevus Arcturi cadentis
 Impetus aut orientis Haedi,

30 Non verberatae grandine vineae
 Fundusque mendax, arbore nunc aquas
 Culpante, nunc torrentia agros
 Sidera, nunc hiemes iniquas.

35 Contracta pisces aequora sentiunt
 Iactis in altum molibus; hic frequens
 Caementa denittit redemptor
 Cum famulis dominusque terrae

Fastidiosus. Sed Timor et Minae
 Scandunt eodem, quo dominus, neque
 Decedit aerata tremi et
 40 Post equitem sedet atra Cura.

Quodsi dolentem nec Phrygius lapis
 Nec purpurarum sidere clarius
 Delenit usus nec Falerna
 Vitis Achaemeniumque costum,

45 Cur invidendis postibus et novo
 Sublime ritu moliar atrium?
 Cur valle permute Sabina
 Divitias operosiores?

10.

(III, 5)

Caelo tonantem credidimus Iovem
 Regnare: praesens divus habebitur
 Augustus adiectis Britannis
 Imperio gravibusque Persis.

Milesne Crassi coniuge barbara
 Turpis maritus vixit et hostium
 (Pro curia inversique mores !)
 Consenuit sacerorum in armis

Sub rege Medo Marsus et Apulus,
 Anciliorum et nominis et togae
 Oblitus aeternaeque Vestae,
 Incolumi Iove et urbe Roma ?

Hoc caverat mens provida Reguli
 Dissentientis condicionibus
 Foedis et exemplo trahentis
 Perniciem veniens in aevom,

Si non periret immiserabilis
 Captiva pubes. «Signa ego Punicis
 Adfixa delubris et arma
 Militibus sine caede», dixit,

«Derepta vidi ; ego civium
 Retorta tergo bracchia libero
 Portasque non c'ausas et arva
 Marte coli populata nostro.

Auro repensus scilicet acrior
 Miles redibit ! Flagitio additis
 Damnū : neque amissos colores
 Lana refert medicata fuco,

Nec vera virtus, cum semel excidit,
 Curat reponi deterioribus.
 Si pugnat extricata densis
 Cerva plagis, erit ille fortis

Qui perfidis se credidit hostibus,
 Et Marte Poenos proteret altero,
 Qui lora restrictis lacertis
 Sensit iners timuit quo mortem.

5

10

15

20

25

30

35

Hic, unde vitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor !
O magna Carthago, probrosis
Altior Italiae ruinis !»

40

Fertur pudicae coniugis osculum
Parvosque natos ut capit is minor
Ab se removisse et virilem
Torvus humi posuisse voltum,

45

Donec labantes consilio patres
Firmaret auctor numquam alias dato,
Interque maerentes amicos
Egregius proper ret exsul.
Atqui sciebat, quae sibi barbarus
Tortor pararet. Non aliter tamen
Dimovit obstantes propinquos
Et populum redditus morantem,

50

Qnam si clientum longa negotia
Diiudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros
Aut Lacedaemonium Tarentum.

55

II.

(III, 6)

Delicta maiorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris
Aedesque labentes deorum et
Foeda nigro simulacra fumo.

5

Dis te minorem quod geris, imperas.
Hinc onne principium, huc refer exitum
Di multa neglecti dederunt
Hesperiae mala luctuosae.

Iam bis Monaeses et Pacori manus
 Non auspicatos contudit impetus
 Nostros et adiecissee praedam
 Torquibus exiguis renidet.

10

Paene occupatam seditionibus
 Delevit urbem Dacus et Aethiops,
 Hic classe formidatus, ille
 Missilibus melior sagittis.

15

Fecunda culpae saecula nuptias
 Primum inquinavere et genus et domos :
 Hoc fonte derivata clades
 In patriam populumque fluxit.

20

Motus doceri gaudet Ionicos
 Matura virgo et singitur artibus
 Iam nunc et incestos amore
 De tenero meditatur ungui.

Mox iuniores quaerit adulteros
 Inter mariti vina, neque eligit
 Cui donet impermissa raptim
 Gaudia luminibus remotis,

25

Sed iussa coram non sine conscio
 Surgit marito, seu vocat institor
 Seu navis Hispanae magister,
 Dedeorum pretiosus emptor.

30

Non his iuventus orta parentibus
 Infecit aequor sanguine Punico
 Pyrrhumque et ingentem cecidit
 Antiochum Hannibalemque dirum,

35

Sed rusticorum mascula miltum
 Proles, Sabellis docta ligonibus
 Versare glaebas et severae
 Matris ad arbitrium recisos

40

Portare fustes, sol ubi montium
 Mutaret umbras et iuga demeret
 Bobus fatigatis amicum
 Tempus agens abeunte curru.

45

Damnosa quid non imminuit dies ?
 Aetas parentum, peior avis, tulit
 Nos nequiores, mox datus
 Progeniem vitiosiorem.

12.

(1, 21)

Dianam tenerae dicite virgines,
 Intonsumi, pueri, dicite Cynthium
 Latonamque supremo
 Dilectam penitus Iovi.

5

Vos laetam flaviis et nemorum coma,
 Quaecumque aut gelido prominet Algido,
 Nigris aut Erymanthi
 Silvis aut viridis Cragi ;

10

Vos Tempe totidem tollite laudibus
 Natalemque, mares, Delon Apollinis,
 Insignemque pharetra
 Fraternaque umerum lyra.

15

Hic bellum lacrimosum, hic miseram famam
 Pestemque a populo et principe Caesare in
 Persas atque Britannos
 Vestra motus aget prece.

13.

(I, 31)

Quid dedicatum poscit Apollinem
 Vates? Quid orat de patera novum
 Fundens liquorem? Non opimae
 Sardiniae segetes feraces,

Non aestuosae grata Calabriae
 Armenta, non aurum aut ebur Indicum,
 Non rura, quae Liris quieta
 Mordet aqua taciturnus amnis.

Premant Calena falce quibus dedit
 Fortuna vitem, dives et aureis
 Mercator exsiccat culillis
 Vina Syra reparata m̄ rce,

Dis carus ipsis, quippe ter et quater
 Anno revisens aequor Atlanticum
 Impune Me pascunt olivae
 Me cichorea levesque malvae.

Frui paratis et valido mili,
 Latoe, dones at precor integra
 Cum mente, nec turpem senectam
 Degere nec cithara carentem.

5

10

15

20

14.

(III, 13)

O fons Bandusiae, splendidior **vitre**,
 Dulci digne mero non sine floribus,
 Cras donaberis haedo,
 Cui frons turgida cornibus
 Τρασιάτου, Ὀρατού ζδατ.

2

5 Primis et venerem et proelia destinat.
 Frustra : nam gelidos inficiet tibi
 Rubro sanguine rivos
 Lascivi suboles gregis.

15 Te flagrantis atrox hora Caniculae
 Neseit tangere, tu frigus amabile
 Fessis vomere tauris
 Praebes et pecori vago.

15 Fies nobilium tu quoqne fontium,
 Me dicente cavis impositan ilicem
 Saxis, unde loquaces
 Lymphae desiliunt tuae.

15.

(III, 23)

Quo me, Bacche, rapis tui
 Plenum ? Quae nemora aut quos agor in specus
 Velox mente nova ? Quibus
 Antris egregii Caesaris audiar

5 Aeternum meditans decus
 Stellis inserere et consilio Iovis ?
 Dicam insigne, recens, adhuc
 Indictum ore alio. Non secus in iugis

10 Exsommnis strupet Euhias,
 Hebrum prospiciens et nive candidam
 Thracen ac pede barbaro
 Lustratam Ruodopen, ut mihi devio

15 Ripas et vacuum nemus
 Mirari libet. O Naiadum potens
 Baccharumque valentium
 Proceras manibus vertere fraxinos,

Nil parvum aut humili modo,
 Nil mortale loquar. Dulce periculum est,
 O Lenaee, sequi deum
 Cingentem viridi tempora lampino.

20

46.

(1, 22)

Integer vitae scelerisque purus
 Non eget Mauris iaculis neque arcu
 Nec venenatis gravida sagittis,
 Fusce, pharetra.

5

Sive per Syrtes iter aestuosas
 Sive facturus per inhospitalem
 Caucasum vel quae loca fabulosus
 Lambit Hydaspes.

Namque me silva lupus in Sabina,
 Dum meam canto Lalagen et ultra
 Terminum curis vagor expeditis,
 Fugit inerniem;

10

Quale portentum neque militaris
 Daunias latis alit aesculetis
 Nec Iubae tellus generat, leonum
 Arida nutrix.

15

Pone me pignis ubi nulla campis
 Arbor aestiva recreatur aura,
 Quod latus mundi nebulae malus iuc
 Iuppiter urget;

20

Pone sub cub curru nimium propinqui
 Solis in terra domibus negata:
 Dulce ridentem Lalagen amabo,
 Dulce loquentein.

17.

(II, 13)

Ille et nefasto te posuit die,
 Quicumque primum, et secrilega manus
 Produxit, arbos, in nepotum
 Perniciem opprobriumque pagi.

5 Illum et parentis crediderim sui
 Fregisse cervicem et penetralia
 Sparsisse nocturno cruento
 Hospitis; ille venena Colcha

10 Et quicquid usquam concipitur nefas
 Tractavit, agro qui statuit meo
 Te triste lignum, te calucum
 In domini caput immergentis.

15 Quid quisque vitet, numquam homini satis:
 Cautum est in horas: navita Bosphorum
 Poenus perhorrescit neque ultra
 Caeca timet aliunde fata.

20 Miles sagittas et celerem fugam
 Parthi, catenas Parthus et Italum
 Robur; sed improvisa leti
 Vis rapuit rapietque gentes.

Quam paene furvae regna Proserpinæ:
 Et iudicantem vidimus Aeacum
 Sedesque discriptas piorum et
 Aeoliis fidibus querentem

25 Sappho puellis de popularibus
 Et te sonantem plenius aureo,
 Alcaeæ, plectro dura navis,
 Dura fugae mala, dura belli.

Utrumque sacro digna silentio
Mirantur umbrae dicere ; sed magis
Pugnas et exactos tyrannos
Densum umeris bibt aure volgus.

30

Quid mirum, ubi illis carminibus stupens
Demittit atras belua centiceps
Aures, et intorti capillis
Eumenidum recreantur angues ?

35

Qnini et Prometheus et Pelopis parens
Dulci laborum decipitnr sono,
Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare Iyncas

40

18.

(III, 26)

Vixi puellis nuper idoneus
Et militavi non sine gloria ;
Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,

5

Lævum marinae qui Veneris latus
Custodit. Hic, hic ponite lucida
Funalia et vectes et arcus
Oppositis foribus minaces.

¶ quae beatam diva tenes Cyprum et
Memphin carentem Sithonia nive,
Regina, sublinii flagello
Tange Chloen semel arrogante !

10

19.

(II, 20)

Non usitata nec tenui ferar
 Pinna biformi per liquidum æthera
 Vates, neque in terris morabor
 Longius invidiaque maior

5 Urbes relinquam. Non ego, pauperum
 Sanguis parentum, non ego, quem vocas,
 Dilecte Maecenas, obibo
 Nec Stygia cohíbebor unda.

10 Iam iam residunt erubibus asperae
 Pelles, et album mutor in alitem
 Superne, nascunturque leves
 Per digitos umerosque plumae,

Iam Daedaleo ocior Icaro
 Visam gementis litora Bosphori
 Syrtesque Gætulas canorus
 Ales Hyperboreosque campos.

15 Me Colchus et, qui dissimulat metum
 Marsae cohortis, Dacus et ultimi
 Noscent Geloni, me peritus
 Discret Hiber Rhodanique potor.

Absint inani funere neniae
 Luctusque turpes et querimoniae
 Conpescè clamorem ac sepulcri
 Mitte supervacuos honores.

20.

(III, 30)

Exegi monumentum aere perennius
 Regalique situ pyramidum altius,
 Qnol non imber edax, non aquilo impotens
 Possit diruere aut innumerabilis
 Annorum series et fuga temporum.
 Non omnis moriar multaque pars mei
 Vitabit Libitinam: usque ego postera
 Crescam laude recens. Dum Capitolium
 Scandet cum facita virgine pontifex,
 Dicar, qua violens obstrepit Aufidus
 Et qua pauper aquae Daunus agrestium
 Regnavit populorum, ex humili potens,
 Princeps Aeolium carmen ad Italos
 Deduxisse modos. Sume superbiam
 Quaesitam meritis et mihi Delphica
 Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

5

10

15

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ

Ο Κότυνος Ὁράτιος Φλάκκος ἐγεννήθη, ἐν Θεονουσίᾳ, πολίχνῃ τῆς κατώπιταλίας ἐν τοῖς μεθορίοις Σαυκατῶν καὶ Λευκανῶν, τῇ 8 Δεκεμβρίῳ τοῦ 65 π.Χ. Περὶ μὲν τῆς μητρός, ἡς ὁ ποιητὴς οὐδόλως μνημονεύει, οὐδὲν γινώσκομεν οὐδὲ τὸ ὄνομα, ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἦτο ἀπελεύθερος (*libertinus*), ποριζόμενος τὰ τοῦ βίου ἐκ τῶν προσόδων ριχροῦ κτήματος, ὅπερ εἰχεν ἀποκτήσει διὰ τῆς φιλοπονίας καὶ οἰκονομίας, ἐγγὺς τῆς Θεονουσίας παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ Αὐρίδου ποταμοῦ. Ἐκεὶ δὲ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Οὐδοτούργου, μιᾶς τῶν κορυφῶν τῶν Ἀπεννινῶν κειμένης παρὰ τὰ δρια τῆς Σαυκίδος, ἐπέρχοσεν ὁ Ὁράτιος τὴν πρώτην παιδικὴν ἡλικίαν, ἀπολαύσων τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀγροτικοῦ βίου καὶ ἀναπνέων τὸν καθαρὸν ἀέρα χώρας ὡρεινῆς καὶ δασώδους.

Ἄλλος ὁ πατήρ, μεριμνῶν περὶ τῆς τελείας παιδεύσεως τοῦ οὗτοῦ, πρωτίως μετέφερεν ἐξ Θεονουσίας εἰς Ρόμην, ἔνθα ἐπέτρεψεν αὐτὸν εἰς διδασκάλους ἰκανούς, παρ' οὓς ἐφοιτῶν τῶν ἐπιφανῶν Ρωμαίων τὰ τέκνα. Ὁπως ἐπαρκῇ εἰς τὰς γένες δαπάνας ἡγακάσθη νίναλάδη τοῦ ἔργου τοῦ εἰσπράκτορος τῶν ἐκ τῶν δημοπρασιῶν προερχομένων χρημάτων (*coactor auctionum*). Γινώσκων δὲ κάλλιστα ὁ συνιετος ἀνήρ εἰς ὄπόσους ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκείνῃ πόλει ἐξέκειντο κινδύνους οἱ ἀπειροὶ ἔτι νέοι, εὐχαριστῶς κατηγόρισκε τὸν ἀπὸ τοῦ ἔργου ἐκείνου παρεχόμενον αὐτῷ χρόνον εἰς τὴν ἐπιμελή ἐποπτείαν τοῦ παιδευομένου οὗτοῦ. Αὐτὸς δ' ὁ ποιητὴς περιγγάφει μετὰ θυγκινήσεως ἐν τινὶ χωρὶ (Σατιρ. 1, 6, 72,), μοναδικῷ σχεδὸν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ λογοτεχνίᾳ, τὴν κατὰ τὴν περιόδον ταύτην ἀφοισίων καὶ αὐταπαρηγίαν τοῦ πατέρος. Οὐδὲν ἄλλο ἐπιζητῶν οὗτος ἐν τῇ φιλοστοργίᾳ αὐτοῦ ἢ τὴν δικαιογενῆ καὶ ἡθικὴν τοῦ παιδὸς προκοπήν, οὐ μόνον προθύμως κατέβαλλε τὰ παιτούμενα ἀναλώματα μοχθῶν καὶ στερῶν ἔστοτεν

τής ἔτιον καὶ μικρᾶς ἐκείνης ἐν τῷ ἴδιῳ κτήματι εἰζωῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς αὗτος ἐπεμελεῖτο ἰσχυρῶς τῆς ἡθικῆς τοῦ οἰκοῦ ἀγωγῆς συμβουλεύων δι' ἐπιτηδείων παραδειγμάτων καὶ ποιῶν τοῦτον ἵκανόν νὰ διακρίνῃ αὐτὸς ἀφ' ἔχυτοῦ τί είναι καὶ τί κακόν, πρὸς δέ καὶ παρακολουθῶν αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἐντεῦθεν ὑποστρέφοντα οἴκαδε.

"Ἄγων τὸ 19ον ἔτος τῆς ἡλικίας (περὶ τὸ 46 π. Χ.) ὁ Ὁράτιος ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ώς ἡτοῖ ἔθιστος εἰς τοός εὐπόρους νέοντας Ρωμαίους, ὅπως συμπληρώσῃ τὴν παιδεύσιν αὗτον διὰ τῆς περὶ τὴν φιλοσοφίαν σπουδῆς. Ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς "Ἐλληνας ποιητὰς ακτὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐπέστησε σύντονον τὴν ἔκυτοῦ τροσοχήν. Εἰς δὲ τοὺς φίλους αὐτὰ τὰ τὴν ἐν Ἀθήναις διατριβήγε δύνανται νὰ καταλεχθῶσιν ὁ γενάρος Μάρκος Κικέρων, οἵτος τοῦ βήτορος, καὶ ὁ Μ. Οδυλλερίους Μεστίλας; οἵτινες μετ' ἄλλων πολλῶν Ρωμαίων διέτριβον ἐν Ἀθήναις πρὸς εὐρυτέρας μελέτας.

Μετὰ δόο περίπου ἔτη τοῦ Ὁρατίου τὰς σπουδὰς διακόπτουσιν ἔκταχτα πολιτικὰ γεγονότα. Ὁ Καῖσαρ ἐδολοφονήθη μηνὶ Μαρτίου (τοῦ 44 π.Χ.), οὖ διένεκα ἐξερράγη νέος ἐμφύλιος πόλεμος σφόδρα συντράξας τὸ ρωμαϊκὸν κράτος. Μηνὶ δὲ Σεπτεμβρίῳ τοῦ ἔτους ἐκείνου ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὁ τυραννοκτόνος Βρούτος αγρόττων μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν ἀπὸ τοῦ τυραννικοῦ ζυγοῦ ἀπαλλαγὴν τῆς πατρίδος. Ὁ δὲ Ὁράτιος, ὅπως καὶ ὄλλοι συμφοιτηται αὐτοῦ, προθόμως ἔτενεσε νὰ ταχθῇ ὅπο τὴν σημαίαν τούτου καίπερ δ' οδόποτε πρότερον στρατεύτας ἔλαβεν ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Βρούτου τὸ ἀξιώμα τοῦ χιλιάρχου. Ἀλλ' ἡ ἐν Φιλίπποις μάχη (κατὰ Νοέμβριου τοῦ 42 π. Χ.) διέλυσε τὰ ὄνειρα καὶ ἤφασι τὰς ἐλπίδας τῶν δημοκρατικῶν, ὁ δὲ Ὁράτιος κατήγνησεν εἰς δεινήν στενοχωρίαν. Ὁ ἀξιόλογος αὐτοῦ πατέρης τὸ ξῆρη τείνεως, καὶ ἡ μικρὰ πατρικὴ περιουσία, ἥτις θὰ περιγράψετε εἰς τὸν οἶνόν, ἐδημεύθη ὅπο τοῦ Ὁκτανίανος μετ' ἄλλων πολλῶν κτηματικῶν περιουσιῶν ὅπερ τῶν ἀπομάχων στρατιωτῶν.

"Ἐπωφελούμενος ὁ Ὁράτιος τὴν παρὰ τοῦ Ὁκτανίανος δοθείσαν γενικὴν ἀμνηστίαν κατῆλθεν εἰς Ρώμην (τῷ 41 π.Χ.), ἔνθι κατήρθωσεν, ὅπως πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, νάναλάδη ἐπικερδεῖς ἀξιωμα,

τὸ τοῦ ταμιακοῦ γραμματέως· κατὰ δὲ τὸν χρόνον τῆς ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου σχολῆς, ὅντα οὐχὶ ὀλίγον, διέτριψε περὶ τὴν ποίησιν. Οὗτος ἐγένετο ταχέως φίλος τῶν ἡδη γνωστῶν ποιητῶν Οὐεργιλίου καὶ Οὐάριου καὶ διὰ τῆς τούτων θερμῆς μυστάσεως κατεστη (τῷ 39 π. Χ.) οἰκεῖος καὶ φιλατος τοῦ Μαικήνου, πιστοῦ τοῦ Ὁκταδικοῦ συμβούλου καὶ γενναίου τῶν γραμμάτων προστάτου. Μετὰ δὲ περίπου ἑτη (πιθανῶς τῷ 33 π. Χ.) ἐδωρεῖτο αὐτῷ ὁ Μαικήνας τὴν Σαδινικὴν ἔπαυλιν, καιρένην εἰκοσιπέντε περίπου μίλια πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς τῆς Ρώμης ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Διγεντίας, μικροῦ ποταμίου χυνούμενοι εἰς τὸν Ἀνίνα. Τὸ κτήμα τοῦτο ἦτο οὐ μόνον ἴκανὸν πρὸς συντήρησιν τοῦ Ὁρατίου, δυναμένου νῦν ἀμερίμνως καὶ ἀπερισπάστως νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὰς φιλολογικὰς μελέτας, ἀλλ᾽ ἀπένη καὶ πηγὴ ἀσφαλῆς καὶ ἀκένωτος χαρᾶς καὶ εὐδαιμονίας· συγκὰ δὲ ποιητὴς ἀσμενίζει νὰ ὄμηῃ τὰ θέλητρα αὐτοῦ.

Διὰ τῆς πρὸς τὸν Μαικήναν φιλίας καὶ διὰ τῶν θαυματίων κοινωνικῶν ἀρετῶν καὶ εῆς ποιητικῆς εὐφύΐας αὐτοῦ εὐχερώς εἰσῆλθεν ὁ Ὁράτιος εἰς τὴν ἀριστηγήν ρωμαϊκὴν κοινωνίαν. Αἱ δὲ φίδαι αὐτοῦ περιτράγως μάρτυροισι τὴν πρὸς πάντας τοὺς συγχρόνους διαπρεπεῖς Ρωμαίους φίλιαν. Ἐκ τούτων ἦσαν ὁ Ἀγρίππας, τοῦ Ὁκταδικοῦ ὁ πιστός στρατηγὸς καὶ ὑστερον γαμbrός, ὁ Μεσσάλας, ὁ ἐν Ἀθηναῖς συμφοιτητὴς τοῦ Ὁρατίου καὶ ὑστερον εἰς τῶν κρατίστων ρητόρων, ὁ Πιωλίων, διαπρέψας ἔν τε τοῖς γράμμασι καὶ τῇ ρητορικῇ καὶ ἐν τοῖς διπλοῖς. Πλὴν δὲ τῶν προμνημονεύεντων ποιητῶν, Οὐεργιλίου καὶ Οὐάριου, οἰκεῖοι αὐτοῦ ἦσαν οἱ ἔτης, δόκιμοι κριτικοὶ καὶ λογοτέχναι, ὁ Κορυτίλιος Οὐάρος, ὁ Οὐάλγιος, ὁ Πλάτιος, ὁ Ἀρίστιος Φύσκος καὶ ὁ ποιητὴς Τίθουσλας.

Ἡ πρὸς τὸν ἡγεμόνα Αἴγυπτον οἰκειότης τοῦ Ὁρατίου ἦτο εἰλικρινῆς καὶ ἐγκάρδιος. Εἰ καὶ μετὰ πεποιθήσεως ἐτάχθη ὅπο τὰς σημαίας τῶν δημοκρατικῶν Βρούτου καὶ Κασσίου καὶ ἐπολέμησεν ἐν Φιλίπποις, εἶχεν δῆμως πλείστην σύνεσιν καὶ φιλοπατρίαν, ὥστε μετὰ τὴν προγηγηθεῖσαν μακράν ἐκείνην περίοδον τῶν δεινῶν ταξιαχῶν καὶ ἐμφυλίων σπαραγμῶν νὰ μὴ τοφλώτηη νῦν πρὸς τὴν θαυμασίαν τάξιν καὶ τὴν ειρήνην τὴν ἐν τῷ ρωμαϊκῷ κράτει ἐπικρατήσαμεν διὰ τῆς

διξιάς καὶ εὐκόρου διοικήσεως τοῦ Αὐγούστου. Ελλικρινῶς ἀφωσιω-
μένος πρὸς τὸν ἡγεμόνα δὲν ἔστερξεν ἀπλῶς τὸ νέον καθεστώς, ἀλλὰ
διὰ τῶν ἔχοτος ποιημάτων ὑμητεῖς τοῦτο καὶ συντέλεσεν εἰς τὴν ἐμ-
πέδωσιν αὐτοῦ.

Ἄπειθανε τῇ 27 Νοεμβρίου τοῦ 8ου ἔτους π.Χ. μικρὸν προτοῦ
νὰ συμπληρώῃ τὸ 57 ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ ἀφ' οὗ ἐπειδὲ τὸν
Θάνατον τοῦ φίλου καὶ προστάτου Μακιχήνου, δοτὶς τελευτῶν συνίστα
θερμῶς τῷ Αὐγούστῳ τὸν ἀγαπητὸν Ὀράτιον: Horatii Flacci ut
mei esto memor. Ἐτάρη δ' ὁ ποιητής ἐπὶ τοῦ Ἡσπερίδην λόφου
παρὰ τοῦ Μακιχήνου τὸ μνῆμα.

Τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ὀράτιον ἐκδοθὲν ἔργον γέτο τὸ I βιβλίον τῶν
σατιρῶν τῷ 35 π.Χ. Μετὰ πέντε δ' ἔτη ἐξεδόθη τὸ II. Τὰ ποιῆματα
ταῦτα προσαγορεύονται μὲν σονγήθως *σατιραί* (satirae) καὶ αὐτὸς ὁ
Ὀράτιος ὑπαιγίσσεται που εἰς τὴν προσγεγορίαν ταύτην, ἀλλ' ὑπ' αὐ-
τοῦ μητῶς ὄνομάζονται *seminones*, γῆτος *διάλογος* γη ὀμιλίαι σοντε-
ταγμέναι κατὰ τὸν ἀνειμένον τρόπον τοῦ καθ' ἡμέραν λόγος. Παρ'
Ὀράτιῳ οἱ σάτιραι εἶναι κομψαὶ διατριβαὶ ὑποκείμενον ἔχουσαι τὰς
κακίας καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν συγχρόνων παρενείρονται δ' ἐν αὐ-
ταῖς τερπνὰ περιστατικὰ ἐξ ἀτομικῆς ἐμπειρίας, ἀνακινοῦνται λογο-
τεχνικὰ. ζητήματα, περὶ ἣ ἡσχαλοῦντο οἱ σύγχρονοι, καὶ χριέντως
ἐπισκώπονται αἱ ὑπερβολαὶ τῶν τότε ἀκμαζόντων φιλοσοφικῶν σθ-
στημάτων, τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στωϊκῶν, περὶ ἣ ἐνδελεχῶς ἐστού-
δαζεν ὁ Ὀράτιος χωρὶς δῆμος νὰ εἴναι οὐδενὸς τούτων ἀπόλυτος
ὅπαδος (nullius addictus iurare in verba magistri).

Οἱ ἐπωδοί, δημοσιευθέντες περὶ τῷ 29 π.Χ., ἀποτελοῦσι μετάδα-
σιν ἀπὸ τῶν σατιρῶν εἰς τὰς φύδας. Πρὸς μὲν τὰς σατίρας δῆμοιάζουσι
κατὰ τὸν συχνὸν φογερὸν χαρακτῆρα, πρὸς δὲ τὰς φύδας κατὰ τὴν
ληρικὴν μορφὴν.

Τῶν φύδων (carmina) τὰ τρία πρῶτα βιβλία ἐδημοσιεύθησαν τῷ
23 π. Χ., διε δ' Ὀράτιος γέτο τὸ 42ον ἔτος τῆς ἡλικίας. Πολλαὶ δὲ
τούτων ἀναντιρρήτως ἐποιήθασαν ἔτη τινὰ πρότερον καὶ ἔνιαι προρα-
μῶς περὶ τὸ 32 π. Χ. Διὰ τῶν φύδων κατελέχθη ὁ Ὀράτιος εἰς τοὺς
δοκιμωτάτους Ρωμαίους ποιητάς καὶ γεράλισεν ἔχοντι διαρκῆ φήμην.

Μετὰ δὲ δ' ἔτη ἀνετέθη καὶ ἐκλογὴν εἰς αὐτὸν ὅπὸ τοῦ Αὐγούστου
ἡ σύνθεσις τοῦ ἔκαποντα επηρίκου ὅμινου (carmen saeculare), δεῖται
ἐφάλη κατὰ τὴν τῷ ἔτει ἐκείνῳ γενομένην δημοτελεστάτην ἑορτὴν
τῶν Σακιουλαρίων.— Τὸ τετάρτον βιβλίον ἐξεδόθη τῷ 13 π.Χ.

Ἐφγον τέλος καλλιστον τῆς ὡρίμου τοῦ ποιητοῦ ἡλικίας είναι αἱ
ἐπιστολαὶ ἐν δακτυλικῷ ἐξαμέτρῳ, ὅπως καὶ αἱ σάτιραι, πεποιημέ-
ναι, ὡν τὸ μὲν I βιβλίον ἐδημοσιεύθη περὶ τὸ 20 π. X., τὸ δὲ II
περὶ τὸ 14 π. X. Εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ ἀνήκει
ἡ Epistula ad Pisones, συγήθως Ars poetica καλουμένη, ἐν ᾧ οὐ-
τος πραγματεύεται περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ποιητικῆς συνθέσεως καὶ ίδιᾳ
περὶ τοῦ δράματος.

Ως καλλιτέχνης τῆς λυρικῆς μορφῆς ὁ Ὁράτιος εἶγαι ἐν τοῖς
Ρωμαϊοῖς ποιηταῖς ἀνυπέρβλητος. Κατὰ δὲ τὸ περιεχόμενον πολλαὶ
τῶν ὡδῶν αὐτοῦ είναι ποιητικὰ αριστουργήματα. Η φιλοπατρία αδ-
τοῦ ἦτο ἄδολος καὶ γηγειά, ἡ εἰς τὸν Αὐγούστον ἀφοσίωσις βαθεία,
ἡ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν πίστις ἀγνή καὶ ἀκράδαντος. Οσάκις δὲ ἐπικαμ-
βάνεται τῶν θεμάτων τούτων ὄμιλοι ειλικρινῶς καὶ ἐκ πεποιθήσεως,
καὶ συγχάκις καταδείκνυται ἔχων δίχρυμα καὶ ὄφος λυρικόν. Άλλὰ
καὶ αἱ ὡδαὶ, αἱ εἰς τὰ ἄλλα εἰδῆ τῆς ποίησεως ἀναφερόμεναι, αἱ τε
φαιδραὶ καὶ συμποτικαὶ καὶ ἐρωτικαὶ, μειαὶ πολλῆς τέχνης ἐπεξειρ-
γασμέναι θέλγουσαι ισχυρῶς τὸν ἀναγνώστην διὰ τῆς ἐπανθούσης χά-
ριτος καὶ ἀδιάστοι εὐτραπεζίας. Ακελουθεὶ μὲν δὲ Ὁράτιος, ὡς αὐ-
τος σεμινόρμενος ὄμολογει, εἰς τοὺς Ἐλληνας λυρικούς, τὴν Σαπφώ
τὸν Ἀικατίον, τὸν Ἀρχιλόχον, ἀλλὰ διασώζει καὶ τὴν ίδειν ἀνεξαρ-
τησίαν καὶ πρωτοτοπίαν, ὥστε νὰ ἐμφανίζεται ὡς γνήσιος ρωμαϊος
ποιητής, εἰς οὗ τὰ ποίηματα ἀποτυπώνυται καὶ ἀποχαταφαίνονται
οἱ διαλογισμοί, τὰ συναισθήματα, τὰ πάθη καὶ οἱ πόθοι τῶν συγ-
χρόνων Ρωμαίων.

ΕΞΗΓΗΤΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

1.

Οι ποιητοί τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ ποιητής. «Οἱ μὲν πολλοὶ εὐχαριστοῦνται ἄλλοι εἰς ἄλλα καὶ ὑπ’ ἄλλων ἐλαύνονται ἐπιθυμημάτων, ταπεινῶν καὶ ἀναξίου λόγου, ἐμοὶ δὲ μεγίστη ἡδονὴ καὶ ὑψηλὸν ἰδεώδες εἶναι ἡ περὶ τὴν ποίησιν ἀσχολία καὶ εὐδοκίμησις. Ἐάν λοιπὸν σύ, ὁ Μαικῆνας μὲ καταλέξῃς εἰς τοὺς λυρικοὺς ποιητας, θὰ λάβω κλέος οὐρανόμηκες καὶ ἀθανατον».

Ἡ προκειμένη φράση, δι’ ἣς δὲ Ὁράτιος ἀφιεροῦ πρὸς τὸν Μαικήναν τὰ τρία πρῶτα βιβλία τῶν ἑαυτοῦ φέδων, χρησιμεύει ἀμα καὶ ὡς εἰσαγωγή, ἐν ᾧ δὲ ποιητὴς προαγγέλλει, διτὶ ἡ ποίησις ἦν μὲλλει ν’ ἀσκήση, εἶναι δὲ λυρική.

(Μέτρον—πρῶτον ἀσκληπιαδειον).

1. Atavisedite regibus] «ἐκ βασιλικῶν προγόνων καταγόμενε». Η παράθεσις regibus ἔντι ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ: regiis. Τὸ δὲ atavus καρίως=επιπαππος, ὁ εἰς πέμπτον βαθμὸν πρόγονος (pater, avus, proavus, abavus, atavus). Οἱ Κίλνιοι, οἱ τοῦ Μαικήνου πρόγονοι, ἀνὴροι εἰς ἀρχαῖον Τυρρηνικὸν γένος τῶν λουκούμώνων(οὗτας ἐκαλοῦντο ὅπό τῶν Τυρρηνῶν οἱ βασιλεῖς), ὅπερ πάλαι ποτέ κατάφει ἐν τῇ πόλει Ἀρρητίῳ, φθονούμενον δὲ διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δύναμιν ἐξεδιώχθη ἐκεῖθεν καὶ καθιδρύθη ἐν Ρώμῃ. Ο Μαικῆνας, καί περ τοιαύτην ἔχων καταγωγήν, ἡρκεῖτο οὐ μένη ἐππεύς καὶ μηδὲν δημόσιον ἀξιωμα τάνατον αποβάνη. Οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ποιηταὶ ἐξαίρουσι τὴν τοιαύτην τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρὸς μετριοφροσύνην.

2. Ο et] χαρμωδία ἀνεκτή ἐν ἐπιφανήσεσιν. Ο Ὁράτιος, ὅπως καὶ ἄλλοι σύγχρονοι Ρωμαῖοι ποιηταί, ἀξιωθεῖς τῆς φιλίας καὶ ὑψηλῆς προστασίας τοῦ Μ., ἐσεμνύετο ἐπὶ τούτῳ Ο πρῶτος στίχος, δοτίς δὲν εἶναι ἀπλὴ φιλοφρονητικὴ προσφώνησις, ἐν συνδέσει μετά τοῦ δευτέρου στίχου σημαίγει: «καίπερ οὕτως ὑπεράνω ὑμῶν ἴσταμεν, ἀλλ’ οὕτινος δὲ δυναμις εἶναι ἐμὴ προστασία καὶ δέξα ἐμὲν κόσμημα».

3. sunt quos... iuvat] = nonnullos invat (*πρᾶλ.* τὰ ἐλληνικά εἰσιν οἱ. *ἴστιν* οἵσ, κατ., κατωτέρω στ. 19 est qui). Τὰς παντοίας τῶν ἀνθρώπων κλίσεις καὶ ἐπιθυμίας παρέστηται ἥδη οἱ παλαιοὶ Ἑλληνες λυρικοί, πρᾶλ. Σόλωνος ἀπόστ. 12. 43 κέ : *Σπεύδει δ' ἄλλοθεν ἄλλος* δ μὲν κατὰ πόντον ἀλάται ἐν νησοῖν χεήσων οἰκαδε κέρδος ἄγειν ἰχθυόνεται, ἀνέμοισι φορεύμενος ἀργαλέοισιν. φειδωλὴν ψυχὴν οὐδεμίαν θέμενος· ἄλλος γῆτη τέμνων πολυδένδρεον εἰ; ἐνιαυτὸν λατρεύει. τοῖσιν καμπύλῳ ἀροτερε μέλει κατ. —curriculo] διὰ τοῦ «ἄρματος», ὄνοματικὴ curriculus, ὑποκοριτοῦ currus.

4. collegisse metaque... evitata] ὑποκείμενα τοῦ iuvat. Παρατηρητέα ἡ ποικιλία τῆς συντάξεως ὑποκείμενα ωσαύτως τοῦ iuvat εἰναι καὶ αἱ κατωτέρω ὄποιθεν. προτάσσεις (7—9 : hunc, si... illum, si). «Τινὲς ἥδονται, ὅτι συνέλεξαν διὰ τοῦ ἄρματος ὀλυμπιακῆν κόνιν καὶ παρέκαμψαν τὴν στίλην». Ἡ μεγίστη τέχνη τοῦ ἄρματηλάτου ἥτο προλαβὼν νὰ παρακάμψῃ ὡς οίντε ἐγγότατα τὴν στίλην ἡ νόσσαν (meta), ὅπως μὴ ἄλλος τις τῶν διαμιλλωμένων προδράμη, ἄλλ' ἄμφι καὶ νὰ μὴν προσκρούσῃ εἰς ταύτην μηδὲ ἀνατραπῇ (πρᾶλ. τὴν παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἡλέκτρᾳ (741 κέ.) περιγραφῇ). Τοὺς ἔνεκα τῆς ταχίστης περιστροφικῆς κινήσεως καταθερμαίνομένους τροχούς καλεῖ ὁ ποιητὴς fervidos (διαπόρους).

46. palmaque nobilis... evehit] «καὶ ὁ φοίνικας τῆς δόξης... ἀνυψοῖ» Ἡ πρότασις αὗτη συιδέεται μετὰ τῆς προηγούμενῆς sunt quos iuvat κατ. διὰ τοῦ φίε ποραπακτικῶς (= eosque), ἐν φι κατ' ἔνοιαν εἰναι ὑποτεταγμένη εἰς αὐτήν (= quos... evehit). —palma] ἀθλῶν τῶν Ὄλυμπικῶν ἥτο δὲ κότινος, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξανδρου οἱ νικηταὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀγῶσιν ἐλάμβανον καὶ κλάδον φοινικοῦ. Ἡ χρῆσις τούτου πρωτίως εἰστιχθῇ καὶ εἰς τὸν Ρωμαίους, παρ' οἷς ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ ἡ λ. palma κατήντησε συνώνυμος τῇ νίκητοια.—ad deos] τὴν ἀποθέωσιν τῶν ἐν ἀγῶσι νικητῶν ἔξαιρει καὶ ἄλλαχοῦ ἡ Ὁράτιος (IX, 2, 17): quos Elea domum reducit palma caelestes.—Terrarum dominos] ἀναφέρεται εἰς τὸ quos

«καὶ ἀνηφοὶ αὐτοὺς ὡς δεσπότας τεῦ κύρου πρὸς τοὺς θεούς». Πρέστι ταῦτα πρᾶλ. στι. 30.

7-10. Hunc... illum] δηλ. ιυνατ, οὗ ὑποκείμ. αἱ ἐπόμεναι δύο ὑποθετ. προτάσεις.—mobilium] «τῶν ἀσταθῶν Κυριτῶν». δηλ. τῶν ρωμ. πολιτῶν. ὅτε μὲν ὑπὲρ τοῦ δεῖνος, ὅτε δὲ ὑπὲρ τοῦ δεῖνος φυ-
φικομένων. Τὸν ὄχλον ἀλλαχοῦ καλεῖ δὲ ποιητής turbam ventosam.—

8. tergeminis honoribus] ἀρχαιρετ. ὄργαν. «διὰ τῶν τριπλῶν ἀξιω-
μάτων», τ. ἔ. διὰ τῆς μείζονος ἀγορανομίκης ἢ ταμιείχης, τῆς στρα-
τηγίας καὶ τῆς ὑπατείας. Διὰ τοῦ ἐπιθέτου tergeminus παρίσταται
ἡ διαδοχὴν σειρά, καθ' ἥν οἱ Ρωμαῖοι καθίσταντο συνήθως εἰς τὰς
ἀνωτέρας τάντας ἀρχάς.—9. proprio] =suo proprio, ὅπως συνήθως
παρὰ Κικέρων:—10. verritur] =σαρώνεται, τ. ἔ. συνάγεται. «Ἐὰν
ἐκρυψεν ἐν τῷ ἴδιῳ αὐτοῦ σιτοβολῶνι διάδηματος συναθροίζεται κτλ.»
ποιητικὴ παράστασις τοῦ πάθους τῶν πλοισίων, ὅπως ἀποθησαυρί-
ζωσιν δύον τὸ δυνατὸν περισσότερα. Μή οὖσης τῆς Ἰταλίας αὐτάρ-
κοντος, ἦρχετο σίτος εἰς Ρωμηνὸν τὴν Αἴγυπτον, Σικελίας καὶ Ἀ-
φρικῆς (Libycis areis).

11. gaudentem κτλ.] «τὸν χαίροντα νὰ κτλ.» Ποιητικὴ παρά-
στασις τοῦ μικροῦ γεωργοῦ δοτιέ μένων προσκεκολλημένος εἰς τὸ
πατρικόν του χωράφιον εὐχαριστεῖται νὰ καλλιεργῇ μετὰ κόπου πολλοῦ
τὸ σκληρὸν αὐτοῦ ἔδαφος.—12 Attalicis condicinibus] «διὰ
προσφορῶν Ἀττάλου», δις δηλ. Ἀτταλος μόνον ἡδύνατο νὰ κάμη.
«Υπαινιγμὸς εἰς τὸν παροιμιώδη πλοῦτον τοῦ βασιλέως τῆς Ηεργά-
μου, δοτιέ ἀποθηῆσκων ἐκληροδότησε τὸ ἔαυτοῦ βασιλεῖον εἰς τοὺς
Ρωμαίους (τῷ 133 π. Χ.). Παρατηρητέων ἡ χρῆσις τοῦ ἀτομικοῦ ἐπι-
θέτου Attalicus ἀντὶ γενικοῦ τινος ἐπιθέτου, ὅπως καὶ κατωτέρω
των ἐπιθέτων Cypria (στ. 13), Myrtoum (14), Icaris—Africum
(15), Massici (18), Marsus (28). Διὰ τῆς τοιαύτης χρήσεως δύο-
μάτων συγκεκριμένων καὶ δηλωτικῶν γνωστῶν σχέσεων ἐν τῇ φύσει
ἢ ἐν τῷ ἀνθρωπίνᾳ βίῳ προσποιοῦσιν οἱ ποιηταὶ ἐνάργειαν καὶ ζωη-
ρότητα εἰς τὸν λόγον.—13. demoveas] «δύναται τις νὰ πομπ-
αρύῃ», δηλ. ἀπὸ τῶν πατρικῶν ἀγρῶν.—ut] συμπερασματικόν,
οὐχὶ τελικόν ἐντούθεν καὶ τὸ ἐπιθ. pavidus «περιθεῖς νάυτης», οἷος

δηλ. πάντως θὰ είναι ὁ τέως ἀγροτης.—trabel μετωνυμιώς=πανι
Αλλὰ διὰ τῆς μετωνυμίας (κυρίως=ἐπὶ δοκοῦ) ἐμφανίζεται ὁ ἐπι-
χείμενος κίνδυνος. Η Κόπρος ἡτο περίφημος διὰ τὴν ἔξαγωγὴν ἀ-
φθόνου ναυπηγησίμου δλης.

14. *Icariis fluctibus*] δοτ. πτώσις «πρὸς τὰ κύματα τοῦ Ἰκα-
ρίου πελάγους». τ. ἔ. τοῦ πρὸς δυσμάς τοῦ Αἰγαίου πελάγους, οὗτο
κληθέντος ἀπὸ τῆς ὄμωνύμου νήσου.—16. *metuens laudat-reficit*]
ὁ νοῦς : Καθ' ὃν χρόνον ὁ ἔμπορος πλέων κινδυνεύει ἐκ τῆς τρικυ-
μίας, ἐπαινεῖ τὸν ἀνετον ἀγροτικὸν βίον, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον παρελθό-
τος τοῦ κινδύνου λησμονεῖ τὰ πάντα. Τὸ διερρωγὲς πλοίον, ὅπερ
ἐπιτκενάζει, οὐδόλως ἀνακκλεῖ εἰς τὴν μητρη τοῦ τοῦ προτέρους
κινδύνους.—otium et rura] διὰ τοῦ rura ἔρμηνεται ταφέστερον
τὸ otium : «τὸν ἀνετον ἀγροτικὸν βίον τῆς πόλεως του».—18. *in-
dociis... pati*] ἡ ἔξ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν ἔξάρτησις ἀπαρεμφάτου
ἀπαντᾷ παρὰ ποιηταῖς, ιδίᾳ τοῖς τῶν Αὐγουστείων χρόνων. Ἐπιθετα
συντασσόμενα ἀπαρεμφάτῳ παρ' Ὁρατίῳ είναι : audax, dignus,
doctus, indoctus, blandus, fortis, lenis, sciens, ne-
sciens, timidus κτλ. Τὸ δὲ pauperies σημαίνει οὐχὶ παντελῇ ἔν-
δειαν (egestas), ἀλλὰ πενταν, ἢν διοφέρει, δοτις ἀρέσκεται patrios-
findere sarculo agros.

19—22. *est qui*] πρέλ. στ. 1.—nec pocula... nec demere-
spernit] ποικιλία καὶ ἐνταῦθα συντάξεως ἐκ τοῦ p. spernit ἔξαρ-
τᾶται σημα καὶ ἀπαρέμφατον.—Massici] οἶνος περίφημον τῶν λό-
φων τῆς Καμπανίας ἐγγῆς τῆς Σινουέστρης.—solido de die] •ἐκ
τῆς ἐργασίου ήμέρας». Solidus dies είναι ἡ ημέρα ἡ ἀφιερωμένη
ἀκεραια καὶ χωρὶς διακοπῆς εἰς τὴν ἐργασίαν.—21. *stratus mem-
bra]* «ἐστρωμένος τὰ μέλη». Η τοῦ παθητικοῦ μήματος καὶ ίδια
τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου σύνταξις μετ' αἰτιατικῆς, σπανιωτέρα
οὖσα ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ λατινισμῷ, ἀποδίνει σηχὴν παρὰ τοῖς ποιη-
ταῖς τῶν Αὐγουστείων χρόνων κατὰ ζῆλον Ἑλληνικόν.—22. *ad lene-
caput]* «παρὰ τὴν ἡρέμα φθυρίζουσαν πηγήν», οὐχὶ δηλ. θορυ-
βώδη, ὥστε νὰ διαταράτῃ τὸν ὅπνον τοῦ ἀναπαυομένου. Καλεῖται

Γρατσιάτου, Ὁρατίου Θδατί

δὲ τὸ ὅδωρ τῆς πηγῆς ἵερὸς (*sacrae*), διότι πᾶσαι αἱ πηγαὶ ἡσαν
ἱεραῖ, παρ' ἀς ἐπιστεύετο ὅτι κατώκουν νύμφαι.

24—28. *lituo*] βραχολογικῶς ἀντὶ *sonitu litui*. Ὁ *lituus* ἦτο
σάλπιγξ τοῦ ἴππικοῦ κυρτῆ κατὰ τὸ ἄκρον καὶ δέσηγχος, ἡ *tuba*
σάλπιγξ τοῦ πεζικοῦ εὐθεία.—25. *detestata*] καίτοι ἀποθετικὸν
τὸ ῥῆμα, ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἔχει παθητικὴν σημασίαν «αἱ
ὑπὸ τῶν μετέρων αὐτῶν μισητοὶ πόλεμοι».—*sub Iovel*=*sub caelo*.
τὸ δὲ *manet*=*διανυκτερεύει*.—26. *tenerae*] «τῆς τρυφερᾶς», «τῆς
νεαρᾶς», ἡς ὅμως δείκνυται *immemor* ἢ περὶ τὴν θήραν ἐπιτομένος
σύζυγος.—27—28. *seu... seu*] παράστασις διὰ συγκεκριμένων πα-
ραδειγμάτων τῆς κριτιμωτάτης στιγμῆς, δι' ἣν ὁ κυνηγὸς ἀμνημονεῖ
τῆς φίλης συζύγου· ἐὰν μὴ ἐφαίνετο ἔλαφος, ἐὰν ὁ κάπρος συνε-
λαμβάνετο ἐν τοῖς δικτύοις, ὁ κυνηγὸς θάπήργετο οἰκάδε νὰ διανυ-
κτερεύῃ.—*teretes plagas*] «εὐστρέπτους ἄρκοις». *teretes*=*ex con-*
tortis funiculis factas, ἀς ὅμως διαρρήξας ὁ κάπρος ἔφυγε.—*Mars-*
sus=*Marsicus*.

29.—32. *me*] «ἐμὲ δέ», ἐν ἀντιθέσει πρὸς πάντας τοὺς ἐν ταῖς
προγονομέναις στροφαῖς καταλεχθέντας: *sunt quos*; *hunc illum*;
gaudentem; *luctantem-mercator*; *est qui*; *multos castra*;
venator.—29. *doctarum frontium*] «τῶν σοφῶν μετώπων» τ. ἔ.
τῶν μετώπων τῶν ποιητῶν. *Docti* καλοῦνται οἱ ποιηταὶ κατὰ μετά-
φρασιν τοῦ ἑλλην. ὄνοματος *σοφός*, οὗ ἐποιεῦτο χρῆσιν καὶ οἱ ἀρ-
χαῖοι Ἑλλήνες ἐπὶ τῶν ἀοιδῶν καὶ ποιητῶν. Ὁ ποιητὴς κατὰ τοὺς
ἀρχαῖους ἐδιδάσκετο παρὰ τῶν μουσῶν καὶ ἀνεμιμνήσκετο μᾶλλον ἡ
ἔδημιούργει (πρβλ. Ὁμ. Ὀδυσσ. 8,481 δν μοῦσος ἐδιδαξε). Μά-
λιστα δὲ εἰς Ρωμαίον ποιητὴν ἥρμοιςε τὸ ἐπίθετον *doctus*, διότι
ἄφειτο νὰ εἴναι δεδιδαγμένος καὶ νὰ μιμηται τὰ ἑλληνικὰ πρότυπα.—*hederae*] ὁ κισσὸς ἦτο ἵερὸς τοῦ Βίκχου, θεοῦ τῆς ποιητικῆς ἐμπνεύ-
σεως.—30 *dis miscena*] ἀπάντησις εἰς τὸ ἀντέρω evenhit ad deos,
ὅπως τὸ *hederae* ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *palma*. Ὁ νοῦς: οὐχὶ ἀπλῶς
μὲ δοξάζουσι καὶ μὲ καθιστῶσι τόσον εὐτοχῆ, δύσον εἴναι οἱ θεοί,
ἀλλὰ μὲ ἐπιτρέπουσι τὴν εἰσόδον εἰς τὴν χορείαν τῶν θεῶν, μὲ
καθιστῶσι σύνεδρον αὐτῶν Φαγτάζεται δὲ ὁ ποιητὴς διὶ ἀποκεχωρι-

την οποίαν πρέπει να αποτελεί το μέσον της συνάντησης των δύο ηγετών.

32—36. *si neque...* Euterpe... Polyhymnia] τ. ἔ. έὰν βε-
βαίως αἱ μοῦσαι μοὶ εἰναι εὐμενεῖς· διὰ τῆς ὑποθέσεως ἐκφράζει ὁ
ποιητής βεβαιότητα περὶ τῆς εὐμενείας. Διὰ τῶν δύο μουσικῶν ὄργά-
νων (*tibia, bartion*) παριστανται τὰ παικίλα εἰδὴ τῆς λορικῆς
ποιήσεως.—Lesboum... barbiton] ἐν σχέσει δηλ. πρὸς τοὺς Λεσ-
βίους ποιητὰς Σαπφώ καὶ Ἀλκαῖον. Μεταχειριζόμενος δὲ ποιητής
έλλην. τύπους ἐπιθέτου καὶ οὐδαστικοῦ ἐμφανίζει τὸν μιμητικὸν χα-
ρακτήρας τῆς ποιήσεως αὗτοῦ.—35. quodsi] «ἐὰν λοιπόν», τ. ἔ.
ἀφ' οὗ αἰσθάνομαι τοσαντην ἡδονὴν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εὐδοκιμῶ
περὶ αὐτῆν, ἔὰν δὲ μὲν ιαταλέσῃς κτλ.—lyricis vatibus] δηλ. οἱ ἐν
τῷ ἀλεξανδρινῷ κανόνι περιεχόμενοι: ἐννέα ἔλληνες λορικοὶ ποιηταί
(Πίνδαρος, Ἀλκαῖος, Σαπφώ, Στηρίχορος, Ἰδυκος, Βακχολίθης,
Σιμωνίδης, Ἀλκυόν, Ἀνακρέων).—36. feriam sidera] «θὰ πλήξω
τὰ ἀστρα», τ. ἔ. Θάποκτήσφ αἰλέος οὐρανόμηκες, πρᾶλ. Όδ. 9,20
αἰλέος οὐρανὸν ἵκει. Σαπφ. ἀπ. 9 φανεῖ δὲ πόλον δοκεῖ μοι οὐ-
ρανῷ δυσπάχεα. Εὑριπ. Βακχ. 972 ἀστ' οὐρανῷ στηρίζον εὐρη-
σεις αἰλέος. Σοφ. Οἰδ. Κολ. 381 πρὸς οὐρανὸν βιβῶν.

9

‘Ωδὴ προπεμπτικὴ εἰς τὴν ναῦν τὴν μέλλουσαν νά φέρῃ τὸν Οὐεργίλιον εἰς Ἑλλάδα. Δὲν πρόκειται βεβαίως ἐνταῦθα περὶ τοῦ γιωστοῦ πλοῦ τοῦ Ρωμαίου ποιητοῦ, γενομένου μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ (τῷ 19 π. Χ.), διε τῆς ἡσαν ἡδη ἔκδεδομένα τὰ τρία πρώτα βιβλία τῶν ὅδων τοῦ Ὁρατίου (ὅς εἰσιγωγήν σελ. 28), ἀλλὰ περὶ ἄλλου τινὸς πλοῦ, ὃν πρότερον ἐσκόπει νά ἐπιχειρήσῃ ἔκεινος. — «Ω ναῦ, ἀπόδος μοι, θερμῶς σὲ ἱκετεύω, εἰς τὴν Ἀττικὴν χώραν ἀσφαλῆ καὶ σῶον τὸν πολυτίμητον ἐπιβάτην, τὸ ήμισυ τῆς ψυχῆς μου. Δεινότατον κακὸν ἡ θάλασσα. Σκληρὸς ἡτο καὶ ὑπέρτολμος ὁ πρώτος ἐπιχειρήσας νά πλεύσῃ αὐτήν. Ό μὲν Θεός παρενέβαλεν ταύτην ὡς φραγμὸν ἀνυπέρβλητον, ἀλλ’ ὁ ἀνθρωπὸς ἀρέσκεται πάτειθη καὶ νά παραβαίνῃ τοὺς θείους νόμους ἐπὶ τῷ ίδιῳ ὀλέθρῳ. Ο Προμηθεὺς κλέψας ἐκόμισεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ πῦρ καὶ μετ’ αὐτοῦ καὶ τὴν νόσον. Ο Δαιδαλος ἐπειράθη τοῦ

άέρος και ὁ Ἡρακλῆς διέρρηξε τὸν φραγμὸν τινὸν Ἀχέραντος. Οὐδὲν τοῖς θυητοῖς δισχερές. Ποῦ λοιπὸν ἀσβοῦντες θὰ σταθῶμεν; πότε ὁ Ζεὺς θὰ δυνηθῇ νὰ καταθέσῃ τοὺς δργίλους κεραυνοὺς αὐτοῦ;»

Πρὸς τὰ περὶ τῆς ἀνθρωπίνης τόλμης λεγόμενα παραβλητέον τὸ παρὰ Σοφούλει (ἐν Ἀντιγ. στ. 332 κ. ἑ.) στάσιμον: *Πολλὰ τὸ δεινὰ κούδεν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει κτλ., τὰ δὲ περὶ τῶν ἀπὸ τῆς τόλμης ταύτης καὶ ἀπειθείας ουμφοῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ περὶ τῆς δργῆς τῶν θεῶν διατυπούμενα εἰναι ποιητικὴ παράστασις φιλοσοφικῆς διδασκαλίας, τῆς τῶν Κυνικῶν καὶ Στωϊκῶν, καθ' οὓς ὁ μὲν πολιτισμὸς εἶναι παρεκτιροπή τις καὶ πηγὴ δυστυχίας, ἡ δὲ ἀληθής εὐδαίμονία ἔγκειται ἐν τῇ οὐταρκείᾳ καὶ τῷ κατὰ φύσιν βίῳ· τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ἐπιμεξία τῶν λαῶν κατ' αὐτοὺς εἶναι τι παρὰ φύσιν καὶ πρόξενον κακοῦ, ἐάν δέ ποτε ἐπανήρχετο ὁ πάλαι χρυσοῦς αἰών, ταῦτα καὶ τὰ τούτοις δμοια θὰ κατηγοροῦντο.*

(*Μέτρον—πρώτη Ἀσκληπιάδειος στροφή*).

1-4. *Sic... sic... regat]* παρατήρει τὴν ἐμφαντικὴν ἐπανάληψιν τοῦ sic καὶ τὴν ζωγράφην προσωποποιίαν: «εἴθ' οὖτως, εἴθ' οὗτως νὰ σὲ κατευθύνῃ, ω̄ ναῦ, ἀπόδος». Ἐν τῷ regat δρόκειται ἡ ἔννοια τοῦ «πάντοτε ἐν τῷ μέλλοντι». Ἄλλως περιοριζομένη ἡ εὐχὴ εἰς τὴν προκειμένην μόνην περίπτωσιν, θὰ ἡτο παράδογος, διότι ἡ ποθητὴ σωτηρία τοῦ πλέοντος Οδεργιλίου δὲν εἶναι δυνατὴ ἀνεύ τῆς σωτηρίας τῆς νεώς. Διὰ τοῦ sic μεθ' ὄποτακτικῆς εὑχεται τις πολλάκις πρός τινα ἀγαθόν τι ἐπὶ τῷ δρῷ τῆς ἐκτελέσεως παρακλήσεως τινὸς (reddas).—*potens Cypri]* τὸ ἐπίθετον potens μετὰ γενικῆς. «Κύπρου μεδέουσα», τ. ἔ. ἡ Ἀφροδίτη, ἡς ὑπῆρχε περίφημον ἴερὸν ἐν Πάφῳ τῆς Κύπρου. Ως προστάτις τῶν πλεόντων ἐκαλεῖτο Venus Marina (θαλασσία, ποντία, πελαγία, εὐπλοία). 2. *fratres Helenae]* οἱ Διόσκουροι, Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, λατρευόμενοι ὡς θαλάσσαι θεότητες, αἰτινες ἐνομίζοντο ὅτι παρισταντο τοῖς ναυτιλομένοις εὐμενεῖς διὰ τοῦ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Ιστίων κατόπιν θυελλώδους καιροῦ ἀπαστράπτοντος ἥλεκτρικοῦ φωτός.—3. *ventorum pater]* παρ' Οδεργιλίφ ὁ Αἴολος καλεῖται rex (Ἄιν. 1,52), παρ' Ὁμήρῳ ('Οδ. κ. 21) ταυτῆς ἀνέμων.—4. *obstrictis aliis]* πρᾶλ. Ὁμ. 'Οδ. ε, 383 ἦτοι τῶν ἄλλων ἀνέμων

κατέδησε κέλευθα. κ. 20 βυντάων ἀνέμων κατέδησε κέλευθα.
— aliis)=ceteris.—Iapygal ἔνεμος βροειοδυτικός, ἀλλαχοῦ ὑπὸ τοῦ Ὀράτιος albus καλούμενος (*αιθρηγενέτης*), δοτις πνέων ἐκ τοῦ Ἰαπυγίου ἀκρωτηρίου τῆς Ἀπουλίας· ἡτο εὐνοϊκὸς τοῖς εἰς Ἑλλάδα πλέουσιν.

5. tibi creditum) «τὸν εἰς σὲ διαπεπιστευμένον Οὐεργίλιον». Ἐνταῦθα ὑπόκειται ἡ εἰκὼν τῆς παρακαταθήκης (depositum), ἐξ οὗ καὶ ἡ χρῆσις τῶν p. debes, καὶ reddas. Ἡ ναῦς ἡ φερουσα τὸν Οὐεργίλιον ὡς παρακαταθήκην εἶναι ὀφειλέτις (debes), ἢν παρακαλεῖ ὁ Ὁράτιος νὰ παραδώσῃ τὸν παρακαταθημένον ἐκεῖ, ἔνθα αὐτὸς πλέει. — 6. finibus Atticis) ἔξαρτάται ἐκ τοῦ reddas, ὅπερ ἐνταῦθα κείται ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας ἐφ' ἡς καὶ τὸ reddere epistulam= διδόναι τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν πρὸς ὧν αὕτη πέμπεται. — 8. animae dimidium] «τὸ ἥμισον τῆς ἐμῆς ψυχῆς» κατὰ τὸν ὄρισμον «*φίλια ἔστι μία ψυχὴ ἐν δύοις σώμασι*».

10. circa pectus μεταφορικῶς «περὶ τὴν καρδίαν» (πρᾶλ. Ὁμηρ. σιδήρεος θυμός, σιδήρεον ἡτο). Ἡ δρῦς καὶ ὁ τριπλοῦς χαλκὸς περὶ τὴν καρδίαν εἴναι ποιητικὴ παράστασις τοῦ ἀδαμάστου θάρρους, διὸ οὗ ὁς διὰ θώρακος ἀδιατρήτου ὠπλίσθη ἡ ψυχὴ τοῦ πρώτου θαλασσοπόρου. — fragilem truci) διὰ τῆς παραθέσεως τῶν δύο ἐπιθέτων ἐμφανίζεται ἐντονωτέρα ἡ ἀντίθεση.

12. praecepitem] ὄμηρ. λάβεον ἐπαιγλίζοντα.—13. decertantem] πρᾶλ. Ὁμηρ. «Ἐδρόν τε καὶ Νόταν ἐριδάνετον ἀλλήλουν» (Π.765)

14. Hyadas] βόρυπλεγμα ἐπὶ τὰ ἀστέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ταύρου, ὅπερ ἐνομίζετο ὅτι κατά τε τὴν ἐπιτολὴν καὶ τὴν δύσιν ἐπέφερε ὑετοῦς καὶ καταιγίδας, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐπίθετον tristes, διότι διὰ τῆς συναγωγῆς τῶν νεφῶν ὁ οὐρανὸς αἰονὶ σκυθρωπάζει.

15. arbiter]=dux, «δεσπότης» «τύραννος».—16. tollere seu ponere volt freta] «εἴτε θέλει νὰ ἐξεγείρῃ εἴτε νὰ καταπάσῃ». Τὸ seu ἐτέθη ἀπαξ ποιητικῶς ὅπως καὶ παρ. Ἐλλάδι ποιηταῖς τὸ εἰτε πρᾶλ. Σοφ. Οἰδ. Τόρ. 517 λόγοισιν εἰτε λόγοισιν. Ο ἔνεμος παρισταται ὡς καταπάσων τὰ κύματα, ἐν ὧ κυρίως αὐτὸς παύει νὰ πνέῃ, πρᾶλ. Σοφ. Αἴσαντ. 674 «δεινῶν ἄγμα πνευμάτων ἐκοίμισε στέγοντα πόντον».

17. quem gradum] «ποιὸν βῆμα», τ.ξ. οὐδὲν βῆμα ἡτοι οὐδεμίαν προσέγγισιν τοῦ θανάτου ἐφοβήθη. Προσωποποιούμενος ὁ θάνατος παρίσταται βαδίζων καὶ προσεγγίζων, πρᾶλ. στ. 33.—18. siccis aculis] «ξηροῖς ἀκλαύστοις δύμασι» (Αἰσχύλος), δπερ είναι σημείον ἀδιατρεψίας.—monstra natantia] «τὰ νηχόμενα τέρατα»—mare turgidum «τὴν οἰδαίνουσαν θάλασσαν», πρᾶλ. Σοφ. Ἀντιγ. 336 κε. περιβρυχούσιν περῶν ψπ^ο οἰδμασιν.—20. infames] «δυσανύμονος» ἐν σχέσει πιθανώς πρὸς αὗτὸν τὸ φοβερὸν ὄνομα «Ἀκροκεραύνια», καὶ διὰ τὰ ναυάγια, ἀτινα συνέβαινον παρὰ τὰς ἑκαὶ ἀκτάς.

21. abscidit terras] «ἀπέσχισε» «ἀπεγώρισε» τὰς χώρας (ἀπ^ο ἀλλήλων).—22. prudens] κατηγορούμενον «ἐν τῇ προνοίᾳ αὗτοῦ».—Oceano dissociabili] «ἀφαιρ. ὀργανική «διὰ τοῦ ἀμεικτοῦ Ὡκεανοῦ». τ.ξ. πρὸς δν οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἐπικοινωνία. Ἐχοντες ἐν νῷ οἱ ἀρχαῖοι τὴν περὶ χρυσοῦ αἰῶνος μυθικὴν παράδοσιν καθ^ο ἦν ὁ ἀνθρωπὸς ἔτη τότε μακαρίως, ἀπέδιδον τὰς δυστυχίας εἰς τὴν ἰδίαν αὗτοῦ δραστηριότητα καὶ πλεονεξίαν, εἰς τὰς ἐφεύρεσις καὶ ἀνακαλύψεις. Τὸ περῶν ἔιρος καὶ τὸ στρῶτον σπλοτον ὑπῆρξαν αἴτιαι συμφορῶν. Ἡ παράστασις δὲ αὕτη ἐγένετο καὶ ὑποκείμενον πραγματείας παρὰ τοῖς ποιηταῖς τῆς τε Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ρώμης ἐπὶ Αὐγούστου. Οἱ θεοὶ ἔπλασαν τὸν ἀνθρωπὸν, ὅπως κατοική ἐπὶ τῆς ἔηράς, ἐφ^ο ἡς καὶ κατέκει εὐδαίμων κατὰ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα. Ἡ θαλασσοπλοΐα, ἀγνωστος οὖσα τότε, είναι παραδίσιας τῶν νόμων τῆς φύσεως καὶ τῆς θείας βουλήσεως, συνεπαγόμενη βαρείαν τιμωρίαν. Διὸ καὶ αἱ rates καλοῦνται impiae καὶ τῆς θαλάσσης τὰ δάτα non tangenda. Τὴν τοιαύτην παράστασιν ἀνόψιωσαν, ὡς προερρήθη, εἰς φιλοσοφικὴν διδασκαλίαν οἱ τοῦ ἱστορικοῦ πολιτισμοῦ πολέμοι Κυνικοὶ καὶ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι· κατὰ τούτους ἐν τῇ τόχῃ τοῦ εἰσαγαγόντος εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ πῦρ καὶ τὴν ἔντεχνον σοφίαν Προμηθέως (πρᾶλ. κατωτέρω στ. 27), δστις πρὸς τιμωρίαν διὰ τὴν φευδὴ ἐπιμέλειαν αὗτοῦ καὶ προμηθειαν προσεπατταλεύθη ἐπὶ τῶν βράχων τοῦ Καυκάσου, ἀετὸς δὲ κατστρωγς τὸ ἥπαρ αὔτου, σαφῶς εἰκονίζεται ὁ ὅλεθρος, ὃν αὗτοὶ εἰς ἔαυτοὺς οἱ

ἀνθρωποι ἐπιφέροντις ἔνεκα τῶν πρὸς τὰ ἑξωτερικὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς
ἡδονὰς σπουδῆς καὶ ἐπιθυμίας αἰτῶν.

25—26. audax omnia perpeti] «τολμηρὸν διστε τὰ πάντα νὰ
ὑπομένῃ». Περὶ τῆς συντάξεως πρᾶλ. ϕδ. I, 18. Ἡ ἀνωτέρω (23—
24) διὰ μιᾶς περιπτώσεως ὑποδηλωθεῖσα ἔννοια τῆς ἀνθρωπίνης
τόλμης καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς κακῶν διατυποῦσαι ἐνταῦθα μὲν γενικώ-
τερον, κατωτέρω δὲ (25—36) διασαφεῖται διὰ τριῶν μηθολογικῶν
παραδειγμάτων.—26. ruit per vetitum] «φέρεται ὄρμητικὸς διὰ
τῆς ἀπηγορευμένης δόσοῦ». Οἱ ἀνθρωποὶ δὴτι ἀπειθῶν εἰς τοὺς
θείους νόμους καὶ πράττων διὰ τοὺς ἀπαγορεύουσιν, ἀμαρτάνει καὶ
κατ’ ἀκολουθίαν ἐπισύρει καθ’ ἑαυτὸν συμφοράς. Μέλλων δὲ ποιη-
τής νὰ παραστήσῃ τὰ πρώτα τοῦ ἀνθρώπου (τὰ οὖτας εἰπεὶν προπα-
τορικὰ) ἀμαρτήρατα ἀναφωνεῖ μετ’ δόσιν· nefas! «φεῦ!» Πολλοὶ
τῶν ἔρμηνευτῶν ἔκδεχοντες τὸ nefas ὡς οὐσιαστικὸν (per nefas—διὰ
τοῦ ἀμαρτήματος) κατὰ την ἔκδοχὴν ταῦτην ἀνάγκη ἡ τὸ οὐσια-
στικὸν nefas διορίζοντα μετοχὴν vetitum νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἐναντιω-
ματική.

27. Iapeti genus] «Ιαπετοῦ γένος», γῆτοι ὁ Προμηθεὺς, δῆποι
παρ’ Εδριπίδη (ἐν Κόκλωπι 104) ὁ Ὀδυσσεὺς καλεῖται **Σισύφος**
γένος.—28 fraude mala] «δλεθρίῳ δόλῳ». Οἱ Προμηθεὺς ἔκλεψε
τὸ πῦρ ἐν κοίλῳ νάρθηκι.—intulit gentibus] «ἐπήνεγκε τῇ ἀνθρω-
πότητι». Διὰ τοῦ intulit σημαίνεται τὸ ἔχθρικὸν καὶ ἐπιθλαβές
τῆς πράξεως, ὡς δηλοῦσι καὶ τὰ ἐφεύησα.—29. post ignem subdu-
ctum] οὐχὶ χρονικῶς (postquam ignis subductus est), ἀλλὰ τοπι-
κῶς. Οὔτως ἡ παράστασις γίνεται εἰκονικωτέρα: «μετὰ τὸ κλαπὲν
πῦρ», τ. ἔ. δηπισθεν τοῦ κλαπέντος πυρὸς ἐπικολούθησε κτλ.—30.
macies] «φθίσις» τ. ἔ. φθαρτικαὶ νόσοι, οὐχὶ πολὺ διάφορον τοῦ
ἔπομένου febres.—nova] = ἔγινωστος ἥνως τότε.—incubuit] «ἐπέ-
σκηφεν» ὡς τις καταιγίς.—32. necessitas] μὲ τὰ τοῦ leti: «καὶ
ἡ βραδεῖξ μοῖρα τοῦ πρότερον ἀφεστῶτος θανάτου ἐπετάχυνε τὸ
βῆμα» τ. ἔ. οἱ ἀλλοτέ ποτε μακρόδιοι ἐγένοντο ταχυδάτοι.

34. expertus] δηλ. est. Ἡ πρὸς τὰ προηγούμενα ἀσύνδετος
ἀναφορὰ ὑπομφαίνει ισχυρὰν ἀντίθεσιν· ἂν καὶ ἡ κλοπὴ τοῦ Προμη-

Θέως ἐπήνεγκε τοιαύτας συμφοράς, ὅμως τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν ἔσωφρονίσθη, ἀλλ' ἐπιμένει εἰς τὰς παραβόλους καὶ ἀνοήτους πράξεις τοῦ.—35. non homini datis]—homini negatis.

36. Herculeus labor] πρᾶλ. Ὁμ. βιη Ἡρακλεῖη, «ὁ Ἡράκλειος ἄθλος», τ. ἔ. ἀπήτειτο ἄθλος Ἡρακλέους, ὅπως διαρραγῇ ὁ φραγμὸς τοῦ Ἀγέροντος.

37. nil ardui] «οὐδὲν ἔναντες», οὐδὲν δυσχερές. Τὸ ardui γενικὴ τοῦ ὅλου.—38. caelum κτλ.] «εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν πειρώμεθα νάναθώμεν». Παροιμιώδης φράσις ἀδυνάτου πράξεως. Ὁ χάλκεος οὐρανὸς οὔποτε ἀμβατὸς αὐτῷ (Πίνδαρος). Τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν τολμημάτων τοῦ ἀνθρώπου περαίνει ὁ ποιητὴς μνημονεύων πράξεως ἀδυνάτου, ἡς πειραθέντες οἱ Λίγαντες ἡττήθησαν.

29. neque per nostrum patimur scelus] «καὶ δὲν ἐπιτρέπει ἡ γῆ μετέρα ἀμαρτίᾳ». Τὸ patimur συντάσσεται μετὰ τῆς προθέσεως per, ὅπως καὶ τὸ licet—40 iracunda] «τοὺς κεραυνοὺς τῆς ὁργῆς αὐτοῦ». Τὸ ἐπίθετον καθ' ὅπαλλαγήν ἐπὶ τῶν κεραυνῶν τοῦ Διὸς ἀντὶ νάποδοθῆ αὐτῷ τούτῳ.—ponere]—deponere «νάποδεσση».

3

Ἡ φόδη ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Μ. Ἀγρίππαν. Παρακληθεὶς, ὡς φαινεται, ὑπὸ τούτου δὲ Ὁράτιος, ὅπως ὑμνήσῃ τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ κατορθώματα, ἀρνεῖται· ἀλλ' ἡ ἀρνησις εἶναι ἄμα καὶ ὑμνος. «Τὰ μεγάλα ἡρωϊκὰ κατορθώματα, λέγει, χρῆσουσιν Ὁμήρου, ὅπως ψαλῶσιν ἐπαξίως ἀλλ' ἐγὼ δὲ τὸν ἴσχυν τοῦ ποιητικοῦ λόγου χαρακτήρα ἐπιτηδεύων καὶ περὶ τὰ ἔλαφρὰ κοκεντράπελα ἀσχολούμενος δὲν εἰμαι ἵκανός πρὸς οὕτω μέγα ἔγχειρημα. Ἀλλος εἶναι δὲ πρὸς τοῦτο ἐνδεδειγμένος, δὲ ἐπικὸς ποιητὴς Οὐάριος, δὲ διαπρέπων ἐπὶ διάρπατι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ ὄμηρικῃ».

Ο. Μ. Οὐέιψενιος Ἀγρίππας ἡτοί ἐκ τῶν ἀρίστων στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν τοῦ Αὐγούστου. Τυσοῦτον δὲ ἡγάπα καὶ ἔθαυμάζεν αὐτὸν διατοκράτωρ, ὕστε, ἀποθνήνοντος προώρως τοῦ Γαμβροῦ Μαρκέλλου (23 π.Χ.), ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γάμον τὴν νεαράν χήραν Ἰουλίαν, ἑαυτοῦ δυγατέρα Διέπρεψεν ιδίᾳ δὲ Ἀγρίππας ὡς σύμβουλος τοῦ νεαροῦ καὶ ἀπειρούς ἐτι Ὀκταυιανοῦ κατὰ τὰς ἐν Φιλίπποις καὶ ἐν Περούσιᾳ μάχας. Καθ' ὃν δὲ χρόνον

έγραφη ἡ φδὴ (μετὰ τὸ 29 π. Χ.), εἰχεν ἥδη καταστὴ ἐνδοξος διὰ τὰς ἐν Ναυλόχῳ κατὰ τοῦ Σέξτου Πομπηίου (36 π. Χ.) καὶ] ἐν Ἀκτίῳ κατὰ τοῦ Ἀντωνίου (31 π. Χ.) νίκας αὐτοῦ.—Ο δὲ Λ. Οὐάριος Ρούθος ἦτο οἰκειότατος τοῦ τε Οὐεργιλίου καὶ τοῦ Ὁρατίου (ὅρα Εἰσαγ. σελ. 27). Ὡς ἐπικὸς ἐγένετο δονομαστὸς διὰ τοῦ ποιήματος αὐτοῦ de morte Caesaris, ἐποίησε δὲ καὶ τραγῳδίαν Thyestes, ὡς ὑποδηλοῦται ἐν τῷδε τῷ φδῇ (στ. 8), ἢν δὲ ἐμπειρότατος περὶ τὰ τοιαῦτα Κοϊντιλιανὸς θεωρεῖ ὡς τὴν τελειοτάτην τῶν ρωμαϊκῶν τραγῳδιῶν, δυναμένην νὰ παραβληθῇ πρὸς οἰανδῆποτε Ἑλληνικήν.

(Μέτρον—δευτέρᾳ ἀσκήπιαδειος στροφή).

1. Scriberis... fortis] ὁ μέλλων ἐπὶ ἐννοίας δυνητικῆς ἡ παραχωρητικῆς (=scribaris licet), «δόγασαι γὰ δύνηθης ὅπὸ τοῦ Οὐαρίου ὡς ἡρως», ἃς δμηήσῃ τὰ ἡρωικά σου κατορθώματα ὁ Οὐάριος», τ. ἔ. θάρησω τὸν Οὐάριον γὰ σὲ δύνηση κτλ. Περὶ τῆς σημασίας τοῦ scribere πρᾶλ. καὶ στ. 14.—Vario... Maeonii carminis aliti] δοτικὴ τοῦ ποιητ. αἰτίου (dativus auctoris)=a Vario. Ales καλείται ὁ ποιητὴς Οὐάριος, δπως ἀλλαγοῦ (IV, 2, 23) ὁ Πινδαρος Dircaeus cycnus, καὶ ἐν φδῃ II, 20, 10 αὐτὸς ὁ Ὁρατίος μεταμορφοῦται εἰς album aliten. Το δὲ Maionii carminis είναι γενικὴ τῆς Ιδιότητος, ὡστε ales M. carminis=ποιητὴς ἄδων καθ' Ὁμηρικὸν τρόπον, ποιητὴς ἔχων οιστρον Ὁμηρικόν. Ἐν τῇ Μαιονίᾳ, γιτοι ἐν τῇ Λυδίᾳ, ἐλέγετο κατὰ τινα παράδοσιν ὅτι ἐγενήθη ὁ Ὁμηρος.

3—4. quam rem cunctue... gesserit] τιμῆσις καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἀπαντῶσα=quam cunctue rem. Το δὲ gesserit είναι μέλλων II ἡ τετελεσμένος, οὗ ποιεῖται χρῆσιν ὁ ποιητὴς ἐν σχέσει πρὸς τὸν μέλλοντα scriberis, οὐχὶ δ' ὡς μὴ λαμβάνων πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ πρότερον ὅπὸ τοῦ Ἀγρίππα κατωρθώμενα, οὐδὲ ὡς ἀπλῶς ἀναφερόμενος εἰς τὰ μέλλοντα.—navibus... equis]=κατὰ θάλασσαν... κατὰ ἔηράν.

5—9. Nos... conamur] πληθυντικὸς τῆς μετριότητος, (πρᾶλ. στ. 17) «ἡμεῖς», τ. ἔ. ἐγὼ καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, οἵος ἐγώ, γιτοι «ἄνθρωποι ἔχοντες τὴν ἐμὴν ποιητικὴν ἀξίαν. — dicere]=scribere «δύμειν». Ο νοῦς: Ἐγὼ οὔτε ταῦτα τὰ κατορθώματα ἐπιχειρῶ γὰ

όμνησων οὗτοι είμαι ίκανος να ποιήσω Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσσειαν. Λέγει δὲ ταῦτα, διότι ἀνωτέρω διέστειλε τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀγρίππα εἰς κατορθώματα κατὰ γῆν, ἅτινα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὴν Ἰλιάδα, καὶ εἰς κατορθώματα κατὰ θάλασσαν, ἅτινα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὴν Ὀδύσσειαν. Τὴν μὲν Ἰλιάδα ὑποδηλοῖ ἡ ποιητὴς διὰ τοῦ *gravem Pelidae stomachum*—μῆνιν Πηληϊάδεω οὐλομένην, τὴν δὲ Ὀδύσσειαν διὰ τοῦ *nec cursus duplicitis per mare Ulyxei* (στ. 7) = “*Λιδρα.. πολύτροπον δις μάλα πολλὰ πλάγχθη*, —6. *cedere nescii*] = τοῦ ἀγνοοῦντος νὰ ὑποχωρῇ τ. ἐ. τοῦ *ἀμηχάνου*, ἀκάμπτος.—7. *duplicitis*] μετάφρασις τῶν ὄμηρ. ἐπιθέτων *πολύτροπος*, *πολύμητις*, πρᾶλ. Εὔρ. ἐν Ρήσῳ 193 *διπλοῦς ἀνήρ*. Ο τόπος Ulyxei ἐξ ὀνομ. Ulyxeus, δπως Achillei, Penthei κτλ.—8. *saevam domum*] «*στὸν σκληρὸν οἴκον τοῦ Πέλοπος*», τ. ἐ. τὸν οἴκον, δστις ἐγένετο ὑποκείμενον πραγματείας κυρίως τῶν τραγικῶν ποιητῶν διὰ τὰ διαπραγχέντα ἐν αὐτῷ κακουργήματα καὶ τὴν ἐπισκήψασαν κακοδαιμονίαν εἰς τὰ μέλη αὐτοῦ, Πέλοπα, Ἄτρεα, Θυέστηγη, Ἀγαμέμνονα κτλ. Διὰ τοῦ προκειμένου στίχου ὑπανίσσεται ὁ Ὁράτιος καὶ εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην τοῦ Οὐαρίου.

9. *tenues grandia*] «*ταπεινοὶ τὰ ὑψηλά*», τ. ἐ. ταπεινοί, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἐπιληφθῶμεν οὕτως ὑψηλῶν θεμάτων. Διὰ τῶν δύο τούτων ἐπιθέτων χαρακτηρίζονται καὶ τὰ δόσο γένη τοῦ λεκτικοῦ χαρακτῆρος, τὸ *ἰσχυρὸν* (*tenue*), δπερ ἡτο γένιον τῶν ἀττικιζόντων Ρωμαίων συγγραφέων καὶ τοῦ ὅποιου ποιεῖται χρῆσιν καὶ δ. Ὁράτιος ἐν τῇ ἐλαφρῷ λορικῇ αὐτοῦ ποιήσει, καὶ τὸ *ἀδρὸν* ἢ μεγαλοπρεπὲς (*grande*), δπερ ἦρμοζε μᾶλλον εἰς τὸ γέρωντὸν *ἔπος*.—*pudor*] αἰδεῖται ὁ Ὁράτιος νὰ ἐπιληφθῇ τοιαύτης ποιήσεως, πρὸς ἣν δὲν αἰσθάνεται ίκανὰς τὰς ἔωντοῦ δυνάμεις.—10. *imbellis lyrae Musa potens*] περὶ τῆς συντάξεως πρᾶλ. φδ. 2, 1 *potens Cypri*, «*καὶ ἡ μοδσα ἡ δέσποινα ἀπολέμενοι λόρας*» τ. ἐ. τῆς εἰρηνικῆς ποιήσεως —11-12 *laudes*] «*τὰ κλέα*», τὰ ἔνδοξα κατορθώματα.—*deterere*] κυρίως σημαίνει ἐπιτρίβειν τὴν ὁξεῖαν ἀκραν., ἀμβλύνειν, ἐλαττοῦν (*tenuare*)...—*culpa ingenii*] διὰ τὴν ἐμὴν ἀφύιαν.

13—14. *Quis... scripserit*] «*τίς δύναται νὰ ὅμησῃ*», τ. ἐ.

πόσον ὀλίγοι δύνανται νὰ παραστήσωσι τὰς μεγαλοπεπτεῖς ἔκεινας σκηνὰς τῆς Ἰλιάδος! Δὲν εἴμεθα πάντες "Ομῆροι, δῆμος ὁ Οδάριος, ὁ μόνος ἐπιτήδειος νὰ φάλλῃ τὰ σὰ καὶ τὰ τοῦ Καίσαρος κατορθώματα.—*tunica tectum adamantina*] «ἀδαμαντοχιτωνα», πρὸ. ὅμηρος. **χαλκοχιτων**, **χαλκεοθέρηξ**. Ἀδάμας ἐνταῦθα δὲν εἶναι τὸ πολότιμον μέταλλον, δπερ ἐγένετο γνωστὸν τοῖς Ἑλλησιν ἀπὸ τῆς εἰς τὰς Ἰνδίας στρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξανδρου, ἀλλ᾽ ὁ σκληρὸς ἔκεινος χαλκός, ἐξ οὗ κατεσκευάζοντο αἱ οἰκίαι καὶ τὰ δηλα τῶν θεῶν.

—15. Ὁ Μηριόνης ἡτο ἑταῖρος τοῦ Ἰδομενέως; καλούμενος ὥπο τοῦ Ὁμήρου **θοῶ ἀτάλαντος** **Ἀρηῖ**.—16. Ὁ Τυδείδης Διομήδης τῇ βοηθείᾳ τῆς Ἀθηνᾶς ἐπλήξε τὸν Ἀρην καὶ τὴν Ἀφροδίτην κατὰ τὴν μάχην (*Ιλ. E 336. 358*), δι' ὁ καὶ καλεῖ ὁ **Ὀράτιος superis parem=ἰσόθεον**.

17. Ἀπὸ τῆς δευτέρας στροφῆς (στ. 5), εἰσαγομένης διὰ τοῦ ποσ εἴπεν ὁ ποιητὴς τίνα ποίησιν δὲν δύναται νὰ ἀσκήσῃ; διὰ τῆς τελεταίας στροφῆς ἀρχομένης πάλιν ἀπὸ τοῦ ποσ λέγει περὶ τίνα ποίησιν ἀσχολεῖται: συμπόσια καὶ ἔρωτες εἶναι ὑποκείμενον τῶν ποιημάτων μου.

18. *sectis unguibus*] εἰρωνικῶς «μετὰ κεκομμένων τῶν ὄνυχων» ὡστε δηλ. ἡ μάχη νὰ εἶναι ἀναιματος.—*in iuvenes acrium*] =acriter pugnantium cum iuvenibus.—19. *vacui*] δηλ. amore, ἐκ δὲ τοῦ ἐπομένου sive urimur ὑπονοητέον τὸ sive (sumus) καὶ πρὸ τοῦ *vacui* (πρὸ. φδ. 2, 16): «εἴτε καιόμεθα ὥπ’ ἔρωτος εἴτε μῆ». Περὶ τῆς σημασίας τοῦ *urimur* πρὸ. Οδεργ. Αιν. 4, 68 uritut infelix Dido.—20. *non praeter solitum*] =secundum solitum κατὰ τὸ σύνηθες.—*leves*)=*non graves*, ἐλαφροί, εὐθυμοί: εἴτε δηλ. ἔρωντες εἴτε μῆ, ἐπὶ λαμβανόμεθα συγήθως θεμάτων ἐλαφρῶν καὶ εὐτραπέλων.

Ἡ φδὴ ἐποιήθη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Κοϊντιλίου Ονάρου, φιλιάτου τοῦ τε **Ὀρατίου** καὶ τοῦ Οὐεργιλίου. Περὶ τοῦ Κοϊντιλίου οὐδέν ἄλλο γινώσκομεν ἢ ἀρχαίων μαρτυριῶν ἡ διτι κατήγετο ἐκ τῆς Κρεμώνης, πόλεως γειτονικῆς

τῆς Μαντούης, πατρίδος τοῦ Οὐεργιλίου, καὶ δῖτι εἶναι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἀλλαχοῦ παρὰ τοῦ Ὁρατίου (de arte poet. 438 κε.) μνημονευόμενον Κοϊν-τίλιον, οὐ ἔξαιρεται ἡ εἰλικρίνεια ὡς καὶ φιλοτεχνία (ὅπα Εἰσαγ. σελ. 27).

Τὸν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ κοινοῦ φίλου βαρέως πενθοῦντα Οὐεργίλιον πειρᾶται ἐν τῇ προκειμένῳ φράσῃ ὁ Ὅρατιος νὰ παρηγορήσῃ. Δικαιολογεῖ ἐν ἀρχῇ τὸ μέγα πένθος τοῦ Οὐεργιλίου καὶ συμπενθεῖ καὶ αὐτὸς μετὰ τούτου καὶ συνθερηγεῖ. Ἐγκωμιάζων δὲ τὰς ἀρετὰς τοῦ τεθνεῶτος, δι' ὃν πολλοὶ μὲν ἀγαθοὶ δύναρονται, μάλιστα δὲ ὁ Οὐεργίλιος, μεταβαίνει ἐν τέλει ἀπὸ τοῦ θρήνου εἰς τὴν παρηγορίαν. «Ἄλλ' οἱ θρήνοι, Οὐεργίλε, οὐδὲν ὀφελοῦσι· καὶ ἔαν κρούνων τὴν λύραν σου ἐκχέγεις τούτους γοητευτικωτέρους τῶν τοῦ Ὁρφέως, δὲν θάνατοστήσῃς τὸν τεθνεῶτα. Σκληρὸς δὲ κλῆρος οὗτος! ἀλλ' θύμομεν· διὰ τῆς ὑπομονῆς ἐπικουφίζεται πᾶν ὅ, τι εἴνε φύσει ἀδύνατον νὰ ἔπανορθωθῇ».

(*Mētēron—δευτέρᾳ Ἀσκληπ. στροφή*).

1, quis... sit] = ἵπποτακτ. δυνητική τις ἀν εἰη; τ. ἔ. οὐδεὶς δύναται νὰ είναι.—desiderio] κυρίως «πόθος», ἐνταῦθα δὲ «ἰσχυρὰ λύπη», «πένθος» ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ προσφιλεστάτου προσώπου.—pudor] «περιορισμός», «δριόν», συνώνυμον πρὸς τὸ ἐπόμενον modus=μέτρον.—2 tam cari capitisi] οὗτω προσφιλοῦς προσώπου, Τῆς λ. caput ποιοῦνται χρῆσιν οἱ Ρωμαῖοι, οἵπως οἱ ἀρχαῖοι “Ελληνες τῶν λ. κεφαλὴ (φιλη, ηθελη κεφαλή. Ὄμηρος) καὶ κάρα (τραγικοί).—praeceipe] κατάρχου ἄρδουσα, τ. ἔ. διδασκέ με. “Η Μοδσα θὰ ἄρδῃ καὶ ὁ ποιητὴς ἀκούων καὶ διδασκόμενος (πρᾶλ. ὠδ. 1, 29) θὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὴν φρήν —Melpomene] Μοδσα τῆς τραγῳδίας. Αἱ δὲ Μοδσαι ήσαν θυγατέρες τοῦ Διός καὶ τῆς Μνημοσύνης, —liquidam] «διαυγῆ», λαμπράν, κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ ρέοντος ὕδατος.—4 vocem cum cithara] «φωνὴν καὶ τὸ κιθαρίζειν».

5. Ergo] «λοιπὸν πράγματι καλόπτει αἰώνιος ὅπνος τὸν Κ!» Διὰ τοῦ ergo (έλλ. ἄρα) εἰσάγεται ἐπιφώνησις λόπης ἄμα καὶ εκπληξιῶς, τοῦ λέγοντος ὡς ἀναγκαζομένου νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀπρόσποτον πραγματικότητα.—perpetuus] διηγείχης, διάδειμιας διακοπομενος ἐγρηγόρσεως. πρᾶλ. Μόσχ. 3,110 διέρμονα νήγρετον ὅπνον.—6. urget] «ἐπικειται βαρύς», «πιέζει» (premit). —cui] σύναπτε

μετὰ τοῦ paremi. Ἐν τῇ ἀναφορ. ἀντωνυμίᾳ περιέχεται ἐνταῦθα
ἔννοιά τις ἐπιφωνήσεως : «ἄχ ! πρὸς τούτον πότε θὰ εἶρη τινὰ τού
κτλ.» — Pudor] διὰ τῆς προσωποΐας τῆς αἰδοῦς καὶ τῶν ὄλλων
μνημονεύομένων ἀρετῶν ὁ λόγος ἀποδίνει σεμνότερος καὶ ὀψηλό-
τερος.—7. incorrupta fides] «ἡ ἀδόλος, ἡ εἰλικρινής πίστις». Ἡ
Πίστις λέγεται ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος (de off. 1, 7) iustitiae funda-
mentum. Καλῶν δὲ ὁ Ὁράτιος τὴν Πίστιν ἀδελφὴν τῆς Δικαιο-
σύνης ἡθέλησε νὰ παραστήῃ δι: αἱ ἀρεταὶ αὗται δὲν δύνανται νὰ
χωρισθῶσιν ἀλλήλων, δι' ὁ καὶ ἀμφοτέρας εἰχεν ὁ Κοιντίλιος.—nuda
Veritas] «ἡ γυμνὴ Ἀλήθεια». Περὶ τῆς εἰλικρινείας τοῦ Κοιντίλιου
ὅρα τὰ ἐν ἀρχῇ εἰρημένα.

11. «Φεῦ ! μάτην ἀπαιτεῖς, καίπερ εὐσεβής ὃν, παρὰ τῶν θεῶν
τὸν Κ.» — non ita creditum] δηλ. tibi, τὸ δὲ ita=hac condi-
cione. «τὸν οὐχὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ διφ φ διαπιστεύθεντα σοι», τ. ἔ. ὅν
οἱ θεοὶ δεν σοι διεπιστεύσαν ἐπὶ τῷ διφ φ νάπαιτήσης παρ' αὐτῶν
παραλαβόντων τοῦτον. «Ἄξιον δὲ σημειώσεως δι: τὴν λ. creditum
μεταχειρίζεται ὁ Ὁράτιος καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ πρὸς τὸν Οὐεργίλιον
ἀπευθυνομένη φρᾶ (2, σ. 5). Πιθανῶς αὐτὸς ὁ Οὐεργίλιος μεταχει-
ρίζει ἀγνωστον ποῦ καὶ πῶς τὴν λ. ταῦτην, προφανῶς δὲ ὁ Ὁράτιος
παρενείρει, ἵνα παρηγορήσῃ αὐτόν.

13-14. Quid?] «τι δέ ;». Εἰσάγεται ἐκτενεστέρα ἐξήγησις τοῦ
frustra poscis.—si... moderere] (2. πρόσωπον ἐνεστ. ὑποτακτ.)
«ἐὰν γοητευτικάτερον τοῦ Θρακικοῦ Ὁρφέως ἥθελες προύσσει τὰς χορ-
δὰς τῆς λύρας σου» — auditam arboribus] «τὴν ὑπὸ τῶν δένδρων
ἀκονοθείσαν», τ. ἔ. κατὰ τέν γνωστὸν περὶ τοῦ Ὁρφέως μῆθον.

15. Num... redeat] ἀπόδοσις τῆς προηγγείσης ὑποθέσεως :
«ἄρα γε ἥθελεν ἐπανέλθει». — vanae imaginis] «εἰς τὸ κενὸν εἰδω-
λον», — sanguis] ἐπανεργόμενον τὸ αἷμα ἐπιστεύετο, δι: ἀπέδιδε τὴν
ζωὴν εἰς τὸ ἀσώματον εἰδωλον. Ἐν τῇ Νεκυλα τῆς Ὁδυσσείας τὰ
νεκύων εἰδωλα διαλέγονται πρὸς τὸν Ὅδυσσα, ἥφ' οὐ ἔπιον αἵμα-
τος.—16. virga horrida] «διὰ τῆς φρικαλέας ράβδου». Τὴν ράβδον
τοῦ φυγοπομποῦ Ἐρμοῦ ἐν ἄλλῃ σειρᾷ λόγου (1, 10, 17-18) καλεῖ
ὁ Ὁράτιος auream.—17. non lenis precibus] =inexorabibis,

διηγηρ. ἀμελλιχος. Δυνατὸν τὸ precibus νὰ συνταχθῇ ώς δοτ. πτώσις μετὰ τοῦ recludere. Τὸ δὲ fata recludere=ianuas fatorum recludere «ἀνοίγειν τὰς πύλας τῆς μοίρας, τ. ἐ. τὰς πύλας τοῦ Ἀδου.» Ο νοῦς: Εἰς τὸν κατελθόντα εἰς ἄδου δὲν ἀνοίγονται πλέον αἱ πύλαι, ὅπως ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν ζωήν. Περὶ τῆς συντάξεως lenis recludere πρᾶ. φδ. I στ. 18.—18. nigro gregij δοτ. πτώσις ἐκ τοῦ compulerit, «εἰς τὴν σκοτεινὴν ἀγέλην», δηλ. τῶν ἐν Ἀδου σκιῶν.—19. durum] ἀναφέρεται εἰς τὴν προδιατυπωθεῖσαν ἔννοιαν τῆς μὴ ἐπανόδου τῶν νεκρῶν εἰς τὴν ζωήν. Κοπτόμενος ἀποτόμως ὁ λόγος καὶ περιοριζόμενος μόνον εἰς τὴν λέξιν durum καταδηλοὶ τοῦ ποιητοῦ τὴν βαρυθυμίαν.—patientia] πρᾶ.. τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου «θεοὶ ἀνηκέστοισι κακοῖσιν ἐπὶ γρατερὴν τιλημοσύνην θεοσαν φάρμακον.—20 nefas]=vetitum est, «οὐθέμις», εἰναι ἀπηγορευμένον ὑπὸ τῶν θείων νόμων.

5

Ο Πουμπίος Οὐαρος, περὶ οὗ οὐδὲν ἄλλο εἶναι, ἡμῖν γνωστὸν η̄ δ, τι μανθάνομεν ἐκ τῆς φόδης ταύτης, η̄το φίλος παλαιός καὶ συστρατιώτης τοῦ Ὁρατίου κατὰ τὴν ἐν Φιλίπποις μάχην (τῷ 42 π. Χ.). Μετὺ τὴν μάχην ταύτην φαίνεται ὅτι ἐτάχθη ὑπὸ τὸν Σέξτον Πομπήιον, δοστὶς διετέλεσε καὶ ὑστερον κατὰ θάλασσαν μαχόμενος κατὰ τῶν τριῶν ἀνδρῶν μέχρι τοῦ 35 π. Χ. Ἀποθανόντος τοῦ Σέξτου Πομπήιου πιθανὸν εἶναι, ὅτι μετέβη ὁ Οὐαρος πρὸς τὸν ἐν Αλγύπτῳ Ἀντώνιον καὶ μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην δοθείσης ὑπὸ τοῦ Ὁκταβιανοῦ ἀμνηστίας εἰς πάντας τοὺς ἐπιζήσαντας κατῆλθεν εἰς Ἰταλίαν.

Ἐν τῇ προκειμένῃ φόδῃ ἐκδηλοὶ ὁ ποιητὴς τὴν ὑπέρμετρον αἴτου χαράν, διότι ὀπεδόθη εἰς τὴν πατρίδα σῶος καὶ ἔχων τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ δίκαια παλαιός φίλος καὶ συστρατιώτης, οὗ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἡγνοεῖτο η̄ τύχη. Βλέπων νῦν αὐτὸν ἀναμιμνήσκεται, ὃς εἶναι φυσικὸν, ὁ Ὁρατίος καὶ τῶν κινδύνων, οὓς ὅμοι ὑπέστησαν καὶ τῶν τέρψεων ὡν συναπέλουσαν κατὰ τὴν ὑπὸ τὸν Βροῦτον στρατείαν. «Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Φιλίπποις δεινὴν ἡτταν, λέγει, ἀπεχωρίσθημεν ἀλλήλων. Ἐμὲ μὲν ἔξαρπάσας ἔσωσε διὰ τῶν πολεμίων ὁ Ἐρμῆς, σὲ δὲ παρέσυρε πάλιν η̄ δίνη τοῦ πολέμου. Ἀλλὰ νῦν εὐχαριστῶν τῷ Διὶ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ὅφειλεις νὰ προσφέρους εὐνόηιαν. Ἐλθὲ παρ' ἐμοὶ, ἵνα ὑπὸ τὴν σκιὰν πυκνοφύλλου δάφνης ἀνέτως εὐωχηθῶμεν καὶ

πιώμεν κατὰ κόρον. Δεχόμενος σῶν τὸν φίλον μου θέλω, θέλω μέχρι μανίας νὰ μεθυσθῶ.

Μέτρον—Αλκαλική στροφή).

1. saepel] δηλ. κατὰ τὰς πολεμικὰς περιπτετίας τὰς πρὸ τῆς ἐν Φύλιπποις ἥττης.—tempus in ultimum] «εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον» tempus=ναιρός, κρισιμός περίστασις (πρᾶλ. τὴν παρὰ Κικέρωνι φράσιν tempora amicorum). Πρὸς τὴν ἔννοιαν ταύτην συμφωνεῖ καὶ τὸ deducte=περιαχθεῖς, καταντήσας. Παλέσι δέ πως ὁ ποιητής πρὸς τὰς λέξεις deducte—duce, ὡς ἔστιν ἡτο τὸ τέρμα, εἰς δὲ γγαγέν αὐτοὺς ἡ γηγεμονία τοῦ Βρούτου.—militiae duce] «στρατηγοῦντος τοῦ Βρούτου».—3. Quis te redonavit?] μετ' ἐκπλήξεως ἐρωτᾷ ὁ ποιητής οὐδὲμῶς ἀναμένων γάκούσῃ, ἂν δὲ ἀποκαταστήσας αὐτὸν ἡτο ὁ Αὔγουστος ἢ ὁ Μαικήνας· πρᾶλ. τὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου «πῶς εὑρέθης ἐδῶ». — Quiritem.] ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἀπαντᾷ κανονικῶς κατὰ πληθυντικόν· ἀλλὰ παρὰ ποιηταῖς οὐχὶ σπανίως καὶ καθ' ἐνικόν. Διὰ τοῦ Quiritem δηλοῦσται διτὶ ὁ Πομπήϊος ἐπανῆλθε κεκτημένος τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ δικαιώματα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς capite deminutos, εἰς οὓς πρὸ τῆς ἀμνησίας ἀνήκεν οὗτος. Κατ' ἄλλους τὸ Quiritem δηλοὶ ἀπλῶς τὸν «πολίτην» κατ' ἀντιθέσιν πρὸς τὸν μέχρι τοῦδε militem.

5. Pompei] αἱρητ. πιῶσις, δισύλλαβος κατὰ συνίζησιν.—prime] «πρῶτες τῶν ἐμῶν ἑταῖρων», τ. ἔ. «παλαιὶ φίλε». Λέγων τοῦτο δὲ Οράτιος διπονεῖ τὰς παλαιὰς ἡμέρας ἔκεινας τῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ γνωριμίας των, διτὶ δὲ Πομπήϊος ἡτο ὁ κυριώτατος τῶν συντρόφων αὐτοῦ.—6. morantem diem] «τὴν βραδύνουσχν ἡμέραν», τ. ἔ. τὴν λίαν μακράν.—7. fregi mero] =communui, «συγέτεμον, ἐβράχυνα διὰ τοῦ οἴνου», τ. ἔ. εἰς τοὺς συνευωχουμένους φίλους ἡ μακρὰ ἡμέρα ἐφαίνετο βραχεῖα.—coronatus capillos] «ἐστεφαγμένος τὴν κόμην», διπως δηλ. ἡτο ἔθος εἰς τοὺς ἀρχαίους κατὰ τὰ συμπόσια περὶ τῆς συντάξεως πρᾶλ. ὥδ. 1, 21-22 stratus membra.—8 Malobathro] ἀπὸ τῆς ἴνδικῆς λέξεως tamâlapathram, μόρον ἐν

Συρίᾳ (Syrium) παρασκευαζόμενον ἐκ τῶν φύλλων δένδρου συγγενοῦς πρὸς τὴν δάφνην.

6. *Philippos et celerem fugam] «τὴν ταχεῖαν φυγὴν (πάντων) κατὰ τὴν ἐν Φιλιπποῖς μάχην».* — 10. *sensi] «ἐδοκιμασα». Μετὰ φυγικῆς ὀδύνης λέγει τοῦτο δ ποιητής.* — *relicta... parmula] κατὰ μίμησιν τῶν Ἑλλήνων λυρικῶν λέγονται ταῦτα πρὸς ζωηρὰν παράστασιν τῆς ταχείας φυγῆς, διότι κυρίως δ Ὁράτιος χιλιαρχὸς ὁν δὲν ἔφερεν ἀσπίδα. Πρβλ. Ἀρχιλοχὸν (ἀπ. 6) τὰ αὐτά ποι διηγούμενον μετ' ἀγανακτήσεως περὶ τῆς φυγῆς αὗτοῦ ἐκ τίνος μάχης τῶν Θασίων πρὸς τὸν Θρακικὸν λαὸν τῶν Σκίων: Ἀσπίδι μὲν Σατων τις ἀγάλλεται, ἢν παρὰ θάμνῳ ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων· αὐτὸς δ' ἔξεφυγον θανάτου τέλος· ἀσπὶς ἐκείνη ἐρρέτω· ἔξαυτις κτήσομαι οὐ κακῶ. Καὶ δ Ἀγακρέων λέγει περὶ ἑαυτοῦ (ἀπ. 28-29), ἀσπίδα φίψας ποταμοῦ καλιρρόδου παρ' ὅχθας—ἔγω δ' ἀπ' αὐτοῖς φύγον ὡστε κόκκινος. Καὶ δ Ἀλκαῖος μνημονεύει τοιαύτης φυγῆς αὗτοῦ ἐν τίνι παρὰ τὸ Σίγισιον μάχῃ τῶν Μιενοληγαίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (ἀπ. 32): καρδυξ ἄγγειλον μὲν ἔμοις ἐτάροισιν ἐν οἰκῷ σῶς Ἀλκαῖος Ἀρεψ, ἔντεα δ' οὐκ ἀνένεικον, ἀ δὴ κτέρας ἐν Γλαυκῶπω λόρον δινερέμασαν Ἀττικοι.* — 11. *cum fracta virtus] δηλ. est. Ο γεῦς: «τὶ γῆδινάμηγη νὰ πράξω ἀφ' ο διατοί οι περὶ τὰ πολεμικὰ ἡσοχημένοι καὶ ἀνδρεῖοι ἐθραύσθησάν καὶ οι τέως ἀπειλητικοὶ ἐπεσον νεκροὶ κατὰ γῆς». Πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς λ. virtus πρβλ. τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ Βρούτου: «Ω τλῆμον ἀρετή, λόγος ἀρ' ἡσθα, ἔγω δέ σε ὡς ἔργον ἡσκουν, σύ δ' ἀρ' ἐδούλευες τύχη.—minaces] πρβλ. τὸ ὄμ. ἀπειλητῆρες. Λέγει δὲ τοῦτο δ Ὁράτιος οὐχὶ σαρκαστικῶς, διότι ἀληθῶς ἐπίστευεν δτι οἱ μεθ' ὧν συνεμάχετο δημοκρατικοὶ ἡταν ἀνδρεῖοι, ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι οὗτοι καὶ ἀπειλητικοὶ συνέδη κατὰ τύχην νὰ ἡττηθῶσιν ὥπο τῶν ἐπτοημένων.* — 12. *solum tetigere mento]—ἡφαντο τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ γενέσιον, τ. ἔ. ἐπεσον κατὰ γῆς πρανεῖς, πρβλ. Ὅμ. Ιλ. II 418: πρηνέες ἐν κονίγραιν δδᾶξ λαζολατο γαλαν. Τὲ turpe solum ἀντιτίθεται πρὸς τὰ προηγούμενα virtus καὶ minaces· καλεῖται δὲ τὸ ἐδαφὸς turpe ὡς ἀτιμασθὲν διὰ τοῦ θανάτου γενναιοτάτων ἀνδρῶν*

—13. per hostes] «διὰ τῶν τάξεων τῶν πολεμίων». Ὅποδηλοι δὲ ποιητὴς ὅτι, ἐν φέγγινετο φυγὴ τοῦ στρατοῦ, αὐτὸς ἥγοιεν ὁδὸν διὰ τῶν πολεμίων καὶ κατ’ ἀκολουθίαν δὲν ἐφάνη ἀνανδρος» διψήλει: δὲ τοῦτο εἰς τὸν Ἐρμῆν τὸν λόγιον, τὸν προστάτην τῶν ποιητῶν.—

14. denso... aere) πρόβλ. τὸ δύμηρ. ἐκάλυψε δ' ἄρ' ἡέρι πολλῆ— sustulit] δύμηρ. ἐξήρπαξεν (Ιλ. III, 380). Ὁ Ὁράτιος εὐτραχέλως εἰς τὴν σωτηρίαν του προσανέμει χαρακτήρα ἐπικόν, ἀναμιμησάμενος τῆς σωτηρίας τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος, οἷον τοῦ Πάριδος (Ιλ. III 380), τοῦ Αλυσίου (Ιλ. V, 344).

15. te... resorbens unda] «οὐδὲ ἀναρροιθέοδην τὸ κῆμα πάλιν εἰς τὴν ἄδυτον τοῦ πολέμου». Ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τοῦ ναυαγοῦ, δοτις ἔτοιμος ἀν νὰ πατήσῃ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἀναρράζεται πάλιν εἰς τὰ πέλαγος ὅπό των ἀγρίων κομάτων.—16. fretis aestuosis] ἀφαιρετικὴ δηλούσσα τὸ διὸ οὐ γίνεται τι—per freta aestuosa «διὰ τοῦ κλιοδωνιζομένου πελάγους». Ὅπωνισται δὲ ποιητὴς τὸ Σικελικὸν πέλαγος, ἔνθα εἰς νέοντας ἀπεδόθη ἀγώνας ὅπὸ τὸν Σιέτον Πομπήιον ὁ συστρατιώτης αὐτοῦ.

17. Ergo] συμπερασματικὸν ὄποδηλουμένης ἐννοίας: παρασυρθεῖς ἐκ νέον εἰς τὸν πολεμικὸν κλίδωνα ἐκινδύνευες νὰ καταποντισθῆσ, ἀλλ᾽ ἥδη ἐσώθης ἀπόδος λοιπὸν κτλ. — Iovi] τῷ Διὶ σωτῆρι.— obligatam] = deb tam, κορίως τὸ obligari λέγεται περὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ δεδεσμευμένου ὅπ' εὐχῆς τινος.—19. sub lauro mea] κατὰ τὴν τετάρτην κλίσιν, ἀλλαχοῦ κατὰ τὴν δευτέραν. «Ὕπὸ τὴν σκιὰν τῆς ἐμῆς δάφνης». Ἡ δάφνη ἡτο πεφυτευμένη ἐν τῇ ἐπαύλῃ τοῦ ποιητοῦ, ἔνθα οὗτος προσκαλεῖ τὸν Πομπήιον. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἡ δάφνη ἀνήκει ὡς ἀθλὸν εἰς τε τοὺς ποιητὰς καὶ εἰς τοὺς πολεμιστάς, δὲν εἰνκι απίθανον ὅτι ὁ ποιητὴς κομφότατα χαριευτιζόμενος ὑπογοεὶ τόδε: «Ἐδρες ἥδη, Πομπήιε, τὴν δάφνην ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἐλθὲ τώρα νάπολαύσῃς αὐτῆς ἐν τῇ εἰρηνικῇ ἐπαύλῃ τοῦ ποιητοῦ»· τ. ἔ. ἔχω καὶ ἐγὼ τὰς δάφνας μου ὡς ποιητῆς, διαφόρους τῶν ιδικῶν σου ἔκεινων τῶν αἰματηρῶν.

21. oblivious Massico]=oblivioso vino, ήνα δηλ. λησμονήσης τὰς ταλαιπωρίας τῆς μακρᾶς οτρατείας. Ὁ Ἄλκαιος λέγει τὸν Γρατσιάτον, Ὁραίον οὐδατ.

οίνον λαθικηδέα. Περὶ τῆς χρήσεως ἀτομικῶν ἐπιθέτων (Massico=
vino) πρᾶλ. φδ. 1 στ. 12.—levia ciboria] «τὰ λεῖα κιβώρια».
εἴδος πλατέων ποτηρίων. Κιβώρια λέγονται κυρίως τὰ φύλλα τοῦ
κολοκασίου (Αλγυπτιακοῦ κυάμου), πρὸς ἀδμοια τὸ σχῆμα κατε-
σκευάζεται καὶ τὰ ὄμώνυμα ποτήρια.

22. ciboria exple, funde unguenta] «κιβώρια γέμιζε, χέε
μόρα», χιαστὸν ἀσύνδετον δηλωτικὸν τῆς κατεχούσης τὴν ψυχὴν τοῦ
ποιητοῦ χαρᾶς καὶ τῆς σπουδῆς, ἐξ οὗ καὶ τὸ κατωτέρῳ deproper-
are. Οὐ οὐράνιος φαντάζεται τὸ σωμάτιον παρασκευαζόμενον, διὸ
καὶ δίδει διαταγὰς εἰς τοὺς δούλους: exple, funde, quis... curat?
—24. deproperare coronas] ἄλλο τι ρῆμα ἔπειτε κυρίως νὰ με-
ταχειρισθῇ ὁ ποιητής, οἷον τὸ nectere (=νὰ πλέξῃ), ἀλλ᾽ ἐπειδὴ
ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἐπικρατεῖ ἡ ἔννοια τῆς σπουδῆς, παραστατικῶτα τα
μεταχειρίζεται τὸ deproperare: «τάχιστα νὰ πλέξῃ».—curatve]
τὸ ἑγκλιτικὸν νε, ὅπερ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ θὰ προστίθετο εἰς τὸ
myrto, προστίθεται ἐνταῦθα εἰς τὸ curat, ὅπερ νοητέον δις: quis
deproperare apio coronas (curat) curatve (deproperare) myrto.
Ἡ ἀταξία τοῦ λόγου δηλωτικὴ τῆς insaniae, διφὲν ἡς κατέχεται δ
ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τοῦ φίλου περιχαρῆς ποιητῆς.—Venus]=iactus
Veneris «ὁ βόλος τῆς Ἀφροδίτης». οὗτος ἐκαλεῖτο ἐν τῇ παιδιᾳ
τῶν ἀστραγάλων ἡ καλλίστη βολή, καθ' ἥν οἱ τέσσαρες ἀναρριπτό-
μενοι ἀστραγάλοι ἐδείκνυνον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τέσσαρας διαφόρους
ἀριθμοὺς (1, 2, 4 καὶ 6, διότι ὁ 3 καὶ ὁ 5 ἔλειπον), ἡ δὲ κακίστη
βολή, καθ' ἥν αἱ ἐπιφάνειαι τῶν ἀστραγάλων ἐδείκνυνον τὸν αὐτὸν
ἀριθμόν, τὸν 1, ἐκαλεῖτο βόλος τοῦ κυνός (iactus caninus).—26.
arbitrum dicet bibendi]=θάναγροςύση συμποσίαρχον.

27. Edonis] οἱ Ἡδωνοί ἦσαν λαὸς θρακικὸς διαβεβοημένος ἐπὶ
ἀμέτρηφ οἰνοποσίᾳ —28. furere] πρᾶλ. τὰ τοῦ Ψαδανακρέοντος 3:
θέλω, θέλω μανῆναι.

6

Κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου, ἡπις καὶ Kalendas feminineae ἐκαλεῖτο, ἥγετο ὑπὸ τῶν Ρωμαίων δεσποινῶν ἐπὶ τοῦ Ἡσυχίνου λόφου ἡ ἕορτή τὰ Matronalia εἰς τιμὴν τῆς Iunonis Lucinae (Εἴλειθυίας). Κατὰ ταύτην ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν παριστάνεται ἐν τῷδε τῇ φῦδῃ ὁ Μαικήνας ἐπισκεπτομενος τὸν Ὁράτιον, ὃν καταλαβὼν παρασκευάζοντα θυσίαν ἐκπλήσσεται, διότι ἡ κατ' ἔκεινην τὴν ἡμέραν ἀγομένη ἕορτὴ οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν πρὸς τοὺς ἄγιμους, οἷος ὁ Ὁράτιος. Ἀπαλλάττων λοιπὸν τῆς ἐκπλήξεως τοῦ Μαικήναν ὁ ποιητής λέγει, διτὶ ἀγει τὴν πρώτην ἐπέτειον τῆς σωτηρίας του ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ ἐπαύλει καταπεσόντος δένδρου (ὅρα φῦδὴν 17), ὅπερ μικροῦ δεῖν κατήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον. «Ἐμπρός λοιπόν, Μαικήνα, πίς καὶ εὐθύμησον ἐπὶ τῷ σωτηρίᾳ τοῦ φίλου σου. Τὰ πράγματα τοῦ Κράτους, ἵσσο ήσυχος, βαίνουσι κιλῶς· πάντες οἱ ἔωτεροι πολέμοι κατεβλήθησαν. Γενόμενος λοιπὸν πρὸς στιγμὴν τώρα ιδιώτης ἀπόλαυσον φαιδρῶς τοῦ παρόντος καὶ ἀφες τὰς σοβαρὰς πολιτικὰς σκέψεις καὶ τὰς σιγγάνας μερίμνας».

(Μέτρον—Σαπφικὴ στροφὴ).

1. quid agam... quid velint] πλάγιαι ἐρωτήσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ miraris (στ. 3).—2. quid velint] «τί θέλουσι», «τί σημανούσιν», ἡ πλήρης φράσις εἶναι quid velint sibi.—4. in caespite vivo] «ἐπὶ τοῦ γωποῦ χορτοπλίνθου», ἐξ οὗ δηλ. κατεσκευάζετο πρόχειρος βωμός.

5. docte sermones utriusque linguae] «δεδιδαγμένες τοὺς λόγους ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν», τ. ἔ. Ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς. Διὰ τοῦ sermones (=λόγοι) νοοῦνται ἡ φιλολογία, μυθολογία, ἀρχαιολογία. «Οἱ ἐμπειροὶ περὶ τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ρωμαϊκὴν ἀρχαιολογίαν, ὅπως εἰσαὶ σύ, Μαικήνα, δὲν δψείλει νὰ θαυμάζῃ, λέγει εὐτραπέλως ὁ ποιητής, πῶς καὶ ὁ ἄγαμος δύναται νὰ ἔορτάῃ κατὰ τὰς Kalendas feminineas.

6. vooveram] ἐπακολουθεῖ ἀευδέτως ἡ ἐξήγησις τῆς παρασκευῆς τοῦ βωμοῦ, τῶν ἀνθέων, τοῦ λιβανωτοῦ: «εἶχον εὑχήθη νὰ προσφέρω», εἶχον τάξει, δῆτε δηλ. μικροῦ δεῖν κατήλθον εἰς τὸν πρόφερω (prope funeratus) ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ δένδρου² (φῦδ. 17).—τάφον (Liberō) «εἰς τὸν Βάνχον», εἰς δὲν ὡς θεὸν τῆς ποιησεως δψείλει

τὴν σωτηρίαν του.—*album caprum*] προσεφέρετο θυσία τῷ Διονύσῳ
δέ κάπερος ὡς βλάπτων τὰς ἀμπέλους· λευκὸς δέ, διότι ὁ Διόνυσος
ἀνήκει εἰς τοὺς ἄνω θεούς (*di superi*).

9. *hic dies anno redeunte festus*] «ἡ ἡμέρα αὕτη τοῦ ἐνιαυ-
τοῦ περιτελλομένου ἑορτάσιμος», «ἡ ἐπέτειος αὕτη ἑορτή».—10.
demovebit] «θάποκινῆσῃ» «θάποσπάσῃ» τὴν φελλόν. Ἡ πρᾶξις
αὕτη ἀποδίδεται ποιητικῶς εἰς τὴν ἐπέτειον.—11. *amphorae in-
stitutae*] δοτ. πιώσις «ἀπὸ τοῦ ἀμφορέως τοῦ διδαχθέντος (=quae
didicit, *κατ'* ἄλλους δέ: τοῦ ἀρξαμένου, quae coepit) νὰ πινη
τὸν καπνόν». Ὄπως ὁ νέος οίνος ταχύτερον ἀποκτήσῃ τὰς ἴδιότη-
τας παλαιοῦ, συγγίθεον οἱ Ρωμαῖοι νὰ κατασκευάζωσι τὴν ἀποθήκην
(apotheca) ἐν θέσει τοιαύτῃ τῆς οἰκίας, ὥστε νὰ είναι ἐκτεθμένη
εἰς τὸν καπνὸν τὸν ἀνερχόμενον ἐκ τῆς έστιας καὶ τοῦ βαλανείου.
Ἴνα δὲ μὴ εἰσχωρῇ ὁ καπνὸς εἰς τὸν οίνον, ἐπηλείφετο διὰ πίσσης
(adstrictum pice) τὸ ἐκ φελλοῦ πώμα τοῦ ἀμφορέως.—12. *con-
sule Tullo* ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Λ. Οὐδολκατίου Τύλλου, τῷ 33
π. Χ., ὅτε δηλ. ὁ Μαικήνας ἐδωρεῖτο τῷ Ὁρατίῳ τὴν Σαβίνικήν
ἐπαυλιν.—13—14. *amicī sospitīs*] ἡ γενική ἐκ τοῦ cyathos, «εἰς
ὅγειαν τοῦ σωθέντος φίλου». Ἡ γενική δηλοὶ κυρίως εἰς τίνα ἀνή-
κουσι τὰ προσφερόμενα ποτήρια. Ἡ σύνταξις κατὰ ζηλον Ἑλληνικόν.
Θεοφρ. 14. 18: *εἴδοξ* ἐπιχεισθαι ἄκρατον ὡτινος ἥθελ' ἔκαστος,
εἴδει μόνον ὥτινος εἰπεῖν. Ἀντιφάνης παρ' Ἀθηναίῳ 10, 21: *κυάθους*
θεῶν τε καὶ θραινῶν μυρίους —*vigiles lucernas*
perfer] «διατήρησον τοὺς λύχνους ἀγρύπνους (φέγγοντας) μέχρι
πρωΐας», τ. ἔ. διατήρησον τὴν εὐωχίαν καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Λέγετ
τούτο ὁ Ὁρατίος, ὅτε γινώσκων ὅτι ὁ Μαικήνας δὲν ἡρέσκετο εἰς τὰ
νυκτερινὰ συμπόσια.—*procul. . clamor*] *μηδὲ βοητὸς ἔστω* (‘Ομ.
‘Οδυσ. I, 369). Ἡ εὐωχία μας, λέγει ὁ ποιητής, θὰ είναι ἡρεμός
καὶ ἀθόρυβος, ἐν ἀντιθέσει δηλ. πρὸς τὴν *κατ'* ἐκείνην τὴν ἡμέραν
ταραχὴν τῆς πόλεως καὶ τὸν θόρυβον, δστις δὲν εὐηρέσται εἰς τὸν
Μαικήναν. Ἰσως δὲ λέγει ταῦτα ὁ ποιητής, δπως δώσῃ καὶ θρησκευ-
τικὸν χαρακτήρα εἰς τὸ εὐχαριστήριον συμπόσιον.

17. *mitte*] ἀπόβαλε, ἀφες.—*civiles*]=domesticas, τ. ἔ. τὰς

φροντίδας περὶ τῶν ἔσωτερικῶν τῆς πόλεως πραγμάτων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἔξωτερικὰ σιτήματα, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τοῖς ἑφεξῆς στίχοις. Ἀπελθὼν ὁ Ὁκταβίανὸς εἰς Ἀνατολὴν κατέλιπε τοποτηρητὴν αὐτοῦ καὶ τῆς πόλεως φύλακα τὸν Μαικηναν.—super urbe]—de urbe.—18. occidit] κατεκόπη, ἀπώλετο. Τῷ 29 π. Χ. ἡττηθησαν οἱ μὲν Δακοί, ὧν βασιλεὺς ἦτο δοκός, καὶ οἱ Σκόθαι ὅπο τοῦ Μ. Κράσσου, οἱ δὲ Κανταροὶ ὅπο τοῦ Στατιλίδον Ταύρου· ἀλλ' ἡ ποντελῆς αὐτῶν ὄποταχῇ ἐπῆλθε μετὰ δέκα ἔτη. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξερράγησαν καὶ αἱ διγόνοιαι τῶν Μήδων, ἥτοι τῶν Ηλάρθων, ἔνεκα τῶν ἀντιζηγλιῶν τοῦ Φραάτου καὶ Τιριδάτου.—19 infestus] ὁ πολέμιος (δηλ. τοῖς Ρωμαίοις) Μῆδος, ἥτοι ὁ Παρθος.—sibi] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ luctuosis καὶ ὑπονοεῖται καὶ εἰς τὸ dissidet.

21. servit] δουλεύει, εἶναι ὑποχείριος—23. laxo arcu] χαλαρώσαντες τὰ τόξα τ. ἔ. μὴ τανόντες πλέον αὐτὰ πρὸς μάχην.—24. campis ἀφαιρετική, «ἀπὸ τῶν πεδιάδων αὐτῶν» ἔνθα δηλ. κατανοοῦσιν ὅτι ἀπειλοῦνται ὅπὸ τῆς δυνάμεως τῶν Ρωμαίων.

25. neglegens ne... laboret] ἀφροντιστῶν, ἀδιαφορῶν (securus, non timens) μὴ τι πάσχει ὁ δῆμος.—parce nimium cavere]—noli nimium cavere=μὴ στενοχωρῆσαι παρὰ πολὺ. Ἐντεῦθεν ἐξαρτᾶται πάλιν ἡ προγονομένη πρότασις ne... laboret (σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ).—privatus] γενόμενος πρὸς στιγμὴν ἴδιωτης. Ὁ Μαικήνας οὐδέποτε ἀνέλαβε δημόσια ἀξιώματα, καὶ νῦν ἀπόντος τοῦ Ὁκταβίανοῦ ἔχων τὴν διληγούσην τῆς πόλεως κατὰ τέπους μὲν δὲν εἴχε δημόσιόν τι ἀξιώμα, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἦτο δημόσιος ἄρχων ἔχων, ὡς εἰπεν ἀνωτέρω, civiles super urbe curas.—27. dona... capte] μετὰ τὸ πρώτον ἡμίσιον τῆς τελευτικῆς στροφῆς ἀρνητικῶς ἐξενεγκθὲν ἐπιφέρεται ἐν τῷ ἐτέρῳ ἡμίσει ἡ καταφατικὴ ἀντίθεσις ἀσυνδέτως.—et linque severa] καὶ ἄφες τὰ σοδαρά, τὰς σοδαράς οκέψεις.

Μετὰ τὸ αἰσιον πέρας τοῦ Σικελικοῦ πολέμου (36 π.Χ.), ἡττηθέντος κατὰ κράτους τοῦ Σέξιου Πομπηίου παρὰ τὰς Μυλὰς καὶ Ναύλοχον, πάντες ἥλπι-

ζον, διτι ἡ ἀπὸ τοῦ μανάτου τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ὑπὸ ἀδιαλείπτων ἐμφύλιων πολέμων σπαραττομένη Ἰταλία μάπολαυση τοῦ λιποῦ διαρκοῦς εἰρήνης καὶ θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ κακῶς ἔχοντα. Ἀλλὰ νέοι κίνδυνοι μετ' ὀλίγον χρόνον ἐπεκρεμάσθησαν· ἥρξατο νὰ γίνεται καταφανεστέρα ἡ πρὸς ἀλλήλους ἔχθρος Ὁκταβιανοῦ καὶ Ἀντωνίου. Ὁ ἐντεῦθεν ἐπικείμενος ἄγών δὲν είχεν εἰσέτι λάβει τὸν χαρακτῆρα ἀμύνης τῆς Ρώμης κατ' ἔξωθεν πολεμίου, ητοι τῆς Κλεοπάτρας (πρβλ. 8ην φόρη), ὃν ἐλαβεν ὑστερον διὰ τῆς κατὰ τῆς βασιλισσῆς ταύτης τῆς Αιγύπτου κηρύξεως πολέμου, ἀλλ' ἐφαίνετο ὃς στάσις ἐστιερική, ἥτις ἀπὸ τῆς εἰρήνης καὶ δυμονοίας εἰς ἦν, ὡς εἰς λιμένα, προσήγγιζον ἥρη οἱ Ρωμαῖοι, ἐμελλε πάλιν νάναρροιψι σύντοὺς εἰς τὰν πλύνδωνα τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν. Κατὰ τὸν κρίσιμον τοῦτον καιρὸν (περὶ τὸ 32 π. Χ.), καθ' ὃν ὑπῆρχεν ἔτι ἐλπίς ἀποτροπῆς τοῦ κινδύνου, ἐποίησεν δὲ φιλόπατρις Ὁράτιος τὴν προκειμένην φόρην.

Ἡ ναῦς ἐν κινδύνῳ;, ἀναφωνεῖ ὁ ποιητής. Ἡ φόρη ἔχει προφανῶς ἀλληγορικὸν χαρακτῆρα· ναῦς μὲν εἶναι ἡ πόλις, κύματα δὲ καὶ ἄνεμοι οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι, λιμὴν δὲ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ δόμονοια. Ἡ ναῦς πολλὰ παθοῦσα μόλις πρὸς ὀλίγον ἐπανῆλθεν ἐξ ἐπικινδύνου πλοῦ. Τοῦ πλοῦ δὲ τούτου καὶ τῶν κινδύνων ἐλαβεν ὅδυνηρὰν πεῖραν αὐτὸς ὁ ποιητής κατὰ τὴν ἐν Φιλίπποις μάχην. Ἐν φόρῃ δὲ ἡ ναῦς νῦν εἶναι ἕτοίμη νὰ καταπλεύσῃ εἰς τὸν λιμένα, φοβεῖται δὲ Ὁράτιος μήπως νέα κύματα καὶ νέοι δεινοί ἄνεμοι αὐτὴν παρασύρωσιν, διτι πλέον αὐτῇ, σφόδρα ἥρη βεβλαμμένη, θὰ καταποντισθῇ. Τὰ καθ' ἔκαστα γνωρίσματα τῆς εἰκόνος ταύτης συμφωνοῦσι πρός τι διασωθὲν ἀπόσπασμα τοῦ Ἑλλήνος λυρικοῦ Ἀλκαίου.

(Μέτρον—τρίτη Ἀσκληπιάδειος στροφή).

1. *nauis]* συχνὴ καὶ ἐν τῇ παλαιᾳ ἐλλην. γλώσσῃ ἡ μεταφορικὴ χρήσις τῆς νεώς ἐπὶ τῆς πόλεως.—*referent...* *novi fluctus]* «νέα κύματα ἐξεγειρόμενα θὰ σὲ παρασύρωτι πάλιν». Ἡ ἐπιφώνησις καὶ ἡ κατόπιν ἐρώτησις καὶ προτροπὴ δηλωτικαὶ τῆς δύνης καὶ ἀγωνίας τοῦ ποιητοῦ. Τὴν ναῦν, ἥτις ἥρη εἶχε παλαίσει πρὸς τὰ ἄγρια κύματα, βλέπει νῦν οὗτος ἐπανελθοῦσαν καὶ προσεγγίζουσαν εἰς τὸν λιμένα, ἀλλὰ νέα κύματα ἐπαπειλούσιν αὐτῇ.—2—3. *fortiter occupa portum]* «πρόβλαθε ἐρρωμένως νὰ προσορμισθῆς», τ. ३. προτοῦ νὰ σὲ ἐμποδίσωσι τὰ νέα κύματα. Τὸ occupare περιέχει τὴν ἔννοιαν τοῦ φθάνειν, προλαμβάνειν.

3—4. *ut nudum]* δηλ. sit «πῶς εἴνε γυμνὸν κωπῶν». Καὶ

κατωτέρω ἐπὶ τοῦ malus... saucius νοητέον τὸ sit.—5. Africō] ὀρισμένος ἔνεμος ἀντὶ παντὸς ἐν γένει ἀνέμου (πρᾶλ. ψδ. 1. στ. 12).—6. anteminae gemant] «πῶς αἱ κεραῖαι στένουσιν» ἥτοι τρίζουσιν, ἐξαρτάται, δπως καὶ αἱ προγγόμεναι πλάγιαι ἐρωτήσεις, ἐκ τοῦ vides κατὰ ζεῦγμα, διότι ὅφειλε μᾶλλον νὰ ἐξαρτάται ἐξ ἄλλου τινὸς ρ. οἷον τοῦ audis.—sine funibus] «χωρὶς ὑποζωμάτων», κάλων δηλ. ὑποζωνύσοντων τὴν ναῦν, ἵνα συνέχωσιν αὐτὴν καὶ προφυλάξτωσι τὴν τρόπιν.—7. durare] «νὰ ὑπομείνωσι», μεταβατικῶς, πρᾶλ. Οὐεργ. Alv. 8, 77 durare labore—carinae] κεῖται πληθυντικός, διότι νοεῖται ἡ τρόπις μετὰ πάντων τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκόντων, οἷον φαλάγγων, σανιδωμάτων κτλ. Ἔνεκα δὲ τοῦ πληθυντικοῦ αποφεύγει ὁ ποιητὴς τὸν τόπον possit, μὴ εθαρμοστοῦντα εἰς τὸ μέτρον.—8 imperiosius aequor] ἀντικείμονον τοῦ durare, «τὴν ὑπερισχύουσαν τυραννίαν τῆς θαλάσσης», πρᾶλ. ψδ. 2, 14—15 Notus arbiter Hadriae.

10. nou dij δηλ. sunt integri, κοριῶς αἱ εἰκόνες τῶν θεῶν αἱ τῆς πρώτας προκείμεναι πρὸς προστασίαν τῆς νεώς. Παρατίθεται τὸν πληθυντικὸν di, ἀν καὶ ἡ ναῦς ἔχει τὴν εἰκόνα ἐνδει θεοῦ. Ἄλλα διὰ τοῦ πληθυντικοῦ ἐν τῇ παρομοιώσει διευφαίνεται ἡ ἔννοια : ἐὰν ἐμπέσῃς πάλιν εἰς νέας ουμφορὰς (iterum pressa malo), δὲν θὰ δυνηθῆς νὰ αἰτήσῃς τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν, ἐκ νέου ἀμαρτάνουσα.—quos... voces]=ut eos voces.—11. quamvis κτλ.] «καὶ ἀν εἰσαὶ εἰς Ποντικῆς πίτυος κατεσκευασμένη, κόρη δύοματοῦ δάσους». Ἡ κορία πρότασις ἐν τῇ ἐψεῦης στροφῇ. Περιθρόλητος ἦτο ὁ Πόντος διὰ τὰ δάση, ἐξ ᾧ ἀρθονος ἐξήγετο ἔιλεια πρὸς ναυπηγίαν.

13. iactes... inutile] «μάτην ἡθελες καυχηθῆ ἐπὶ τῷ γένει (silvae nobilis) καὶ τῷ δύοματι (Pontica pinus)». Ταῦτα δὲ πάντα διπαινιγμὸς εἰς τὴν ἐνδοξὸν ιστορίαν καὶ καταγωγὴν τῶν Ρωμαίων. Τὸ inutile αἰτιατικὴ διορίζουσα τὸ iactes, πρᾶλ. dulce ridentem (ψδ. 16, 24).

14. Nil... fudit] ἀσυνδέτως ἐπιφέρεται ἡ αἰτιολογία τῆς προγραμμένης ἐννοίας : «οὐδεν ὡφελεῖ ἡ ἐπὶ ἐξωτερικοὶ προτερήμασι (ἐπὶ γένει καὶ δύοματι) καύχησίς σου, διότι εἰς τὰς πεποικιλμένας

ναῦς οὐδεμίαν ἔχει πεποιηθεῖν ὁ ναύτης ἐν ᾕρᾳ κινδύνου». Πρὸς τὸ pictis πρᾶλ. τὸ Ὁμηρ. μιλτοπάρερος.

15—16. nisi ventis debes ludibrium] «έὰν μὴ εἰσαι καταδεδικασμένη νὰ γίνῃς παίγνιον τῶν ἀνέμων». Πρὸς τὸ debere ludibrium πρᾶλ. τὸ τῆς ἑλληνικῆς γέλωτα διφλισκάνειν.—cave] κείται ἀπολύτως : «φυλάξτου».

17—18. nuper... quae... taedium] δηλ. fuisti, ἐν δὲ τῷ ἔπομένῳ : nunc desiderium ἐννοεῖται es. Ἐν τοῖς δοσὶ στίχοις διαστέλλει ὁ ποιητής δόσον κρισίμους στιγμάς. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην (nuper), δὲ καὶ ἐκριθησαν τὰ τῆς πόλεως πράγματα διὰ τῆς ἐν Φιλίπποις μάχης, ἡσθάνθη σφοδρὰν ἀθυμίαν καὶ ἀγρίαν, διότι καὶ αὐτὸς μετέσχε τῶν τότε κινδύνων, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, δὲ τὴν ναῦς εἶναι ἐγγύς τοῦ λιμένος, κατέχει αὐτὸν ἐνδόμυχός τις στοργὴ καὶ ἀγωνιώδης μέριμνα.

19—20. nitentes Cycladas] «τὰς λαμπούσας Κυκλαδας», ἔνσκα δηλ. τῶν μαρμαρωδῶν βράχων αὐτῶν ἡ αἰτιατικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ interfusa. Προτρέπων ὁ ποιητής τὴν ναῦν νάποφρύῃ τοὺς ἐπικρεμαμένους κινδύνους, εἰδικεύων τούτους ταυτίζει πρὸς τοὺς κινδύνους, εἰς οὓς ὑπόκεινται αἱ νῆσοι αἱ διαπλέουσαι τὸ ταραχῶδες καὶ διὰ τῶν Κυκλαδῶν νήσων κατεσπαρμένον Αἴγαιον πέλαγος.

8

Μετὰ τὴν ἐν Ἀκτιῷ ναυμαχίαν, καταλαβόντος τοῦ Ὁκταβιανοῦ κατ' Αὔγουστον τοῦ 30 π. Χ. τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἥλθε μετά τινα χρόνον εἰς Ρώμην ἡ ἄγγελία τοῦ θανάτου τῆς φοβερᾶς βασιλίσσης τῆς Αιγύπτου καὶ τοῦ Ἀντωνίου. Ἐπὶ τῷ εὐφροσύνῳ τούτῳ ἀγγέλματι ἐποίησεν δὲ Ὁράτιος τὴν προκειμένην ἐπινίκιον φόρην, ἐν τῇ παρατηρητέον διτὶ ἐπιμελῶς ἀποφεύγει νὰ μνημονεύσῃ τοῦ Ἀντωνίου. Ὄπως δὲ δὲ Ἀλκαῖος, ἐμπλεως ἐνθουσιασμοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ τυράννου Μυρτίλου, ἀρχεται τοῦ διασιωτικοῦ αὐτοῦ ἄσματος: νῦν καὶ μεθύσθην καὶ τίνα ποδὲ βίαν πώνην, ἐπειδὴ κάτθανε Μύρθιλος, οὗτοι καὶ δὲ Ὁράτιος, ὑπερχαίρων καὶ ἀγαλλόμενος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς βασιλίσσης Κλεοπάτρας, καλεῖ ἐν ἀρχῇ τεύς φίλους αὐτοῦ εἰς μέδην καὶ χορόν. «Νῦν πρέπει νὰ εὐωχηθῶμεν, νῦν εἶναι καιρὸς νὰ τελέσωμεν τοῖς χαριστηρίους τελετάς» νῦν, οὐχὶ πρότερον, ἐφ' ὅσον ἡ

δεινή βασιλισσα ἐν τῇ μέθῃ αὐτῆς ἐβουλεύετο παρατόμιως νὰ στήσῃ τὸν θρόνον τῆς ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου βράχου τοῦ Καπετωλίου. 'Αλλ' ἡ μανία αὐτῆς κατεστάλη, διε εἶδε τὸν ἑσυτῆς σιόλον καιώμενον· τὴν δὲ μέθην αὐτῆς μετέτρεψεν εἰς πραγματικὸν φόβον δικαιώματος τῆς γυναῖκας, ὃς περιστεράν λέρος, ὡς λαγῳδὸν κυνηγός. 'Αλλὰ δὲν εἶναι ταπεινή τις γυνή. 'Επιδοῦσα γαληνῷ τῷ προσώπῳ τὴν πτιώσιν τοῦ ἑαυτῆς βασιλείου προειλετο ἐνδόξως νάποθά παλλον ἡ ἀδόξως νὰ κοσμήσῃ ωμαϊκὸν θρίαμβον».

(Μέτρον — Ἀληατηή στροφή).

1. Παρατήρει τὴν ἐπανάληψιν τοῦ πυντ πρὸ ἑκάστης τῶν τριῶν προτάσεων ἀσυνδέτως ἐκφερομένων, ὡν ἡ ἑκάστοτε ἐπομένη περιέχει ἐντονωτέραν τινὰ ἔγγονοιαν τῆς προηγουμένης, διοδηλουμένην καὶ διὰ τοῦ μείζονος τῆς προτάσεως μήκους (ἡ πρώτη περιέχει τρεις λέξεις, ἡ δευτέρα πέντε κτλ.). Δηλωτικὰ ταῦτα πάντα τῆς ὑπερμέτρου χαρᾶς καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ ποιητοῦ.—pede libero] «ἐλευθέρῳ ποδὶ», τ. ἔ. ποδί, δστις, ἐφ' δσον μὲν ἔξη ἡ Κλεοπάτρα, ἡτο δεδεσμευμένος, νῦν δὲ ἐκ τῆς ὑπερμέτρου χαρᾶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ ταύτης ἀπελύθη τῶν δεσμῶν, ὥστε νὰ ὀρχήσῃ ἐλευθέρως.—Saliaribus dapibus] «διὰ Σαλιακῶν θοινῶν». Οἱ Σάλιοι Ἱερεῖς, οἵτινες εἰχον κατασταθῆ ὑπὸ τοῦ Νοομᾶ πρὸς φυλακὴν τοῦ ἐξ οὐρανοῦ καταπεσόντος ancilis, ἦγον κατ' ἔτος ἀρχομένου τοῦ μηνὸς Μαρτίου μεγαλοπρεπὴ ἔορτήν, καθ' ἥν ὀρχούμενοι περιήρχοντο τὴν πόλιν. 'Ητο δέ παροιμιῶδῆς ἡ πολυτελῆς εὐωχία τῶν Ἱερέων τούτων, καὶ πᾶσα τοιαύτη εὐωχία ἐκαλεῖτο Saliaris.

3. ornare pulvinar] ὅπαιγμὸς εἰς τὴν ἔορτὴν lectisternium, καθ' ἥν τὰ pulvinaria καὶ οἱ lecti τῶν θεῶν μετὰ τῶν εἰκόνων ἐστρωνύοντο ἐπὶ τῶν ὄδῶν καὶ παρετίθετο αὐτοῖς εὐωχία. 'Ο ἔορτασμὸς τοῦ lectisternii ἡτο σημείον δημοσίας χαρᾶς.—nunc tempus erat] παρατήρει τὸ nunc μετὰ παρατατικοῦ, «νῦν θὰ ἡτο καιρός». 'Η φράσις tempus erat ornare εἶναι παρεμφερής πρὸς τὰς aequum erat, debebat κτλ. μετ' ἀπαρεμφάτου πρὸς δήλωσιν τοῦ δια ἔδει νὰ γίνη τι, ἀλλὰ δὲν γίνεται νῦν (πρβλ. τὰ τῆς ἐλληνικῆς, ἔχοην, προσῆκεν, ἔδει κτλ. μετ' ἀπαρεμφ.).

5. antehac] δισύλλαβον ἐκ συνιζήσεως τῶν δύο τελευταίων συλ-

λαβῶν «προτοῦ» κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πυντ.—Caecubum] δηλ. vinum πρᾶλ. φδ. I, 12, καὶ κατωτέρω στ. 14 Mareotico. Ὁ Καικουδὸς ἡτο χώρα εὗοινος τῆς Λαζίνης κειμένη μεταξὺ τῆς Ταρρακίνης καὶ τῶν Φορμιῶν.—cellis avitis] «ἀπὸ τῶν ἀποθηκῶν, ἃς ἐπλήρωσαν οἱ πάπποι ἡμῶν»· ὁ ἐν αὐταῖς φυλαττόμενος παλαιότατος καὶ ἄριστος οίνος ἔχεις μιμοποιεῖτο εἰς τοιαύτας περιστάσεις.—6—7. Capitolio regina] παρατήρει τὴν ἐκ τῆς παραθέσεως ζωηρὰν ἀντίθεσιν. Τὸ Καπετώλιον (Capitoli immobile saxum) ἡτο τὸ σύμβολον τῆς αἰωνίας ἀρχῆς τῶν Ρωμαίων. Ἐκεῖ δὲ ἡ regina (ὄνομα τοῖς Ρωμαίοις ἀπεχθὲς) ὠνειρεύετο νὰ στήσῃ τὸν ἑαυτῆς θρόνον, ὅπως αὐτῇ κυριαρχήσῃ τοῦ κόσμου, πρᾶλ. Δ. Κάσσιον 50,5,4: ὥστε.. εὐχὴν τὴν μεγιστην, δοπτέ τι δμνύοι, ποιεισθαι τὸ ἐν τῷ Καπετώλιῳ δικάσαι—dementes] καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ ruinas, ἀντὶ γάποδοθῆ σις τὸ regina.—8. funus et]=et funus «καὶ ὅλεθρον».

7—10. morbo] ἀφαιρετ. δυναμένη νάποδοθῆ, ἢ εἰς τὸ contaminato (=μετ' ἀγέλης, τ. ἔ. ἀκολουθίας, νόσῳ μεμολυσμένης) ἢ εἰς τὸ turpium «ὑπὸ τῆς νόσου αἰσχρῶν, δυσειδῶν». Ἡ λ. moribus καὶ τὸ εἰρωνικὸν virorum ἀναφέρονται εἰς τοὺς εὖνούχους τῆς βασιλίσσης.—impotens] qui non compos sui est, «ἀκρατῆς» ἐντεθεῖεν ἐξαρτάται τὸ sperare.

11. fortuna dulci ebria] «μεθύουσα διὰ τῆς γλυκείας πόσεως τῆς εὐτυχίας», πρᾶλ. Δημοσθ. Φιλ. 1,54 οἷμα ἐκείνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων.—13 vix una sospes navis] «τὸ ὅτι μόλις μία ναῦς ἐσώθη». Αέγει ταῦτα ὁ Ὀράτιος καταχαριζόμενος εἰς τὴν ἔχοντος φαντασίαν· ἀποφεύγων εὐλαβῶς νὰ ὀνομάσῃ τὸν Ἀντώνιον, οὐδόλως διακρίνει τὸν τούτον στόλον, δοτὶς κατεστράφη, ἀπὸ τοῦ τῆς Κλεοπάτρας, δοτὶς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐτράπη εἰς φυγὴν.

14. lymphatam] νυμφόδλητον, περὶ τοῦ ὅπε τῶν νυμφῶν καταλαμβανομένου καὶ εἰς μανίαν καθισταμένοθ, «ἐξεστγκυῖαν τὰς φρένας, μαινομένην». Τὸ lymphra κατ' ἀνομοίωσιν ἐκ τοῦ πυμρία (νύμφη).—Mareotico vino]. Οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐγγὺς τῶν ὁχθῶν τῆς Μαρεώτιδος λίμνης παραγόμενος οίνος, δοτὶς ἐφημίζετο ως οἶνος κάλλιστος· λευκός τε γάρ καὶ ἥδυς,

εῦπνους, εὐανάδοτος, λεπτός, κεφαλής οὐ καθικνούμενος.
 Ἀλλὰ τοῦ οίνου τούτου ἡ Κλεοπάτρα ἔπιε παρὰ πολύν.—redegit
 in veros timores] «μετέστησεν εἰς ἀληθινούς φόβους», τ. ἐ. εἰς
 τὴν σκληρὰν πραγματικότητα τοῦ φόβου ἐν ἀντίθεσι πρὸς τὰς τολ-
 μηράς ἐλπίδας καὶ τὰ μεθυσιακὰ ὅνειρα. — 16. volantem] «πετομέ-
 νην», δηλ. τὴν βασιλισσαν. Το π. volare, διτερεύει παραστα-
 κὸν τῆς ταχείας φυγῆς, ἐτέθη ἄμα καὶ χόριν τῆς ἐπομένης παρο-
 μοιώσεως.—ab Italia] ἡ Κλεοπάτρα ἡττηθείσα ἔφυγεν οὐχὶ ἀπὸ τῆς
 Ἰταλίας, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ Ἀκτίου· ἐάν δὲ δύμας ἐνίκα, θὰ εγίνετο κω-
 ρία τῆς Ἰταλίας. Ἐννοεῖται δὲ διτερεύει πεπεξέρχεται τὰ ἴστο-
 ρικὰ γερονότα μετὰ ποιητικῆς τινος ἐλευθερίας. Ο στόλος τοῦ
 Ὁκταδιανοῦ μετὰ τὴν μάχην κατεδιώξεν ἐπὶ τι διάστημα τοῦς φυ-
 γόντας πολεμίους, ἀλλ᾽ ἡ Κλεοπάτρα ἔφθασε σωθείσα εἰς Ἀλεξάν-
 δρειαν· αὐτὸς δὲ ὁ Ὁκταδιανὸς μόλις κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἐπο-
 μένου ἔτους (30 π. Χ.) κατέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον.

17. accipiter velut] δηλ. adurget, πρᾶλ. Ὁμ. Ιλ. XXII 139
 ἥντε κιρκος... οἰμησε μετὰ τρήρωνα πέλειαν.—20. Haemoniae]
 τῆς Θεσσαλίας, οὗτα καλούμενης ἀπὸ τοῦ Αἴμονος, πατρὸς τοῦ
 Θεσσαλοῦ. Διὰ τοῦ ἐπιθέτου nivalis δηλοῦσται ὁ χαιμερινὸς χρόνος
 καθ' ὃν γίνεται ἡ θήρα.— catenis] ἐπεθύμει ὁ Ὁκταδιανὸς ζῶσκη
 νὰ συλλάβῃ τὴν Κλεοπάτραν, ὅπως δι' αὐτῆς κοσμήσῃ τὸν ἔνατον
 θριάμβον.— 21. fatale monstrum] «μοιραῖον τέρας», τ. ἐ. τέρας,
 διπερ ἡ Μοιρά ἐπήνεγκεν εἰς τὸν κόσμον. “Ως τι δαιμόνιον δὲν ἐφάνη
 εἰς τοὺς Ρωμαίους ἡ Κλεοπάτρα, ητις γονὴ οὓσα ἐζήτει νάρξη τοῦ
 κόσμου.— 22. generosius perire] νάποθανή εὐγενέστερον θάνατον,
 τ. ἐ. μᾶλλον ἀντάξιον τοῦ εὐγενοῦς αἵτης αἷματος.

23.ensem] κατὰ τὸν Πλούταρχον (ἐν β. Ἀντωνίου. 97) ἡ
 Κλεοπάτρα κινδυνεύουσα νά ζωγριθῇ ὑπὸ τοῦ Προκλήτου ὕρμησεν
 ἀσυτῆν πατάξαι· παρεξωσμένη γὰρ ἐτύγχανε τι τῶν ληστρικῶν
 ἐιφιδιων, ἀλλὰ συλληφθείσα ὑπὸ τούτου ἐκωλύθη.— 24. nec... re-
 paravit oras] «καὶ δὲν ἀντήλλαξε χώρας» ἀντὶ δηλ. τῆς Αἴγυπτου.
 Τὸ reparare ἐνταῦθα = ἀλλάττειν, ἀμειβεῖν ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ
 «μεταβαίνειν εἰς νέαν χώραν». Κατὰ τὸν Πλούταρχον (ἐν β. Ἀντων.

69) ἡ Κλεοπάτρα φεύγουσα τὴν δουλείαν ἐπιχειρήσε νὰ ὑπερνεωλ-
κήσῃ τὸν στόλον αὐτῆς ὑπὲρ τὸν ἰσθμὸν τὸν χωρίζοντα τὴν Ἐρυθρὰν
ἀπὸ τῆς κατ' Αἴγυπτον θαλάσσης (*'Ισθμὸς τοῦ Σουέζ*) καὶ νὰ εὑρῃ
ἀσφαλές καταφύγιον εἰς τὸν Ἀραβικὸν κόλπον (latentes eras), ἀλλ᾽
ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν περὶ τὴν Πέτραν Ἀράβων. Παρατήρει ὅτι ὁ Ὁρά-
τιος ἀδείᾳ ποιητικῇ παριστᾷ τὴν ματαίωσιν τῆς ἐπιχειρήσεως ὡς ἐξ
ἰδίας τῆς Κλεοπάτρας ἀποφάσεως προελθοῦσαν.

25. ausa] ἐντεῦθεν ἔξαρτώνται τὰ ἀπαρεμφ. visere καὶ tractare. Η δὲ μετοχὴ δηλοῦσα τὸ ὑστερόχρονον ὡς πρὸς τὰς προη-
γομένας προτάσεις ἐξηγητέα διὰ κυρίας προτάσεως: «ἄλλος» ἐτόλ-
μησ». — iacenteim] «τὸν καταπεπτωκότα βασίλειον οίκον». — 26.
voltu sereno] ἡττηθείσα ἐν Ἀκτίῳ ἡ Κλεοπάτρα ἐπανῆλθεν εἰς
Ἀλεξανδρειαν ἐν ἀσμασὶ καὶ αὐλοῖς, πειρωμένη νάποκρύψῃ τὴν
ἔσωτῆς ἡτταν. Τὸ voltu sereno διορίζει τὸ visere, ὅπως τὸ fortis
(=fortiter) διορίζει τὸ tractare. «ἄλλος» ἐτόλμησε καὶ τὸν καταπε-
πτωκότα βασίλειον οίκον ἵλαρφ τῷ προσώπῳ νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς ἀγρίους
ὅφεις εἰς χείρας γενναίως νὰ λάθῃ». Ο διὰ δῆγματος ὅφεως θάνα-
τος τῆς Κλεοπάτρας είναι ὁ συνήθιως παραδιδόμενος. Κατὰ δὲ τὸν
θρίαμβον τοῦ Ὁκταβιανοῦ παριστάνετο ἐν εἰκόνι ἡ Κλεοπάτρα πε-
ρισσογμένη ὑπὸ ὅφεων. Περὶ τοῦ θανάτου αὐτῆς ὁ Στράβων λέγει
(XVII, 10): ἔσωτὴν ἐν τῇ φρονορῷ διεχειρίσατο λάθρᾳ δῆγματι
ὅφεως ἢ φραγμάνῳ ἐπιχειρίσωφ. λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως. Κα-
τὰ δὲ τὸν Πλούταρχον (ἐν β. Ἀντων. 76): τὸ ἀληθὲς οὐδεὶς οἶδεν.

29. deliberata morte ferocior] τολμηροτέρα ἢ πρότερον γενο-
μένη νῦν, ὅτι ἀπεφάσιε νάποθλη.

30. Liburnis] ἀφαιρετικὴ ὄργανικὴ διορίζουσα τὸ deduci, ὅπερ
ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ invidens (=ἀγνοούμενη, ἀπαξιοῦσα). Αἱ Λιθυρνί-
δες, ὄνομασθείσαι οὕτως ἀπὸ τῶν Λιθυρνῶν, λαοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἦσαν
ταχεῖαι νῆσες.

31. privata] ἴδιωτις, τ. ἔ. ἐκθρονισθείσα. — superbo non hu-
milis] παρατήρει τὰ ἐπιθετὰ περὶ ἀλληγία χάριν ἐμφάσεως παρα-

κείμενα.—triumphο] δοτική τοῦ σκοποῦ «ὅπως κοσμήσῃ τὸν λαμπρὸν θρίαμβον».

9

Στερεώσας δὲ Αὐγουστος τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν ἐνόμισεν ἐπάναγκες πρώτιστα πάντων νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς κοινωνικῆς καὶ ἡθικῆς καθάρσεως καὶ ἀναμορφώσεως τῶν Ρωμαίων, ὃν τὰς ψυχὰς ἐμόλυναν καὶ διέφθειραν οἱ μακροὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι, Πρόθυμοι ἐν τούτῳ συνεργάται τοῦ συντοῦ αὐτοκράτορος προσῆλθον ἄλλοι τε τῶν συγχρόνων ποιητῶν καὶ ὁ Ὁράτιος, δοτικὴ διὰ τῶν ἔξι πρώτων ὥδων τοῦ III βιβλίου ὑμνεῖ τὰς ἀρετὰς ἔκείνας, δις ἔχοντες οἱ παλαιοὶ Ρωμαῖοι πιερέδωκαν τὴν πόλιν τοῖς ἐπιγινομένοις μεγάλην καὶ κραταιάν,

Ἐν τῇ πρώτῃ ὥδῃ, θέλων δὲ ποιητῆς νάπτοτρέψῃ τοὺς Ρωμαίους ἀπὸ τῆς φιλοζηματίας καὶ ἀπὸ τῆς εἰς τὴν κακίαν ταύτην πορμαρτούσης πολυτελείας καὶ φιλοδοξίας, ὑμνεῖ τὴν αὐτάρκειαν: desiderantem quod satis est. «Ἀκούσατε ἐν ιερῷ οὐγῇ ἐμοῦ τοῦ ιερέως τῶν Μουσῶν τὰ κανάδιδάγματα ὑμεῖς οἱ νεωτεροὶ οἱ μόνοι δυνάμενοι νάποδεκθῆτε ταῦτα. Πᾶν ἀνθρώπινον μεγαλεῖον εἶναι περιωρισμένον. Οἱ φοβεροὶ βασιλεῖς εἶναι ὑπεράνω ἡμῶν, ἀλλ᾽ ὑπεράνω τῶν βασιλέων εἶναι ὁ Ζεύς. Οἱ ἀνθρώποι εἶναι μὲν ἀληθὲς δὲ διαφέρουσιν ἀλλήλων κατὰ τὸν πλοῦτον, τὸ γένος, τὴν δύναμιν, τὰς τιμάς, τὸν χαρακτῆρα πάντες δὲ δύμως εἶναι ἵσοι πρὸ τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ, τὸν ποιοῦντος τὸν πλούσιον ταπεινόν καὶ πτωχόν, ἀλλὰ καὶ τὸν πτωχὸν μέγαν καὶ πλούσιον ἐπὶ πάντας δομοίως ἐκτείνεται ἵσος δὲ σιδηροῦς νόμος τῆς μοιρᾶς καὶ τοῦ θανάτου. Ἄλλ᾽ εἰς τὸν ἀσεβῶς πλοῦτον καὶ δύναμιν κτησάμενον, δοτικὴ κατατρυχόμενος ὑπὸ τοῦ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως αἰσθάνεται οἰνοὶ ἐπιωρούμενον ἐπὶ τοῦ τραχῆλου τὸ ξίφος τοῦ Δαμοκλέους, οὕτε αἱ πολυτελεῖς εὐωχίαι δόνανται νάποδωσσι τὴν ἐκ τῆς γεύσεως ἡδονὴν οὕτε ἡ μυσικὴ νὰ ἐπαναγάγῃ τὸν ἀποπτάντα ὑπονομήν. βαθὺν ὕπονον κοιμᾶται δὲ ἡρεμον ἔχων τὴν συνείδησιν ἀγρότης ἐν τῇ πενιχρᾷ καλύψῃ του ἡ παρὰ τὴν εὔσοινον ὅχθην ποταμοῦ. Ἐν τῇ αὐτάρκειᾳ κείται δὲ εὐδαιμονία. Ὁ σύντάρκης δὲν κατέχεται ὑπὸ τῆς ἀδημονίας τῆς κατατρυχούσης τὸν ἀπληστὸν ἐμπόρον, οὗτινος τὰ κατέφορτα πλοῖα εἶναι ἐκτεθμένα εἰς τὰ ἄγρα κύματα τῆς κλυδωνιζομένης θαλάσσης, ἡ τὸν πλούσιον κτηματικόν, οὗτινος οἱ ἀμπελῶνες καὶ ἐλαιῶνες εἴναι ἐκτεθμένοι εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ καιροῦ. Ὁ πλούσιος ἴδιοκτήτης, σικχαθεὶς τὴν ἔηράν, ἐκχιροῦ τὴν θάλασσαν καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς κτίζει τὸ ἀνάκτορον αἵτοις ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ φόρος καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως καὶ ἡ μέριμνα ἐπακολουθοῦσιν ἀφευκτοῖς οὕτε τὰ μόριασα οὕτε ἡ πορφύρα οὕτε οἱ ἔξαίρετοι οἰνοὶ ἀτείργουσι τὴν ἀγωγίαν. Οὐδέποτε λοιπὸν θάνταλλον

τὴν εὐδαιμόνα Σαβινικὴν ἔπαινον μου πρὸς ἀνάκτορον, ὅπερ φθόνον μόνον
θὰ ἐφελκύσῃ κατ' ἑμοῦ, οὐδὲ πρὸς πλοῦτον, ὅστις ταραχὴν μόνον καὶ ὄχλον
θὰ παράσχῃ.

(*Μέτρον—Ἄλκαῖη στροφή*).

1. «Μισῶ τὸν βέβηλον ὄχλον καὶ ἀπείργω». Profanus (ἐκ τοῦ pro-fanum, πρᾶλ. pro-festus, pro-fundus) είναι κυρίως «ὁ πρὸ τοῦ ἱεροῦ ὕπν», ἡτοι ὁ μὴ δεκτὸς εἰς τὸ ἱερόν. Κατὰ τὰς τελετὰς τῶν μυστηρίων οὐχὶ εἰς πάντα ἡτο ἐπιτετραμμένον νὰ είναι παρών, ὁ δὲ ἵερεὺς πρὸ τῆς ἀρχῆς τῆς τελετῆς ἐκάλει τοὺς ἀμυνήτους νὰ ἐξέλθωσι τοῦ ἱεροῦ (πρᾶλ. Οὐεργιλ. Aīn. 6,258 procul, ο procul este profani). 'Άλλ' ἐνταῦθα profanum volgus καλεῖ ὁ ποιητὴς τὸν ὄχλον τῆς παλαιοτέρας γενεᾶς, δοτις ἡτο ἀμαρτωλός, διότι διὰ τῶν ἐμφυλίων πολέμων καὶ δι' ἄλλων κακιῶν ἐμίανε τὴν πατρίδα. Τούτους ἀπείργων ὁ ποιητὴς στρέφεται πρὸς τὴν ὑπολειπομένην νέαν γενεάν, τὴν ἀμόλυντον καὶ ἐπιδεκτικὴν παιδεύσεως, (virginibus puerisque) λέγων: favete linguis «εύνοείτε τῷ στόματι», τ. ἔ. εὐφημείτε, σιγάτε (*εὐφημος πᾶς έστω λεώς, στόμα συγκλεσις*, Ἀριστοφ. Θεσμοφ. 39). Τὸ linguis ἀφαιρετ. ὀργανική.—2—3. non prius audita] οἱ μυσύμενοι θάκούσωσι νέαν ἀποκάλυψιν, ἄσματα δηλονότι ὄφηλότερα τῶν μέχρι τοῦδε ἀκούσθεντων καὶ περιέχοντα σοφίαν ἔνην πρὸς τὴν σύγχρονον ἐποχήν.—Musarum sacerdos] τ. ἔ. ὁ ποιητὴς, *Μουσάων ιεροὺς υποφήτας* (Θεόκρ. 16, 26).

5. regum... in proprios greges] ἔννοείται τὸ ἐπόμενον imperium est (=ἐκτείνεται ἡ ἀρχή). Οἱ δημόκοι καλοῦνται greges, διότι οἱ βασιλεῖς είναι ποιμένες λαῶν. 'Άλλὰ πλὴν τούτου λέγοντες reges οἱ Ρωμαῖοι ἔγουν τοὺς δεσπότας τῆς Ἀνατολῆς, πρὸς οὓς οἱ λαοὶ ἦσαν proprii greges, δοῦλοι δηλονότι, οὓς διέθετον ὡς τι ἴδιον ἔαυτῶν πράγμα. 'Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς φοβεροὺς βασιλεῖς, ὧν ἡ ἀρχὴ περιωρίζετο εἰς τοὺς ἴδιους ὑπηκόους, ἐπιφέρεται ὁ Ζεύς, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐπεκτείνεται ἐπ' αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς, τ. ἔ. είναι ἀπεριόριστος Περὶ τῆς ὅλης ἐννοίας πρᾶλ. τὸ τοῦ Φιλήμογος: Δοῦλοι βασιλέων

εἰσιν. ὁ βασιλεύς θεῶν, ὁ θεός Ἀνάγκης.— 7. Ciganteο] «διὰ τὸν κατὰ τῶν Γιγάντων θρίαμβον».— 8. cuncta] «τὸ σύμπαν».— supercilio[κατὰ τὸ Ὄμηρ. Ἰλ. I. 528 ἥ καὶ κυανέγοιν ἐπ' ὅφρύσι τεῦσε Κρονίων... μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὁλυμπον.

9. est ut ordinet.. descendat.. contendat .. sit] αἱ διὰ τοῦ est ut εἰσαγόμεναι προτάσσεις ἔχουσιν ἔννοιαν παραχωρητικὴν ἐν σχέσει πρὸς τὴν κυρίαν πρότασιν (στ. 14) aequa lege... sortitur: «εἶναι μὲν βέβαιον ὅτι ἀνὴρ ἀνδρὸς ὑπερέχει κτλ., ἀλλ᾽ ὅμως ἵσῳ νόμῳ κτλ.» — vir viro] ὅπως aliis alio.— latius ordinet sulcis] «διατάσσει εὐρύτερον δι' ὅγμων», τ. ἔ. ὑπερέχει κατὰ τὴν ἔκτασιν τῆς ἴδιακτησίας ποιητική παράστασις τοῦ πλουσίου.— 10. Arbusta] τα δένδρα, ἐφ' ὧν ἀναρριχώνται πλέπετοι, ἤτοι λεῖπαι ἢ πτελέαι. Arbusta ordinare λέγεται κυρίως περὶ τῆς χιαστὶ (quincunx) διατάξεως τῶν δένδρων.

10. genorosior] «καταγόμενος ἐκ λαμπροτέρου γένους», εὐγενέστερος.— 11. in campum] δηλ. Martium, ἔνθα ἐγίνοντο τὰ ἀρχαιρέσια. Τὸ δὲ descendat ἥ κυριολεκτικῶς εἴργεται, διότι ὄντως οἱ πλούσιοι ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν λόφων οἰκήσεων αὐτῶν κατέβαινον εἰς τὰ πεδίων τοῦ Ἀρεως, ἥ καὶ ἀναλογίαν τῶν φράσεων descendere in proelinm, in aciem, in dimicationem.

12. moribus hic meliorque fama] οἷος δηλ. εἶναι ὁ homo novus, δοτικὸς ἀντιτίθεται ἐνταῦθα πρὸς τὸν ἐξ αἰματος εὐγενῆ.— 13. contendat] «διαγωνίζεται» ὡς ἀντιπαραγγέλλων ἀρχὴν τινα (competitor).— illi] εἰς τοὺς ὑπερέχοντας κατὰ τὸν πλοῦτον, τὸ γένος καὶ τὸν χαρκυτῆρα καὶ φήμην προστίθεται τέταρτος ὁ ἔχων πλείστους πελάτας, δοτικὸς παραγγέλλων καὶ αὐτὸς ἀρχὴν τινα ἥδονατο ἀσφαλῶς νὰ ἐλπίζῃ ἐπὶ τὰς φήμους τοσούτων πελατῶν.— 14. Necessitas] κατὰ προσωποποιίαν «ἥ Ἀνάγκη», ἥ Μοῖρα».— 15. sortitut] «κληροῦται» τ. ἔ. χλήμῃ ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν. «Ἡ Μοῖρα δηλ. δὲν ἐκλέγει, ὅπως ὁ δῆμος, ὅτε μὲν διὰ τοῦτον, ὅτε δὲ δι' ἐκείνον τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ πάντων ἀποφασίζει ἀμφορέατων (aequa lege) καὶ διὰ λόγους διαφεύγοντας τὴν ἡμέτέραν ἀντίληψιν.— 16. omne capax mouet urninga nomen] ἀξιοσημείωτος ἥ τοῦ στίχου κατα-

σκευή: χωριστά τὰ δύο ἐπίθετα, χωριστά τὰ δύο οὐσιαστικά, χιαστή
ἡ πρὸς ἄλληρα σχέσις καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὸ ρῆμα. Χαρακτηριστικὰ
ταῦτα τῆς ἐν τῇ κάλπῃ κινήσεως καὶ ὀναμείξεως τῶν κιήρων.—mo-
vet]—versat (versatur urna sors φδ. Π, 3, 26,) «χναπάλλει».

17. destrictus ensis κτλ.] ὁ Οἰστίος ἔχει ἐν γῷ τὸ γυωστὸν
ἀνέκοδοτον τοῦ Δαμοκλέοντος, τοῦ κόλακος Διονυσίου τοῦ τυράννου
τῶν Συρακουσῶν. Προσχρημάτων δ' ὁ ποιητὴς τὴν ὅλην φράσιν εἰδει-
κῶς πρὸς τὸ ἀνέκοδοτον τοῦτο, διατυποῖ τὴν γενικὴν ἔννοιαν: παρὰ
πάντα τὸν ὅλον καὶ τὴν εὑμάρειαν οὐδὲν λατ. εἰναι: εὐδαιμών ἐκείνος,
καθ' οὐ διαρκῶς ἐπικρέμαται τρομερός τις κίνδυνος.—cui]—ei,
cuius.—impiā] οὗτος δὲ τράχηλος καλεῖται ποιητικῶς ἀντὶ νὰ κληθῇ
ἐκείνος, ἐφ' οὐ τὸν τράχηλον ὡς ἀσεβῆσαντος ἐπικρέμαται τὸ ξίφος,
τ. ἔ. ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως.—Siculae] Σικελικαὶ δαῖτες, οἵα
ἡ εἰς τὸν Δαμοκλέα ὑπὸ τοῦ Διονυσίου παρατεθεῖσα. Τὰ Σικελικά
συμπόσια ἡσαν διαβόητα ἐν τῇ ἀρχαιότητι, πρᾶλ. Πλάτωνος Πολιτ.
3, 404 δ: *Συρακουσαῖν τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικιλλαν δψων.*
—19. non... elaborabunt] «ὅσος δήποτε κόπος καὶ ἂν κατα-
βληθῇ, δέν θὰ καταστήσωσιν εἰς αὐτὸν γλυκεῖαν τὴν γεῦσιν». Σπα-
νιώς τὸ elaborare εὔρηται ἐπὶ ἐνεργητικῆς μεταβατικῆς, ὡς ἐνταῦθα,
σημασίας (χντικείμ. saporem), συνήθης δὲ εἶναι παῖητικὴ μετοχὴ^η
elaboratus (=μὲ κόπου παρασκευασθείς).

21. uon reducent] «δὲν θὰ ἐπαναγάγωσιν τὸν δπνον», ὡσεὶ δηλ.
δ δπνος ἀπέπτῃ ἀπὸ τῶν δμμάτων τοῦ ἀτεβοῦς καὶ ἀρνεῖται νὰ ἐπα-
νέλθῃ. Ἐν τοῖς πλουσίοις Ρωμαϊκοῖ οἴκοις ὑπῆρχον πτηγοτροφεῖα
περιέχοντα φύσικὰ πτηγά. Παρετήρει τὴν ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ μετὰ
πάθους ἐπανάληψιν τῆς λ. somnus.—somnus agrestium virorum]
δπνος δηλ. οἷον κοιμῶνται οἱ ἀγρόται.—22. humiles domios] τ. ἔ.
τὰς καλύβας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πλουσίους καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἴ-
κους, ἔνθα παρατίθενται Σικελικαὶ δαῖτες, καὶ ἀκούονται ἀσματα
πτηγῶν καὶ μουσικαὶ συμφωνίαι.—23. umbrasam ripam] «τὸ παρὰ
τὴν ὄχθην ποταμοῦ εὔσκιον ἀλσος», ἐν ἀντιθέσει δηλ. πρὸς τὰ τῶν
πλουσίων τεχνητὰ δασύλλια, ἐν οἷς ἦδον τὰ πτηγά.

24. Zephyris] δὲ ὑπὸ τῆς πνοῆς τῶν ζεφόφων ὑπεγειρόμενος

θροῦς τῶν ἐν τῷ δάσει δένδρων ἀντίκειται πρὸς τὸν πόρρωθεν ἀκουούμενον ἥχον τῶν μονακῶν δρυάνων, διὸ οὐ οἱ πλούσιοι ἐφέλκονται τὸν δῆπον. Ὁ δὲ Ὀράτιος εἰχει καὶ τὰ τρια ἐκεῖνα, εἰς ἡ δῆπονος ἀσμενίζει νὰ εἰσέρχηται, ἥτις τὸν πενιχρὸν οἴκον (parvo sub lare pauperum, φδ. III, 29, 14), τὰς εὔσκιους ὅχθες τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Digestiae καὶ τὰ οἰκεῖα Τέμπη, τὴν Σαβινικήν κοιλάδα.—Tempel περὶ παντὸς δασώδους χώρου (Ἡσυχ. τέμπη: τὰ σύνδενδρα χωρία).

25. desiderantem quod satis est] «τὸν ποθοῦντα μόνον διείναι εἰς αὐτὸν ἀρκετόν», τ. ἔ. τὸν αὐτάρκη εἰσάγεται ἡ εὐρυτέρα ἐξήγησις τῶν ἐν τῇ προτέρᾳ στροφῇ εἰρημένων περὶ τοῦ ἡρέμου δῆπον τῶν ἀγροτῶν.—sollicitat] sollicitum reddit «ἐμβάλλει εἰς ταραχήν». — 27 - 28. Arcturi... Haedi] οἱ ἀρχαῖοι συνέδεον τὰς θυέλλας καὶ τοὺς δειτοὺς πρὸς τὴν ἐπιτολὴν καὶ τὴν δύσιν διαφόρων ἀστέρων. Τοῦ Ἀρκτούρου ἡ δύσις (4 Νοεμβρ.) καὶ τῶν Ἐρίφων ἡ ἐπιτολὴ (4 Ὀκτωβρ.) καθιστῶσιν εἰς ἀγωνίαν τὸν πλούσιον ἔμπορον, φοβούμενον μη ἔνεκα τῶν ἐνσκηπτούσων καταιγίδων ἀπολέσῃ το πλοιόν του καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἐμπορεύματα.

30—32. fundus mendax, arbore... culpante] προσωποποιία: Τὸ μὲν κτῆμα παρισταται ὡς ἀθετοῦν τὴν περὶ εὐφορίας ὑπόσχεσιν τοῦ (mendax), τὰ δὲ καρποφόρα δένδρα ὡς πάντοτε (nunc... nunc... nunc) δικαιολογούμενα καὶ αἰτιώμενα τὰς βροχὰς (aquas), τὰ δάστρα (ιδίᾳ τὰ τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Κυνός, ἦτινα ἐθεωροῦντο ὡς ἐπιφέροντα τὴν θερινὴν ἔηρασίαν) καὶ τοὺς δρυμεῖς χειμῶνας.

34. iactis molibus] οἱ μεγάλοι δγκόλιθοι ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν, δπως περιορίσωσι τὸ πρὸς ἐκχέρσωσιν μέρος. Τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δγκολίθων κενὸν (huc) ἐπληροῦστο λατομημάτων (caementa, παρὰ τὸ caedo). Διὰ τῆς τοιαύτης ἐκχερσώσεως λέγεται μετά τινος ὑπερβολῆς, δτι οἱ ἵχθυες αἰσθάνονται τὴν θάλασσαν στειουμένην (contracta aequora). Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐκχερσωθέντος μέρους τῆς θαλάσσης κτίζει ἔπαυλιν ὁ τὴν ἔηράν σφόδρα σικκαθεὶς δειπότης. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἀναβαίνουσιν ὁ φόβος καὶ τὰ φάσματα τῆς συμφορᾶς.—35. redemptor] «ὁ ἐργολάχος». Παριστὰ ὁ ποιητὴς τὸν ἐργολάχον τραγιάτου, Ὁρατίου Ὡδαί

δον μετὰ πλήθους βοηθῶν (frequens) καὶ τὸν δεσπότην αὐτὸν μετὰ τῶν ἰδίων δούλων (cum famulis) ἐπισπεύδοντας τὸ ἔργον.

37. Timor... Minae... Cura] προσωποποιία Minae είναι τὰ κακὰ προαισθήματα, ἀτινά ἡ φαντασία γεννᾷ ἐν αὐτῷ.—38. scandunt] ἀναβαίνονταν εἰς τὸ ἕπι τῆς θαλάσσης κτισθέν μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορον διὰ τῆς αὐτῆς εἰσόδου. δι᾽ ἣς καὶ ὁ δεσπότης.

39. aerata tr̄iremi] «ἀπὸ τῆς χαλκῆς (πολυμικῆς) νεώς», τ. ἔ. ὁ ἐπιβαίνων ἐπὶ χαλκῆς νεώς θεωρεῖ συνήθως ἑαυτὸν ἀτραχαλῆ.—40 post equitem] «ἔπισθεν τοῦ [ππέως]», τ. ἔ. ἐπὶ τῶν νάτων τοῦ [ππον του]. Ο νοῦς τῆς δλῆς στροφῆς: καὶ τὸν τολμηρὸν μαχητὴν, δοτις ἀνηγητει τόχην ἀπερχόμενος μακρὰν ἔφιππος ἢ ἐπὶ χαλκήφους νεώς, καταδιώκει κατὰ πόδας τὸ φίσικ τῆς στογῆς φροντίδος.

41. dolentem] «τὸν ἀλγοῦντα», τ. ἔ. τὸν δοστοχῆ τὸν ἡπὸ φυχικῆς ταραχῆς κατεχόμενον.—Phrygius lapis] περίφημον μάρμαρον ἐξαγόμενον ἐκ τῆς Φρυγικῆς πόλεως, ητις ἐκαλεῖτο Σάνναδα (Συνναδικὸς λίθος, λευκὸν μετ' ἐρυθρῶν κηλίδων, χρήσιμον εἰς κατασκευὴν μονολίθων κιονῶν.—42. purpuratum usus clarior] τὸ clarior ὥφειλε μᾶλλον νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸ purpuratum, ἀλλὰ συνεφάνησε πρὸς τὸ usus, διότι ἡ φράσις purpuratum usus ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν: purpurae quibus utimur. Ως πρὸς τὴν παρομοίωσιν sidere clarior πρᾶλ. Όμηρ. Ιδ. VI 295 ἀστὴρ δ' ὁδὸς ἀπέλαμπεν (ό πέπλος).—44. Achaemenium] τ. ἔ. Περσικόν, ἀπὸ τοῦ Ἀχαιμένους, ἰδρυτοῦ τῆς τῶν Περσῶν βασιλικῆς δυναστείας.—costum] κυρίως ὄνομα φυτοῦ (δ' κόστος), ἐξ οὗ παρεσκευάζετο τὸ περίφημον μάρον κόστος ἐπίσης καλούμενον.

45. invidendis postibus] ἀφαιρετ. τῆς ἴδιότητος εἰς τὸ atrium: «ἄτριον μετ' ἐπιφθόνων παραστάδων», τ. ἔ. οὕτω μεγαλοπρεπῶν, ὅστε νὰ κινῶσι τῶν θεωρέων τὸν φθόνον.—46. novo ritu[«κατὰ νεον ρυθμόν», ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις Ρωμαίοις ἐπικρατοῦσαν ἀπλότητα.—atrium] ἐνταῦθα κείται ἀντὶ τῆς δλῆς οἰκίας διὰ τὴν σποραδιάστητα, ἵνα τὸ ἄτριον εἴχε πρὸς τὸν ἔξωτερικὸν τῶν Ρωμαίων βίον. Ἐν τούτῳ ὁ πάτρων ἔδεχτο τοὺς πελάτας καὶ ἡ δέσποινα τὰς ἐπισκέψεις αὐτῆς.—47. cur permitem?]

«διὰ τὶ νάνταλλάξει ἀντὶ τῆς Σαβίνης κοιλάδος».— *operosiores]*
 «τὸν ὄχληρότερον πλοῦτον», τὸν πραγματωδέστερον· ὡς δεύτερος δρός
 σογκρίζεις δύπονοςίται γῇ ἀραιοτεκτή *valle Sabina.*

10.

Ἡ φθὴ αὐτὴ ἐποιήθη καθ' ὃν χρόνον ὁ Αὔγουστος πορεσκινάζετο τὸν στρατευόν ἐπὶ τοὺς Βρετανοὺς καὶ τοὺς Πόρθους (ὗτοι Πέρσας), ἀναφέρεται δὲ 8' ὥρῃ εἰς τὸ ἔτος 27 π.Χ., ὅτε ἀκριβῶς ἀπενεμήθησαν αὐτῷ θεῖαι τιμαὶ (στ. 2). Ἀλλ' ἡ διὰ τοὺς Πάρθους στρατεία ἀναμμῆσκει τὸν ποιητὴν δεινῆς συμφορῆς τῶν Ρωμαίων, τῆς ήττης, ἵνα οὗτοι ἐπέστησαν ἐν Κάρροις (viii Barran), πόλει τῆς Μεσοποταμίας, ἐνθα δὲ Κράσσος ἐφανεύθη καὶ δεκαπλοσικοὶ Ρωμαῖοι ἔχαργηθησαν (53 π. Χ.).

Διαβλέπετον λοιπὸν ὁ ποιητὴς παράλυσιν ἥθων καὶ κατάπτωσιν τῆς πάλαι στρατιωτικῆς ἀρετῆς τῶν ἑαυτοῦ πολιτῶν κηρύξτει πρὸς τὴν τέαν γενεάν τὴν αὐτοπαργυνδίαν. «Ω! αλοχος νὰ γίνεται λόγος περὶ τοῦ μῆτρο ἐκπλυθέν τος ὀνείδους· στρατιώται τοῦ Κράσσου ζῶσι φεῦ!» ἐν αἰχμαλωισίᾳ ἀναμεμηρυμένοι μετὰ βαρθίσιων ὡς γαμβροὶ αὐτῶν καὶ μισθοφόροι, ἀμνήμονες τοῦ Ριμαϊκοῦ ὄνδρατος καὶ τῆς πατρίδος καὶ τῶν θεῶν τῆς πατρίδος. Ἀρά γε ἀπολυόμενοι τῆς αἰχμαλωσίας είναι δυνατόν οὕτω νάνολάθωσι τὴν προτέραν αἰτῶν ἀνδρείαν; Τοῦτον ἀκριβῶς τὸν κίνδυνον προείδεν ὁ Ρήγλος ἐκεῖνος, ἐάν τυχόν ἐπετρέπετο εἰς αἰχμαλώτους νὰ ἐλπίσωσιν διτὶ θὰ ἔχαγορασθῶσιν. Φεῦ! πᾶς τὰ ἥθη μιτεβλήθησαν! Ὁ αὐτοκράτωρ Αὔγουστος σ' θάνατειχθῆ ἐπίγειος θεός, ἐάν ἡποτέσσον τοὺς Βρετανοὺς καὶ Πάρθους ἀποπλύνῃ τὸ ὄνειδος τῆς ἐν Κάρροις ήττης καὶ ἀποκαταστήσῃ τὴν πάλαι στρατιωτικὴν ἀρετὴν τῶν Ρωμαίων. «Ἐν δὲ τῷ ἐπιφερομένῳ Ιστορίματι τοῦ Ρήγλου περέχεται τὸ μέτρον τῆς ἐκδικήσεας τῆς ήττης ἐκείνης· καὶ ὑποτυποῦσαι γε μαυμασία είκὼν μεγαλοφροσύνης καὶ αὐτακαρνησίας, ἐφ' ἥ διέπερπον οἱ παλαιοὶ Ρωμαῖοι καὶ ης δρεῖλονται νὰ ἔμφορηθῶσι καὶ οἱ νεώτεροι.

(*Mētēron — Ἀλκατηὴ στροφή*).

1. *Caelo tonantem*] «τὸν ἐν οὐρανῷ βροντοῦντα» τὸν ὄφιερμέτηρν. Τὸ *caelo* [ἀνήκει καὶ εἰς τὸ *regnare κατ'* ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐπόμενον] *praesens*: ὁ Ζεὺς βασιλεὺς ἐν οὐρανῷ καὶ ὁ Καίσαρ ἐπὶ τῇ γῆς.— *credidimus*] *πεπιστεύκαμεν*, κυρίως πορχαίμενος δηλῶν τὴν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος διήκονσαν μέχρι τούδε σταθεράν

πιστιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἐπόμενον μέλλοντα habebitur.— 2. praeſens diuſus] = conspicuus deus «παρὼν καὶ ἐναργῆς θεός», τ. ἐπίγειος ὄρατὸς θεός θὰ θεωρήται ὁ Αὔγουſτος κατ' ἀντίθεſιν πρὸς τὸν ἐπουράνιον ἀόρατον Δία.— 3. adiectis] ἀφαιρετ. ἀπόλυτος ὑποθετικὴ = si adiecerit Britannoſ κτλ. Οἱ Πέρσαι καλοῦνται gra- ves, ἦτοι μισγοτοί,

5. milesne κτλ.] ἐρώτηſις δηλωτικὴ ἀγανακτήſις: «ἄρα γε ἡδυνήθη ὁ στρατιώτης τοῦ Κράſſου νὰ ζήſῃ». τ. ἔ. εὑρέθηſαν "Ρω- μαῖοι προτιμήſαντες ἀντὶ τοῦ θανάτου νὰ ζήſωσι διδόκοι καὶ νὰ γη- ράσωσι οὐνέευγμένοι μετὰ βαρβάρων γυναικῶν; Λέγει δὲ τοῦτο ὁ ποιητὴς περὶ τῶν ὑπὸ τῶν Πάρθων αἰχμαλωτιſθέντων Ρωμαίων, οὓς φαντάζεται ἐλθόντας ἡδη εἰς γάμου μετὰ Παρθίδων γυναικῶν καὶ μισθοφοροῦντας.

7. pro curia inversique mores] τὸ inversi ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὸ curia: «ὦ! καταπεſόν δουλευτήριον, ὦ! μιſtablηθέντα ἡθη»— "H curia, ἐν ᾧ συνήρχετο τὸ maximum consilium, ἡ Σύγκλητος, ἐξεπροσώπει τὸ δίκαιον καὶ τὸν νόμον, καθάπερ, τὸ Καπετώλιον τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς πόλεως (φδ. 8, στ, 6)· καταπεſούσῃς τῆς Συγκλήτου, ἀνετράπηſαν καὶ τὰ ἡθη, ὡν ἐκείνη ἡτο ἀγρυπνος φύλαξ.— 8. consenuit] ἡδυνήθη νὰ ἐγγηράσῃ μιſθοφορῶν ἐν τῷ στρατῷ τῶν πολεμίων (hostium in armis), ὡν τὰς θυγατέρας ἐλα- ἰſνει εἰς γάμου (sacerorum); Λέγει δὲ consenuit, διότι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωτίας μέχρι τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ ὠδὴ ἐποιήθη, παρῆλθον 26 ἔτη.

9. sub rege] «ώς ὑπήκοος Μήδου (τ. ἔ. Πέρσου) βασιλέως». Τὸ ὄνομα rex ἡτο τοῖς Ρωμαῖοις μιſητόν. Οἱ Μάρσοι καὶ οἱ Ἀπου- λοὶ ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ἀνδρειότατοι τοῦ ρωμ. στρατοῦ.— 10. ancilio- rum] γεν. πληθυντ. ἑτερόκλ. ἐξ ὄνομαſτικῆς ancile (πρᾶλ. vecti- galiorum), ἵερὰ ἀσπὶς (παρὰ τὸ *ambi-cid-le, p. caedere.— sic est appellatum, quia ex utraque parte erat recisum. Παύλος παρὰ Φήſιῳ). Αἱ ἵεραι ἀσπίδες ἐφυλάττοντε δπὸ τῶν Σαλίων ἵε- ρέων. Μία δὲ τούτων κατὰ παράδοſιν ἔπειος ἐξ οὐρχνοῦ εἰς τὸν γαδὸν τοῦ Νουμᾶ, καὶ τὶς προφητείᾳ ἔλεγεν ὅτι τῆς ρωμαϊκῆς ἀρχῆς ἡ

διάρκεια ἐξηγράτω τὴς σωτηρίας τῆς ἀσπίδος ταύτης. Διὸ καὶ ὁ Νομᾶς κατεσκεύασεν ἑτέρας ἔνδεκα ὄμοιας ἀσπίδας, ἵνα καταστῇ ἀδύνατος ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἀρπαγὴ τῆς μεταξὺ τῶν 12 μοιραῖς καὶ οὐρανοπετοῦς ἀσπίδος.— nominis] δηλ. Romani.— togae] τοῦ ἔθνικοῦ δῆλον διτὶ ἐνδόματος τῶν Ρωμαίων (gentem togatam, Οὐεργιλ. Alv. I. 282), διπερ δὲν ἐφόρουν πλέον οἱ παρὰ τοῖς Πάρθοις αἰχμάλωτοι Ρωμαῖοι.

11. aeternae Vestae] βραχυλογικῶς: «τοῦ αἰωνίου πυρὸς τῆς Ἔστιας», διπερ ἡτο σύμβολον καὶ ἐκεγγυον τῆς ἀθανασίας τῆς πόλεως.— 12. incolumi Iove] ἀφαιρετ. ἀπόλυτος χρονική. Iove δηλ. Capitolino: «ἐν φῷ χρόνῳ θαταται ἀκέραιος ὁ ναὸς τοῦ Καπετωλίου Αἴδης καὶ ἡ πόλις Ρώμη»,

13. Hoc caverat] «καὶ διμως τοῦτον ἀκριβῶς τὸν κίνδυνον ἐφυλάξατο ὁ προνοητικὸς Ρήγλος». Ο κίνδυνος δηλ., διν οὗτος προειδεῖν, ἡτο διτι, ἐὰν δπήρησην ἐλπὶς ἐξαγορᾶς, οἱ Ρωμαῖοι στρατιώται θὰ κατήντων νὰ προτιμῶσι τὴν αἰχμαλωσίαν μᾶλλον ἢ τὸν γενναῖον θάνατον. Νῦν δὲ οἱ ἐν Κάρραις αἰχμάλωτοι κατήντησαν τοσούτον νὰ επέργωσι τὴν αἰχμαλωσίαν, διτε καὶ νὰ λημονήσωσι τὴν ἕαυτῶν πατρίδα.— Τοῦ Ρήγλου ἡ αἰχμαλωσίκ ἐγένετο κατὰ τὸν πρώτον Λιδύκὸν πόλεμον (255 π.Χ.). Ο δὲ Οράτιος φαίνεται διτι πιστεῖν εἰς τὸν περὶ Ρήγλου θρῦλον, περὶ οὐ λόγον ποιεῖται ὁ ιστορικὸς Λίδιος (ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ XVIII βιβλίου) καὶ ὁ Κικέρων (de off. III, 27, καὶ ἀλλαχοῦ), ἀγνοεῖ δε αὐτὸν ὁ Πολόδιος.

14 condicionibus] πρὸς τοὺς παρὰ τῶν Καρχιδονίων προτεινομένους δρους περὶ ἐξαγορᾶς τῶν αἰχμαλώτων καὶ συνομολογήσεως εἰρήνης. Τοὺς δρους τούτους κατὰ τὴν παράδοσιν ἐκόμισεν εἰς Ρώμην αὐτὸς ὁ αἰχμάλωτος Ρήγλος, διτις ἐν τῇ Συγκλήτῳ συνεβούλευσε τὰναντία καὶ προετίμησε νὰ ὑποστρέψῃ εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, διπες ἀποτρέψῃ τὸ αἰσχος ἀπὸ τῆς πατρίδος του.— 15. exemplo trahentis] «διτις ἐκ τοῦ παραδειγμάτος (ἢ ὡς λέγομεν σύμερον: ἐκ τοιούτου προγονούμενου) συνῆγεν». Άλλοι δὲ παρὰ τὴν παραδεισμένην γραφὴν ἀναγινώσκουσιν exemplo trahenti, διπερ εἰναι τοική ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ dissidentientis: «πρὸς παράδειγμα ἐπα-

γόμενον κτλ.» — 16. perniciem] «δλεθρον, (ὅσις θὰ ἐπέσκηπτεν) εἰς τὴν ἐπερχομένην γενεὰν (veniens in aevum)». — 17. inimiseralibilis] «ἀνοίκτως», δισπλάγχνως, δπως δῆλ. ἀξίζει νὰ πάθῃ τοῦτο. — 10. pubes] οἱ πεντακόσιοι Ρωμαῖοι οἱ μετὰ τοῦ Ρήγλου ζωγρηθεύντες ἐν τῇ παρὰ τὴν Λιβυκὴν πόλιν Ἀσπίδα μάχης. Ἐφεξῆς δὲ εἰσάγεται αὐτὸς ὁ Ρήγλος λέγων ἀπὸ εὐθείας ἐν τῇ Συγκλήτῳ. Τὸ δὲ signa ως πρώτη λέξις τοῦ λόγου αὐτοῦ ἔχει ισχυρὰν ἔμφασιν: «τὰς ρωμαϊκὰς σημαῖας», ἢτε ἀναμιμνήσκουσα τοὺς συγγρόνους τοῦ Ὁρατίου τὸ λοπηρὸν γεγονὸς τῆς ἐν Κάρραις μάχης, τῇ παρὰ τῶν σημαῖῶν. Ἐμφαντικὴ ἐπίσης εἶναι ἡ ἐπανάληψις τοῦ ego (ego... vidi, vidi, ego, στ. 21): «Ἐμοῦ ἀκούσατε, λέγετο ὁ Ρήγλος, ἐγὼ δύναμαι νὰ διδάξω ὑμᾶς τὶ ἀληθῶς σημαίνει αἰχμαλωσία Ρωμαίων στρατιωτῶν» ἐγώ ἐπειδον ταύτην».

19—21. sine caede derepta] «ἀναιμωτὶ ἀποσπασθέντα». Τὸ αισχρὸν ἡτο δτι ἀνηρτίθησαν εἰς Λιβυκοὺς ναοὺς σκῦλα συλγθέντα οὐχὶ ἐκ νεκρῶν, ἀλλ᾽ ἀφαιρεθέντα ἀπὸ τοῦ σώματος ζωγργθέντων. Τὸ ἐναντίον παρὰ Οὐεργιλίῳ (Aly. 11. 192): Spolia occisis derepta Latinis.—civium] δῆλ. Romanorum, δπερ δὲν ἔχει χρείαν νὰ εἴπῃ ὁ ποιητής, διότι οἱ πολέμιοι δὲν ἦσαν cives, ἀλλὰ δοῦλοι τοῦ βασιλέως.

22. tergo libero[ἀφαιρετ. τοπική, συνηθεστέρα ἡ ἐκφορὰ post tergum «ἐπὶ τῶν γάτων», ἀτινα ὄνομάζονται «ἐλεύθερα», ως γάτα οὐχὶ δούλων, ἀλλ᾽ ἐλευθέρων (πρβλ. φδ. 9, 17 impia cervice) — 23. portasque non clausas] τὰς πύλας τῆς πόλεως τῶν Καρχηδονίων. Τὸ νὰ μένωσιν ἀνοικταὶ αἱ πύλαι τῆς πόλεως ἡτο σημεῖον εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας, ἀλλ᾽ ἂμα προσῆπτεν ὅνειδος εἰς τοὺς πολεμίους τῶν Καρχηδονίων, τοὺς Ρωμαῖους. — 24. Marte nostro] ἀφαιρετ. ἀπόλυτος=—Marte secundo. Οἱ ἀγροὶ τῶν Καρχηδονίων ἐδημοθησαν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ὅτε ὁ Ἀρης ἡτο μετ' αὐτῶν, τ. ἔ. ὅτε οἱ Ρωμαῖοι ἐνίκων. Κατ' ἄλλους Marte nostro = militibus nostris, ἀφαιρ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου.

25—26 auro...redibit] εἰρωνεία, ἦν καθιστῷ ἔμφαντικωτέραν τὸ ἐπιρρ. scilicet (=φυσικά, μὰ τὴν ἀλήθειαν). Τὸ auro τερεπ-

sus (=ἀντὶ χρυσοῦ ἀντισταθμηθεῖς, τ. ἔ. λυτρωθεῖς) ἐμφανίζει μετά περισσῆς ἀπεχθείας τὸν ἔξαγοραζόμενον στρατιώτην ὡς ἀπλοῦ ἐμπόρευμα.—flagitio] «εἰς τὴν αἰσχύνην τὴν ἐκ τῆς ηττης προσθέτετε τὴν ζημίαν τὴν ἐκ τῆς χρηματικῆς λυτρώσεως τῶν αἰχμαλώτων, διότι θάπολέστε τὰ χρήματα ὅμων χωρὶς οἱ λυτρωθέντες νάναλάθωσι τὴν πρόσθεν ἀνδρείαν τῶν». Τοῦτο ἐρμηνεύεται σαφέστερον διὰ τῶν ἐπομένων περὶ... περ., ἵνα καὶ σύνταξις εἴναι παρατακτική, ἐνῷ κυρίως ὑπόκειται σύγκρισις : ut amissos colores lana non refert... sic vera virtus κτλ.

27. amissos colores] τὸ ἀρχῆθεν φυσικὸν χρῶμα τοῦ ἔριου τὸ διὰ τοῦ χρωματισμοῦ ὕστερον ἀπολεσθὲν θεωρεῖται ὡς τὸ γνήσιον (ἐν ἀντιστοιχίᾳ πρὸς τὸ vera virtus) παραβαλλόμενον πρὸς τὸ τεχνητὸν χρῶμα.—28. refert] «ἀναπαράγει», ἐμφανίζει πάλιν.—lana medicata] «τὸ ἐμβαφὲν ἔριον». Τὸ medicari εἴναι μετάφρασις τοῦ ἑλλην. ρήματος φαρμάσσειν.—fuco] κυρίως=τὸ φῦκος (τὸ θαλάσσιον φυτόν), ἀλλ᾽ ἐνταῦθα ἡ ἐκ τούτου παρασκευαζομένη βαψή, δι᾽ ἣς ἐποτίζετο τὸ ἔριον, πρὶν ἐμβαφῇ ἐν τῇ πορφύρᾳ.

29. cum semel... excidit]=ἀπαξὲ ἐκπεσοῦσα, ἀφανιζθεῖσα.—30. nec... curat reponi] τῆς φράσεως τὸ ἀηθες ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἡ virtus παρίσταται ὡς νοοῦσα καὶ βουλομένη, ἐνῷ ὡς ὑποκείμενον περιεμένομεν μᾶλλον τὸ deteriores : «Οἱ γενθέντες κακοὶ (οἱ δειλοὶ) δὲν φροντίζουσι, ὅπως ἀποκαταστήσωσι (reponi=restitui) ἐν ἔναντοις τὴν ἀληθῆ ἀρετὴν, εὐθὺς ὡς αὕτη ἔξαφανισθῃ». Ἀλλ᾽ ἀντὶ τούτοις κατὰ προσωποποίην λέγεται : «ἡ ἀληθῆς ἀρετὴ ἀπαξιοῖ (non curat) νάποκατασταθῇ κτλ.» Περὶ τῆς ἐννοίας προβλ. Τυρταῖος 8, 12, τρεσσάντων δ' ἀνδρῶν πᾶσ' ἀπόλωλεν ἀρετῇ.

31. si pugnat... cerva, erit ille fortis] σύγκρισις ἀπὸ τοῦ ἀδυνάτου : «Ο γοῦς : ὅπως εἴναι ἀδύνατον νὰ μάχηται ἔλαφος κτλ., οὗτως εἴναι ἀδύνατον νὰ είναι ἀνδρεῖος κτλ.—33. perfidis se credit] εἰρωνική σύνδεσις δύο ἔναντιων ἐννοιῶν. «Ο τόνος πίπτει ἐπὶ τὸ perfidis, ὅπερ καθιστᾷ βαρύτερον τὸ ὄνειδος τῆς παραδόσεως» διότι οἱ παραδοθέντες ἐνεπίστευσαν ἔναντος ἐκείνοις, ὃν ἦτο γνωστὴ ἡ ἀπιστία. Παρὰ τοῦ ἱστορικοῦ Διέτου ἀποδίδεται τῷ Ἀννίδᾳ perfidia

plus quam Punica. XXI, 4, 9).—34. Marte altero] «διὰ δευτέρου πολέμου.—protere] «θα κατασυντρίψῃ», ή ίσχυρά ἐκφρασίς χάριν τῆς ἀντιθέσεως.

35—36. lora sensit...timuitque mortem] διὰ τῆς παρατακτικῆς ἐκφορᾶς τῶν δύο προτάσεων ἀποτελεῖται πρωθύστερον προσποιοῦν εἰς τὸν λόγον ζωγρότητα τὸ πρώτον, δηλ. γεγονός, ὅπερ ὑπῆρξε καὶ η αἰτία τοῦ νὰ ἀνεχθῶσι δειλῶς οἱ Ρωμαῖοι στρατιώται, ὅπως δεινῶσιν ὀπισθάγκωνα, τ. ἔ. ὁ φόβος; ἐπιφέρεται ὡς δεύτερον. «Ο Ρωμαῖος στρατιώτης ἐδέχεται ἀσυγκίνητος καὶ μετ' ἀδιαφορίας (iners) τὰ ἐπονειδίστα δεσμὰ φοβοῦμενος τὸν θάνατον, ἐνῷ ὁ ἀνδρεῖον δέχεται μετ' ἀδιαφορίας τὸν θάνατον φοβοῦμενος τὸ ὄντειδος.

— 37. unde...sumeret] ἐκ τοῦ inscius: «ἄγνοιῶν πόθεν νὰ εἴηρη σωτηρίαν τῆς ζωῆς». Τὸ δὲ hic (δεικτικὴ διντωνομία τοῦ α'. προσώπου)=οἱ περὶ ἐμὲ στρατιώται. «Ο νοῦς: ἐν μόνον ὑπῆρχεν αὐτῷ ἐν τῷ πολέμῳ μέσον σωτηρίας, νὰ ριφοκινδυνεύσῃ ἀνδρείως μαχόμενος. Ἀλλ' ἄγνοιῶν τοῦτο συνέχει τὴν εἰρήνην πρὸς τὸν πόλεμον (duello ἀρχατκω=bello).» Η πίστις καὶ αἱ διὰ τῆς πίστεως συνομολογούμεναι συμφωνίαι ἀνήκουσιν εἰς τὸν κατὰ τὴν εἰρήνην χρόνον, ἀλλ' ὁ δειλὸς στρατιώτης ἐπέδειξε τὴν πίστιν ταύτην ἐν πολέμῳ (credidit se hostibus), ὅπως ἀμαχητὶ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ.— 38. o pudor] «Ὥ αἰσχύνη τῆς Ρώμης.—40. altior] «օρθουμένη δψηλοτέρα». Η ἀφειδ. τινισ σημαίνει τὸ ὅργανον. «Ἐπὶ τῶν ἐπονειδίστων ἐρειπίων τῆς Ἰταλίας πατοῦσα ή μεγάλη Καρχηδῶν δρθοῦσα δψηλοτέρα.

41. fertnr] «ἀδεται», «λέγεται». Είναι η συνήθης φράσις, διῆς δὲ λέγων ἐπιφρίπτει τὴν εὐδόνην τῆς διηγήσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς φήμης ή τῆς παραδόσεως. «Ἀλλ' ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα δὲν ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ γεγονότος, ὅπερ καὶ αὐτὸν εἴναι ἀληθές· ἀλλ' η γενναία πρᾶξις τοῦ Ρήγλου ήτο τόσον ἀπίστευτος καὶ παραπλησία πρὸς τὰς μοθικὰς παραδόσεις, ὥστε ὁ Ὁράτιος ὠφειλε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν λ. fertur, ὅπως ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὴν ἀντίθεσιν τοῦ ἥθους τοῦ Ρήγλου πρὸς τὸ ἥθος τῶν συγχρόνων Ρωμαίων. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ἐν σ. 41-44 λεγόμενα ἀναφέρονται εἰς τὸν χρόνον τὸν πρὸ τοῦ λόγου τοῦ Ρήγλου, διεσ οὗτος ἀφίκετο εἰς Ρώμην καὶ

αλχμάλωτος ὡν τῶν Καρχηδονίων ἐνεφανίζετο ὡς capite deminutus (=έστερημένος τῇς ἔλευθερίας καὶ τῶν ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων) καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀνάξιος νὰ τόχη ἀπαχωμῶν παρὰ τῆς συζόγου καὶ νὰ περιπτυχθῇ τὰ μικρὰ τέκνα.—42. capititis minor] ποιητικὴ ἐκφορὰ ἀντὶ τοῦ συνήθους capite deminutus. ‘Ἡ δὲ γενικὴ capititis κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ capititis daminatus.—43. virilem] «ἀρρενωπὸν» ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ capititis minor.—44. torvus] «ἄγριωπός».—humī posuisse] = in terram defixisse. ‘Οργὴν καὶ ὅδόνην ἔξεδήλου ἡ ἀρρεπωπὴ ὅψις του, καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διετέλει ὡν ὁ Ρῆγλος, ἔως οὗ κατώρθωσε νὰ στηρίξῃ τοὺς ἐνδοιαζοντας (labantes) συγκλητικούς. ‘Οτι δὲ οἱ συγκλητικοὶ ἐφαινούντο ἐνδοιαζοντες πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Ρῆγλου, τοῦτο ἔξαιρε ἔπι μᾶλλον τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ.—45. donec... firmaret... properaret. Τὸ donec μεθ' ὄποτακτικής, ὅπως δηλωθῇ ὁ σκοπὸς τοῦ ὄποκειμένου.—46. auctor] οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ γνώμης τινὸς εἰσηγητής ἐν τῇ συγκλήτῳ γινόμενος, οἱ δὲ ὑπὲρ τῆς γνώμης αὐτοῦ συνηγοροῦντες ἐλέγοντο suasores.—pumquam alias] ἐμφαντικώτερον τοῦ ποπ alias: «οὐδέποτε ἄλλοτε». ‘Ἡ πρωτοφανῆς γνώμη, ἣν εἰσηγεῖτο ὁ Ρῆγλος, ἦτο πρὸς ἴδιον αὐτοῦ δλεθρον. — 48. egregius exsul] «δύναροχος ἐέδροςτος». ‘Υπερείχε τῶν ἀλλῶν ὁ Ρῆγλος, διότι δὲν ἦξισε νὰ συμπεθήσῃ μετὰ τῶν πενθούντων οὐδὲν ἐφάνη τὸ παράπαν ἐνδοιαζων, ἀλλ᾽ ἔσπεισε νάπέλθη πάλιν εἰς τὴν ἔξορίαν.

49. atqui] «ἄλλὰ μήν», ἐκ τοῦ at+qui (ἀφαιρετ. ἀόρ. ἀντων.) καρίως=ἄλλος ὄπωσδήποτε.—sciebat] καὶ ὁ Κικέρων (ἔνθ' ἀν.) λέγει περὶ τοῦ Ρῆγλου; neque vero tum ignorabat se ad crudelissimum hostem et ad exquisita supplicia profisisci, sed iusurandum conservandum putabat.—50. non aliter] ὁ δεύτερος δρός τῆς συγκρίσεως ἐπιφέρεται διὰ τοῦ quam si (στ. 53): «οὐδὲν ἄλλως...η̄ ἔάν», ἢ καταφατικῶς: «κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον... καθὼς ἔάν».—51. dimovit] «ἀπῆλθε διωθούμενος τοὺς ἐπιπροσθοῦντας οἰκείους».—52. reditus] ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ rediutum, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μονοτονίας ἐκ τῆς καταλήξεως υἱον: populum redditum morantem.

53. longa negotia] «τὰς ἀτελευτήτους ὑποθέσεις» καὶ ἐπομένως ἀνιαράς.— 54. diiudicata lite] «μετὰ τὴν διάγνωσιν τῆς δικῆς», διότι ὁ προστάτης ἡ πάτρων παρίστατο ἐπὶ δικαστηρίου καὶ συνηγόρει ὑπὲρ τῶν ἔκυτοῦ πελατῶν». 55-56. Venafranos in agros... Tarentum]. Σπεύδει ἐκεῖ ὁ πάτρων, ἵνα ἀναζωγονηθῇ ἀπηλλαγμένος ἦδη ἀπὸ τῶν ἀνιαρῶν δικῶν. Τὸ Οὐέναφρον ἐπὶ τῆς Λατίνης ὄδοις ἐν Καμπανίᾳ καὶ ὁ Τάρας, ἀποίκια τῶν Λακεδαιμονίων, ἐθεωροῦντο τόποι ἀναψυχῆς καὶ ἀνέσεως. Ἀλλαχοῦ δ' ὁ Όράτιος ἐκδῆλοι την ἐπιθυμίαν, φεύγων τὰς ἐκ τῆς στρατείας ταλαιπωρίας, νὰ ἐγκαταβιώσῃ ἥσυχος ἐγγὺς τοῦ Τάραντος. Τὸ Οὐέναφρον ἐφημίζετο διὰ τοὺς πλουσίους αἵτοις ἐλαιώνας.

11.

Ἡ φδὴ αὕτη ἔχει ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ Ὁκταβιανοῦ ἐπιχειρηθείσας μεταρρυθμίσεις. Τῷ 28 π. Χ. διφέρει οὗτος τὴν ἔκτην ὑπατείαν μετὰ τοῦ Ἀγρίππου καὶ ὡς ἔκτατον ἀρχήν τὴν τιμητείαν, παθ' ἦν αὐστηρότατος γενόμενος ἐπινῦξησε τὸ βουλευτικὸν τίμημα καὶ οὔτως ἔξεβαλε τῆς Συγκλήτου πολλοὺς ἀναξίους, ἀνφικοδόμησε δύο καὶ ὅγδοήκοντα λεόντα κατεστραφμένα, τὸ δὲ κυριώτατον, ἐφρόντισε περὶ τῆς τῶν ἡθῶν διορθώσεως καὶ μάλιστα περὶ τῆς ἡθικῆς ἀνυψώσεως τῆς οἰκογενείας διὰ τῆς μείζονος καθιερώσεως τοῦ γάμου.

Τοῦ ἀνορθωτικοῦ τούτου ἔργου τοῦ ἡγεμόνος εὐπρόθυμος ὑποστηλικῆς προσέρχεται ὁ Όράτιος κηρύκτων διὰ τῆς προκειμένης φδῆς πρὸς τὴν νέαν γενεὰν τὴν εὐδέβειαν.⁴ Ἀπὸ δύο ἥδη γενεῶν ἐκλιπούσης τῆς ἀρετῆς ταύτης, ἡτις ἦτο χαρακτηριστικὴ τῶν παλαιῶν Ρωμαίων, ἐπεπόλασαν παντοῖα κακά, ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ ἡθῶν διαφθορά. Διὰ δὲ τὰ ἀμαρτήματα τῶν πατέρων τιμωρούμεθα ἡμεῖς οἱ ἀνατίοι καὶ ἀθῆροι ἀπόγονοι. Παρημέλουν ἔκεινοι τῶν ναῶν, ὕστε νὰ κατακρημνισθῶσι, καὶ ὀλιγάρουν τῆς λεότητος τοῦ γάμου. Ἐπακολούθημα λοιπὸν τῆς περὶ τὰ θεῖα δλιγχωίας ὑπῆρξεν ἡ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἡθικὴ παραλλυσὶς τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κοινωνίας. Ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τοιούτων πατέρων ἐγεννήθη ἡ νεότης ἔκεινη ἡ κατατροπώσασα τὸν Πύρρον, τὸν Ἀντίοχον καὶ τὸν Ἀντίβαν. Ἡ γενεὰ ἔκεινων διῆγεν ἐν σωφροσύνῃ, βίοι ἀπλότητι καὶ ἡθῶν αὐστηρότητι. Τὰ πάντα μαραίνει ὁ μέγας καὶ πανδα-

μάτωρ χρόνος· καὶ τῶν Ρωμαίων ἡ ἀρχὴ ἀφεύκτως θὰ καταπέσῃ, ἐὰν μὴ ἐπελθῃ ἔγκαιρος ἡ θεραπεία τοῦ κακοῦ. Τοεὶς γενεῖαι παρῆλθον ἡ μία χείρων τῆς ἄλλης, καὶ ἡ μέλλουσα ἔτι χείρων.

(Μέτρον—Ἄλκαική στροφή).

1. *delicta] ὅτοι ἐμφυλίους πολέμους, δλιγωρίαν περὶ τὰ θεῖα, ἥθων παράλουσιν, ἀτινα ἀμαρτήματα ἥρξαντο νὰ ἐπιπολάζωσι κατὰ τὰς δύο προηγουμένας γενεᾶς (maiorum) ὅτοι ἀπὸ τῶν χρόνων περίπου του Σύλλα (88 π.Χ.).—imperitus] εναντιωματική ἡ σχέσις πρὸς τὴν πρότασιν *delicta lues*: «καίφερ ἀνατίος ὡν θύποτίσης τὰ ἀμαρτήματα τῶν προγονῶν». Πρόβλ. Σολ. ἀπ. 13: ἀνατίοις ἔργα τίνουσιν ἡ πατέρες τούτων ἡ γένος ὡν δπισσω. Εὐριπ. ἀποσπ. Ἀλκμ. 7: τὰ τῶν τεκνῶν σφάλματ' εἰς τοὺς ἐκγόνους θεοὺς τρέποντον.*

2. *donec tempora refeceris] «ἔως οὗ ἀνακαίνισῃς»: τ. ἔ. ἐφ' δοσον δὲν ἀγακαίνιζεις τοὺς ναοὺς templum κυρίως είναι τετράγωνος χώρος γῆς (τέμενος, πλινθίου) περιοριζόμενος ὑπὸ τοῦ οἰωνοσκόπου καὶ διά τινων τυπικῶν τελετῶν καθιερόμενος. aedes είναι οἰκοδόμημα γριασμένον εἰς λατρείαν θεοῦ τινος. Κατὰ ταῦτα χώροι τινες, ὡς τὰ rostra καὶ ἡ Curia ἦσαν tempora, καὶ ἂν μὴ ἦσαν πρὸς λατρείαν προωρισμένα. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν ἥρμοζε πρὸς τινας aedes, οἷον πρὸς τὰς κυκλοτερεῖς τῆς Vestae. Ἄλλος διστορεύει τὰ δύο δινόματα κατέστησαν συνώνυμα, ἵδιᾳ δὲ τὰ μὲν tempora ἐδήλουν τοὺς νεωτέρους καὶ μεγάλοπρεπεῖς ναούς, αἱ δὲ aedes τοὺς ἀρχαιοτέρους καὶ μικροτέρους.—labentes] ἀνήκει καὶ εἰς τὰ tempora (labentia).—4. *foeda,.. fumio] αἱ εἰκόνες τῶν θεῶν παρεμορφώθησαν διπὸ τοῦ καπνοῦ τῶν θυσιῶν ἡ καὶ ἐκ πυρκαϊᾶς τῶν ναῶν χωρὶς νανακαίνισθωσι. Περὶ δὲ τοῦ ἔργου τοῦ Αὐγούστου λέγει ὁ Σουητώνιος (Aug. 30) aedes sacras vetustate collapsas aut incendio absimptas refecit.**

5. *dis te minorem xtl. «διποτασσόμενος τοῖς θεοῖς ἀρχεῖς».—6. hinc] κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἐπόμενον refer γοητέον τὸ p. replete: «ἀπὸ τούτων λάμβανε πᾶσαν ἀρχήν, εἰς τούτους ἀνάτερε*

τὴν ἔκβασιν». Τὸ principium ἐν τῷ μέτρῳ ληπτέον ὡς τριτύλλαδον.
—7. neglecti] «ἐπειδὴ ὠλιγωρήθησαν».

8. luctuosae] κατὰ πρόληψιν διερισμὸς: ut luctuosa sit, «ῶστε βαρέως νὰ πενθῇ ἐπὶ τοῖς κακοῖς τούτοις». Τὰ ἐκ τῆς ἀσεβείας κακά καταδεικνύονται ἐφεύγῃς διὰ διαφόρων ἴστορικῶν γεγονότων, καθ' ἢ ἡτεγήθησαν ἢ ἐκινδυνευσαν οἱ Ρωμαῖοι.

Monaeses] ὁ **Μοναῖος** ἡτο ἐπιφανῆς Πάρθος, δοιτς καταφυγὼν τῷ 37 π.Χ. παρὰ τῷ Ἀντωνίῳ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ὄπόσχεσιν, διὰ θάνατῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Ἀρσακειδῶν. Ἀλλὰ τῷ ἐπιόντι ἔτει ὄποστρέψας πρὸ τῆς ἐκστρατείας οἴκαδε διγλλάγη πρὸς τὸν βασιλέα Φραάτην καὶ κατενίκησε δύο λεγεώνας τοῦ Ἀντωνίου, ὧν ἤγειτο ὁ Ὁππιος Στατιανός.—Pacori manus] «ἡ στρατιὰ τοῦ Πακωροῦ». Ο Πακωρός, οὐδὲ τοῦ Ὁρόδου βασιλέως τῶν Πάρθων, κατετρόπωσε τῷ 40 π.Χ. τὸν ὑπαρχον (legatum) τοῦ Ἀντωνίου Δεκέδιον Σάξαν.

10. non auspiciatos impetus] «τὰς οὐχὶ ἐπ' αἰσιοῖς αἰωνοῖς γενομένας ἡμετέρας ἐφόδους».— contudit = κατέθραυσεν.— 11. praedam] δηλ. nostram, ἐκ τοῦ προηγουμένου nostros «τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀρπαγεῖσον λείαν».— 12. renidet] «ἀπαστράπτει», «λάμπει ἐκ χαρᾶς, ὅτι προσέθηκε (adiecissee) τὴν ἀφ' ἡμῶν λείαν εἰς τὰ λεπτὰ αὐτοῦ περιδέραια». Οἱ μεγιστᾶνες τῶν Περσῶν ἔφερον λεπτὰ περιδέραια ὡς σημεῖον τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν.

13—14. paene] σόναπτε μετὰ τοῦ delevit: «τὴν πόλιν κατεχομένην ὅπὸ ἐμφυλίων πολέμων μικροῦ δειν κατέστρεψαν οἱ βάρβαροι τοῦ βορρᾶ (Dacus) καὶ τοῦ νότου (Aethiops).— seditionibus] ὅπὸ τῶν ἐμφυλίων πολέμων τοῦ Ἀντωνίου καὶ Ὁκταβιανοῦ. Μετὰ τοῦ Ἀντωνίου συνεμάχησαν οἱ Δαχοὶ καὶ εἱ Αλθιόπες, ἡτοι ὁ Αιγυπτιακὸς στόλος τῆς Κλεοπάτρας.— 15. classe formidatus] «διὰ τοῦ στόλου ἐπίφοδος», ὅπουοσύνται αἱ 200 νῆσες τῆς Κλεοπάτρας.—16. melior] «κρείττων» «διπέρτερος».

17. secunda cuplæ saecula] τὸ culpæ ἔξαρτάται ἐκ τοῦ secunda: «αἱ ἀμαρτωλαὶ γενεαῖ».— 18. Τῆς ἀτεβείας ἐπαχολούθημα διηγήσειν ἡ ἀνθηικότης, ἡτις πρῶτον μὲν ἐμόλοντε τὸν γάμον, τὴν ἔγνωσην τοῦ γένους καὶ τὸν οἰκογενειακὸν βίον (domos), εἰτα δὲ

ἐντεῦθεν, ὡς ἀπὸ πηγῆς, ἐκρέουσα οίοντι λοιμώδης τις νόσος ἐπεξε-
τάθη ἐπὶ πάντα τὸν δῆμον. Εἰς τὰς ἐφεξῆς τρεῖς στροφὰς περιγρά-
ψεται ὁ ἐκφυλισμὸς τῆς νεωτέρας οἰκογενείας.

21. motus lonicos] ὀρχηστικὰ κινήσεις ἀκολάστους, εἰς δὲ ἡρέ-
σκοντο οἱ ἥδυπαθεῖς "Ιωνες.—22. matura] ἐνταῦθα οὐχὶ ἐπὶ τῆς
σημασίας τοῦ nubilis (ώραία γάμου), ἀλλὰ κατηγορηματικῶς ἀντὶ^τ
ἐπιρρήματος mature=προώρως, πρωΐως, ὡς δεικνύει καὶ τὸ ἐπόμε-
νον iam nunc.—singitur[«διαπλάσεται, διαμορφοῦται». (=eru-
ditur, formatur).—artibus] δηλ. amatoris ἢ μετετρεψιῶν : «δια-
τῶν ἐρωτικῶν τεχνασμάτων».—23. iam nunc] «εὖθὺς ἀπὸ τοῦδε»,
τ. ἔ. ἐν πρωΐῳ ἡλικίᾳ.—24. de tenero... unguī] «ἔξι ἀπαλῶν ὄνυ-
χων», προσδλ. Κικερ. ad famil. I, 6, mihi a teneris, ut Graeci di-
cunt, unguiculis es cognitus."Εν τῇ δλῃ στροφῇ δ 'Οράτιος ἐμφα-
νίζει τὴν Ρωμαϊκὴν κόρην ἀπὸ τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας μέχρι τοῦ χρό-
νον, καθ' δν γίνεται ὥρατα γάμου, λαμβάνουσαν διαρκῶς ἀπαλίσια δι-
δάγματα τὴν ηθικής διαφθορᾶς.

25. mox] «εὖθὺς κατόπιν» δηλ. τοῦ γάμου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς
τὸν πρόσθεν ἄγαμον βίον.—iuniores] δηλ. τοῦ συζύγου.—26. inter-
mariti vina] ἐν συμποσίους ὑπὸ τοῦ συζύγου παρατιθεμένοις, ἔνθα
οὐδεῖλως ὥφειλεν αὐτῇ νὰ είναι παροῦσα, — neque eligit cui do-
net] καὶ δὲν παρέχει κατ^τ ἐκλογὴν τὰς ἀπηγορευμένας ἥδονάς ἐν
σπουδῇ καὶ ἐν τῷ οχότει, ἀλλὰ δημοσίᾳ καὶ ἐν τῷ φανερῷ συνει-
δότος τοῦ συζύγου ὅπακούει εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ τυχόντος, εἴτε
οὗτος εἴνει μεταπράτης εἴτε πλούσιος ἔμπορος— 29. iussa] δηλ.
surgere, ἐκ τοῦ ἐπομένου surgere.—coram] «δημοσίᾳ», διορίζει
τὸ iussa.— non sine conscientia] διορίζει τὸ surgit καὶ ἀντιθέται
πρὸς τὸ impermissa gaudia. —31. navis Hispanae[«κόριος Ι-
σπανικῆς γεώτες», τ. ἔ. ἀσχολούμενος περὶ τὸ Ισπανικὸν ἐμπόριον,
ἥτοι περὶ τὰ μέταλλα, μόλυβδον, χρυσόν, χαλκὸν κτλ., ἀτινα ἐξή-
γοντο ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης— 32. pretiosus emptor] «ἀγοραστής
διδῶν μεγάλας τιμᾶς (pretiosus" = qui dat magna pretia) ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τὸ cui donet (στ. 27). 'Ο δὲ πληθυντικὸς dedeco-

rum ἔνεκα τῆς ἐν τῷ οὐδιαστικῷ emptor περιεχομένης ἔννοίας τῆς ἐπαναλήψεως.

33. Ἐν ταῖς ἐφεξῆς τρισὶ στροφαῖς ἀντιτίθεται πρὸς τὴν σύγχρονον οἰκογένειαν (*his parentibus*) ἡ ἄλλοτε ἐπὶ τῶν Λιθουκῶν πολέμων ὑπάρχεισα. Ιδιαίτερα δὲ ἀντιτίθενται οἱ στ. 33—36 πρὸς τοὺς 9·16.— 34. *sanguine Punico*] ἀφαιρετ. δργανική: «διὰ λιθουκοῦ αἷματος», τ. ἔ. κατὰ τὸν πρώτον Λιθουκὸν ἢ Καρχηδονικὸν πόλεμον.— 35 *cedidit*] «πλήξασα κατέρριψεν», ἡ εἰκὼν ἀπὸ τοῦ πιπτοντος δένδρου ελλημμένη, πρᾶβ. Ὁμ. Ιλ. II, 482, ὁ δὲ ἥριπεν, ώς διε τις δρῦς ἥριπεν. Ὁ Ἀντίοχος, βασιλεὺς τῆς Συρίας (223-187 π.Χ.), ἡττήθη ἐν Μαγνησίᾳ δπὸ τοῦ Σκιπίωνος (τῷ 190 π.Χ.). Καλεῖ δὲ Ὁράτιος τὸν Ἀντίοχον *ingentem οὐχὶ ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ (Magnus), ἀλλ᾽ ἔχων ἐν νῷ τὰς μαγάλας δυνάμεις, ἃς οὗτος διέθετεν, δηπαρτὸν Ἀννίβαν καλεῖ dirunt «δεινόν».*— Hannibalemque] ὁ Ἀννίβας, ώς γνωστόν, κατέφυγεν πρὸς τὸν Ἀντίοχον

37. *rusticorum militur*] «ἀγρούκων (τ. ἔ. ἀγροδιαιτῶν) στρατιῶν». οἱοι ἡσαν κορίως οἱ Σαβῖνοι.— *mascula proles*] «ἀρρενωπὸς γόνος». τ. ἔ. μὴ ἐκθηλινθείσ. — 39. *versare*] «νάναπολῆ» νάναστρέψῃ. Τὸ δὲ Sabellis συνεψώνησε πρὸς τὸ ligonibus καθ' ὑπαλλαγὴν ἔντι νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸ glaebas (=βώλους).— 40. *ad arbitrium matris*] ἡ μήτηρ διίρκει τὴν ἐργασίαν ἐν τῷ οἴκῳ καὶ τῷ ἀγρῷ ἐπιμελῶς καὶ μετ' αὐτηρότητος, ὥστε τὰ τέκνα εἰς πᾶν αὐτῆς γεῦμα νὰ ὑπηρετῶσι προσθύμως καὶ εὐπειθῶσ. — 41. *fustes*] «ξύλα» πρὸς παρασκευὴν πυρᾶς.— ubi mutaret... demeret] χρονικὴ πρότασις καθ' ὑπότακτικήν πρὸς δήλωσιν ἐπαναλήψεως τῆς πράξεως, ἥτις σύνταξις εἶναι συγήθης μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κικέρωνος.— *mutaret umbras*] «μετήλλασε τὰς σκιάς», ποιητικὴ παράστασις τῆς προσεγγιζούσης εσπέρας. Ἐν φ δηλ. ἀνατέλλοντος τοῦ ἥλιου τὰ ὅρη ρίπτουσι τὴν σκιάν των πρὸς τὴν δυτικὴν πλευράν, δυομένους ρίπτουσιν αὐτὴν πιὸς τὴν ἀνατολικὴν — iuga demeret] «ἀφήρει τοὺς ζυγοὺς ἀπὸ τῶν πεπονημένων βοῶν». Διὰ τούτων συνεχίζεται ἡ περιγραφὴ τῆς ἐσπέρας, πρᾶβ. τὸ Ὁμηρ. βουλυτός.

43—44. *amicum tempus*] «φέρων τὸν εὑάρεστον χρόνον»,

τ. ἐ. τὴν ἑσπέραν, καθ' ἥν οἱ γεωργοὶ ἀναπαύονται.—abeunte] «διὰ τοῦ ἀποχωροῦντος ἄρματος». Παρατίθεται τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ agens.

45. *dannosus dies*] «ὁ πανδαμάτωρ χρόνος».—imminuit] πρᾶλ. Σοφ. Αἰαν. 714: *πάνθ' δέ μέγας χρόνος μαρσανεῖ*.—46. *avis*] ἀφαιρετ. συγκρ. βραχυλογικῶς ἀντὶ avorum aetate.—ποχ *daturos*] «οἵτινες μέλλομεν νὰ γεννήσωμεν μετ' ὀλίγον γενεὰν χειρονα»; ἐὰν δηλ. μὴ φροντίσωμεν περὶ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ήθουῆς ἡμῶν διορθώσεως.

12.

Εὐχαριστῶν τῷ Ἀπόλλωνι δὲ Ὁκταβιανὸς ἐπὶ ταῖς νίκαις, κατέστησε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ ἔτελεσε τῷ 28 π. Χ. τοὺς ludos Actiacos καὶ καθιέρωσεν ἐπὶ τοῦ Παλατίνου λόφου τὸν μεγαλοπρεπῆ ναὸν τοῦ θεοῦ τούτου. 'Ο Ἀπόλλων ἐγένετο τοῦ λοιποῦ δὲ προστάτης τοῦ νέου κράτους. Πρὸς τιμὴν δὲ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς τούτων μητρὸς Λητοῦς ἦγετο κατ' ἔτος ἑορτή, καθ' ἥν εὐγενεῖς παιδες καὶ κόραι ἤδον καὶ ὠρχοῦντο. 'Εκ τοιαύτης τινὸς ἀφορμῆς ἐποιήθη πιθανῶς ἡ προκειμένη ὁδή, ητις εἶναι ὑμνος εἰς τοὺς εἰρημένους θεοὺς καὶ εὐχὴ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, ὅπως σώζῃ τὴν πόλιν καὶ τὸν πρῶτον πολιτεῖν, τὸν Καίσαρα.

"Εχει δὲ ἡ ὁδὴ τύπον χορικοῦ ἔσματος. 'Ο πρῶτος στίχος τῆς πρώτης στροφῆς ἔρεται ὑπὸ τῶν παιδῶν, ὡς πρῶτου ὑμικορίου, δὲ δεύτερος ὑπὸ τῶν παιδιώντων ὡς δευτέρου ὑμικορίου καὶ δ τρίτος καὶ τέταρτος ἔρεται διοῦ ὑφ' ὀλοῦ τοῦ χοροῦ. Εὑρυνομένου δὲ ἐφεξῆς τοῦ σχήματος τούτου, ἡ δευτέρα στροφὴ ἔρεται ὑπὸ τῶν παιδῶν, ἡ τρίτη ὑπὸ τῶν παιδέντων καὶ ἡ τετάρτη ὑφ' ὀλοῦ τοῦ χοροῦ.

(*Mέτρον*—τρίτη *Ἀσκληπιάδειος στροφή*).

1. *Dianam*] ἡ πρώτη συλλαβὴ μακρά, ὅπως καὶ παρ'. Οὐεργιλ. Alv. I, 499.—dicite]—ὑμνεῖτε. Τὸ dicere συνώνυμον τῷ canere.
—2. *intonsum*] πρᾶλ. Όμ. Ιλ. XX. 39: *Φοῖβος ἀκερσεκόμης*, διπερ ἥτο σύμβολον τῆς αἰωνίας νεότητος. Καλεῖται Κύνθιος ὁ Ἀπόλλων ἀπὸ τοῦ ἐν Δήλῳ ὄρους, ἔνθα ἐπιστένετο διτὶ ἐγεννήθη. Παρα-

τήρει δ' ὅτι αἱ μὲν τρυφεραὶ παρθέναι προτρέπονται ὑπὸ τῶν παιδῶν γὰρ ὄμνωσι τὴν Ἀρτεμιγ, τ. ἔ. τὴν κόρην τὴν ἀεὶ ἀδμῆταν (Σοφ. Ἡλ. 1289), οἱ δὲ παιδες ὑπὸ τῶν παρθένων τὸν Ἀπόλλωνα τὸν αἰωνίως νέον.—3. Latonam] ἡ Λιγτώ ὁφείσει γὰρ ὄμνηθῇ ὡς οὔσα γῆ μῆτηρ τῶν δύο θεῶν, πρβλ. Ὁμ. "Υμν. εἰς Ἀπόλλ. 14: χαῖρε, μάκαιρ' ὁ Δητοῖ, ἐπει τέκες δύλας τέκνα.

3—4. supremo Iovi] δοτική ἐν σημασίᾳ ποιητικοῦ αἰτίου διορίζουσα τὸ dilectam πρβλ. τὸ Ὁμηρ. κηρόθι φιλέειν (Ὀδυσσ. ο, 370).

5. laetam flumiis] «τὴν ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς τερπομέγην». Ἡ Ἀρτεμις ἐκαλεῖτο ποταμία.—nemorum coma] «ἐπὶ τῇ κόμῃ τῶν ἀλσῶν», τ. ἔ. ἐπὶ τῷ φυλλώματι, εἰς τὰ φυλλώδη ἄλση. Περὶ τῆς ἐνοίας τῆς λ. coma πρβλ. Ὁμ. Ὁδ. γ, 195 ἀπέκομψα κόμην τανυφύλλου ἐλαῖης. Φοιτικὸν ἡτο γῆ θεὰ τοῦ κυνηγίου γάγαπτα τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰ δάση, οὖς ἐνεκα ἐκαλεῖτο καὶ Nemorensis.—6. gelido Algido] «ἐπὶ τοῦ παγεροῦ Ἀλγίδου», ὅρους ἐγγὺς τοῦ Τουσκούλου, δρατοῦ ἀπὸ τῆς Γώμης, διπερ ἀλλαχοῦ καλεῖται ὑπὸ τοῦ Ὁρατίου (III, 83, 9) nivalis.

7. Τὰ δάση τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὅρους Ἐρυμάνθου καλοῦσται nigræ ἐνεκα τοῦ ὄπομέλανος χρώματος τῶν φύλλων τῆς πίτυος καὶ τῆς ἐλάτης, τὰ δὲ τοῦ Κράγου, ὅρους τῆς Λυκίας (ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἀρτεμις Δύκι¹ δρεα διάσσει, Σοφ. Οἰδ. Τυρ. 208) ἐνεκα τοῦ καθαρωτέρου πρασίνου χρώματος τῶν ἐπ' αὐτοῦ φυομένων φηγῶν, λαρίκων καὶ ἄλλων τοιούτων δένδρων.

9. Φονεύσας ὁ Ἀπόλλων τὸν ὄφιν Πόθωνα κατῆλθεν εἰς τὴν κοιλάδα τῶν Θεσσαλικῶν Τεμπῶν, ἐνθα ἐκαθαρίσθη ἐν τῷ Πηγειῷ ποταμῷ καὶ ἀπέκυψεν τὸν ἵερὸν κλάδον τῆς δάφνης, δι² οὖς ἐστεφάνωσε τὸ μέτωπόν του.—tollite laudibus] «ἐγκωμιάσατε», «ὄμνησατε».—11-12. insignem umerum] ὁ διὰ τὴν φαρέτραν καὶ τὴν λόραν ἀριπρεπής τοῦ θεοῦ ὄμοις, ὡς ὁν τὸ μέρος τοῦ σώματος τὸ φέρον ταῦτα (κυρίως ἡ μὲν φαρέτρα ἐφέρετο ὅπισθεν τῶν ὕμων, ἡ δὲ λόρα ἐτηρίζετο πρὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὄμου), κείται ἀντὶ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, δοτις είναι ἀργυρόταξις, μουσηγέτης, κιθαρῳδός. Ἡ δὲ λόρα κα-

λείται fraterna ὡς εὑρεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐρμοῦ, διστις ἐδώρησεν αὐτὴν τῷ Ἀπόλλωνι.

13. Hic] ὁ Ἀπόλλων ὡς ἀποτρόπαιος η ἀλεξίκακος (averruncus).—bellum lacrimosum] τὸν πολύδακεν, δακρυδεντα πόλεων ("Ομηρος"). Ικετεύουσι τὸν θεὸν οὐχὶ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἀλλ' ὅπως τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου ἐπιπέσωσιν ἐπὶ τοὺς Πάρθους καὶ τοὺς Βρεταννούς, οὐχὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τῶν Ρωμαίων.— 14. principel η προσηγορία princeps η τῷ Ὁκταβίανῳ δοθεῖσα ἡ το δραχύτερος τόπος οὐχὶ τοῦ «princeps senatus», εἰ καὶ ἔλαθεν οὗτος καὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην, ἀλλὰ τοῦ princeps in republica η τοῦ princeps civitatis, ὥστε princeps= δ πρῶτος πολιτης.

15. Persas] ἦτοι τοὺς Πάρθους, παρ' οἷς ἐξερράγη στάσις ἔνεκα τῆς περὶ τοῦ θρόνου ἕριδος Φρατέτου καὶ Τιριδάτου. Καὶ ἐν Βρεταννίᾳ ἐπεκράτουν ἐτωτερική ταραχαί. Κατὰ τούτων παρεσκενάζετο νὰ στρατεύσῃ ὁ Ὁκταβίανος (πρβλ. φδ. 10).— vestra prece] τὰ ἡμιχόρια ἀπευθύνονται πρὸς ἄλληλα.

13.

Προσευχὴ τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, οὗ δ ναὸς καθιερώθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου τῷ 28 π. Χ. (πρβλ. φδ. 12) ἐπὶ τοῦ Παλατίνου λόφου. Τὸν ναὸν ἐκόσμει καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Σκόπα πεποιημένον ἄγαλμα τοῦ «κιθαρῳδοῦ Ἀπόλλωνος». Τί δ' αἰτεῖται δ ποιητὴς παρὰ τοῦ προστάτου αὐτοῦ θεοῦ; Οὐχὶ ἄφθονα σπαρτά, παχείας ἀγέλας, χρυσὸν καὶ ἐλέφαντο, οὐχὶ εὐκάρπους ἀμπελῶνας, ἐφῆμερα ταῦτα πάντα ἀγαθὰ καὶ τῶν πολλῶν ίδια. Οὕτε τοὺς εὐτυχίσαντας νὰ παρεσκενάζωσι καλλίστους οἵνους ζηλοῖ οὔτε τὸν ἔμπορον τὸν ἀντὶ πολλῶν καὶ δεινῶν κινδύνων ἀγορᾶζοντα καὶ πίνοντα τούτους φθονεῖ. •Μακρὸν δέ τοι εὐτυχία ἐντυχία ἔλαται καὶ χόρτα, ίδιον ή εὐάρεστος τροφῆ μουν. Δός μοι, υἱὲ τοῦ Λητοῦς, γάπολανσω ἐν ὑγείᾳ τῆς μικρᾶς μου περιουσίας, ητις μοὶ ὑπερορχεῖ, καὶ νὰ περάσω γῆρας ὡραῖον καὶ εὐθαλές, ἀκμαῖος τὸν νοῦν καὶ ἀσκῶν τὴν ποιητικὴν μου τέχνην».

(Μέτρον — Ἀλκαικὴ στροφὴ).

1. dedicatum] λέγεται dedicare deum (Apollinem), ὅπως λέγεται καὶ dedicare aedem. Ἰσως δὲ μετεχειρίσθη ὁ ποιητὴς τὴν Γρατσιάτου, Ὁρατον Φδατ.

περὶ ἡς λόγος σύνταξιν, διότι ἐν τῷ ναῷ ὑπῆρχε καὶ τὸ ἀγαλμα τοῦ θεοῦ.—poscit] ἐντονώτερον τοῦ ἐπομένου orat.—2. vates] ἐμφαντικὴ ἡ ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου θέσις τῆς λέξεως. «Ο λορικὸς ποιητὴς ἔχει ἴδιαιτέραν ἀξιωσιν παρὰ τοῦ προστάτου Ἀπόλλωνος τοῦ ἐμπνέοντος τὴν τέχνην αὐτοῦ.—3. novum liquorem] «νέον οἶνον», ὡς ἀπαρχὴν δηλ. ἐκ τῶν καρπῶν τοῦ ἔτους, ὅπως ἡτο σύνηθες ἐν ταῖς θυσίαις. «Ἀλλως δὲ καὶ ἡ σπονδὴ νέου οἴνου ἥρμοζε πρὸς τὸν νέον ναόν.—opima] «τῆς πλουσίας».—4. segetes feraces] «τὰ εὑκαρπα λήικα». Γνωστὴ ἡτο ἡ Σαρδὼ διὲ τὴν ἀρθονον παραγωγὴν σίτου (πρᾶ). Στράβωνα V, κεφ. 7: ἔστι δὲ αὐτῆς (τῆς Σαρδόνος) τὸ πολὺ μέρος τραχὺ καὶ οὐκ εἰρηναῖον, πολὺ δὲ καὶ χώραν ἔχον εὐδαιμονα τοῖς πᾶσι, σιτῷ δὲ καὶ διαφερόντως).

5. aestuosae] «τῆς καυστικῆς». Διὰ τὸ θερμὸν τοῦ κλίματος ἐν Καλαβρίᾳ διεχείμαζον τὰ ποίμνια.—grata] «τὰ εὐάρεστα εἰς τὴν δψιν». Κατ' ἄλλους ἡτον πιθανῶς τὰ ποίμνια λέγονται: grata ὡς εὐγνῶμον πρὸς τοὺς κυρίους αὐτῶν, οἵτινες ἐκ τοῦ πολυτίμου τούτων ἐρίου ἀπελάμβανον ἀρθονον κέρδος.—non aurum aut ebur Indicum] συνήθης ποιητικὴ παράστασις τοῦ ἐξ Ἀγατολῆς πλούτου—7. Liris] ὁ ποταμὸς Λείρις (νῦν Garigliano) διαφέρει τὰς οἰνοφόρους πεδιάδας (rura) τῆς Καμπανίας. Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὅχθης τοῦ ποταμοῦ ἐγγὺς τῆς θαλάσσης είναι ὁ ager Falernus καὶ οὐχὶ μακρὰν ὁ mons Massicus.—7-8. quieta aqua taciturnus] «ὁ διὰ τοῦ ἡρέμου ροῦ σιωπηλός», τ. ἐ. ὁ ἀθόρυβος ποταμός.—mordet] κυρίως «δάκνει» τ. ἐ. ἐπιφάνει, παραφρέει (perstringit, lambit).

9. premant... falce] «ἄς κλαδεύωσι διὰ Καληνοῦ κλαδευτήμου», ποιητικὴ παράστασις τῆς πλουσίας κτήσεως: ἄς τρυγῶσι τοὺς πλουσίους ἀμπελῶνας των, δὲν τοὺς ζηλῶ. Τὸ premant=reprimant, δπερ σημαίνει περιστέλλειν διὰ τῆς κλαδεύσεως τὴν ἀκόλαστον βλάστησιν τοῦ κλήματος. Τὸ ἐπίθετον Calena διορίζει κατά τινα ἀπαλλαγὴν τὸ falce, ἐν φερεπε φυσικώτερον νὰ διορίζῃ τὸ vitem. Τὸ δὲ vitem ἀντικείμενον τοῦ premant καὶ τοῦ dedit.—11. exsiccat] «ἄς ἔγραινη», τ.ἐ. «ἄς ἔκπινη», δπερ δηλωτικὸν τῆς ἀπληστίας τοῦ πίνοντος.—culillis] «διὰ κυλίκων». Οὕτως ἐκκλοῦντο

κυρίως τὰ πήλινα ποτήρια, ὡν ἐποιοῦντο χρῆσιν ἐν ταῖς σπουδαῖς οἱ ποντίφικες καὶ αἱ Ἑστιάδες. Ἀλλ' ὁ πλούσιος ἔμπορος πίνων ἀπλήστως μεταχειρίζεται οὐχὶ πήλινα τοιαῦτα ποτήρια, ἀλλὰ χρυσᾶ. Παρὰ τὸν προμημονεύμεντα πλούσιον κάτοχον ἀμπελώνων παρατίθεται ὁ πλούσιος ἔμπορος.

12. *vina reparata* «οἵνοι ἀνταλλαγέντες ἀντὶ Συριακῶν ἔμπορευμάτων», τ. ἔ. ἀγορασθέντες ἐκ τῆς προσόδου τῆς ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ἀπὸ τῆς Συρίας καὶ τῆς ἄλλης Ἀνατολῆς: κομιζομένων ἔμπορευμάτων (τ. ἔ. μύρων, πορφύρας κτλ.). — *Tō reparare (ἀντιτίθεσθαι τι, ἀντιλαβεῖν)* σημαίνει κυρίως κτᾶσθαι τι εἰς ἀναπλήρωσιν προσγενομένης βλάβης (πρᾶλ. φδ. 8, στ. 24).

13—14. *dis carus ipsis*] εἰρωνικῶς, δπως δεικνύει καὶ τὸ μεθ' ἑπερβολῆς εἰρημένον *ter et quater anno*. «Ο νοῦς: ἀς πίνη μὲ χρυσᾶ ποτήρια τὸν πολύτιμον οἰνόν του ὁ πλούσιος ἔμπορος· δεν τὸν ζηλεύω διὰ τὴν τοσαῦτην εὐδαιμονίαν του· καὶ φυσικά φαντάζεται ὅτι είναι καὶ φίλτατος (οὐχὶ τῆς τύχης, δπως ὁ πλούσιος ἀμπελοκήμων ἀλλὰ) αὐτῶν τῶν θεῶν, ἀφ'οῦ τόσον συχνὰ ἔντες τοῦ ἔτους διαπλέει τὸν Ὦκεανὸν χωρὶς νὰ ναυαγήσῃ.—*quippe revisens*» «ὅτε δὴ ἐπαναβλέπων». «Ἡ μετὰ μετοχῆς σύνταξις τοῦ *quippe* (ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς δοκίμοις πεζογράφοις συνήθους *quippe qui μεθ' ὄποτακτ.*) ἐπιδίδει κυρίως ἀπὸ τῶν Αὐγουστείων χρόνων. — 15. *mē pascunt*] ἡ δριστικὴ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς προηγουμένας ὄποτακτικὰς τὰς δηλούσας παραχώρησιν: «ἄλλοι ἀς ζῶσιν ἄλλως, ἐμὲ τρέφουσι κτλ.»

16. *cichorea* «τὰ κιχώρια». Μεταχειρίζεται ὁ ποιητὴς τὴν ἑλληνικὴν λέξιν, ἡ δὲ λατινικὴ είναι *intubum* ἢ *intubus*.—*leves* «ἐλαφραῖ», *εὐπεπτοι*: ἀλλαχοῦ καλεῖ ὁ Ὁράτιος τὰς μαλάχας *salubres gravi corpori* (*Ἐπιφδ. 2, 58*). «Ἡ λιτὴ διαιτα τοῦ ποιητοῦ ἀντίκειται ζωηρῶς πρὸς τὴν ἀνωτέρω παρασταθεῖσαν πολυτελῆ εὐωχίαν τοῦ πλούσιον.

17. *Latoe*] ὁ Ἀπόλλων ἐκαλείτο ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων *Δητῷος, Δητοῖδας, Δητοῖδης*.—*at*] «ἄλλὰ πρὸ πάντων». *Τρία αἴτειται παρὰ τοῦ οἰοῦ τῆς Λητοῦς ὁ ποιητὴς:* *at donec precor mihi, 1) frui paratis* (νάρκωμαι ἀπολαύων τῶν κεκτημένων), *2) valido* (δηλ. *frui*)

νάπολαίω ὣν ὑγιής, 3) *integra cum mente degere senectutem*
nec turpem nec cithara carentem (*σώας ἔχων τὰς φρένας νὰ πε-
ράσω γῆρας μητε αἰσχρὸν μήτε ἀνεῳ κιθάρας*).

14.

Τῇ προτεραιᾳ τῆς 13 Ὁκτωμβρίου, νῦντε οἱ ποιμένες τῆς κώμης Βανδου-
σίας τελοῦντες τὴν ἑορτὴν τὰ *Fontanalia* ἐμελλον νὰ προσφέρωσι τὴν πενο-
μισμένην θυσίαν εἰς τὴν ὁμώνυμον πηγήν, λαμβάνει ἀφορμήν δ ποιητῆς διὰ
τῆςδε τῆς φύσης νὰ ἐμνήσῃ αὐτήν. Τὰ κρυσταλλῶδη καὶ διαυγῆ αὐτῆς ὕδατα
κατοπηδῶσιν ἀπὸ τοῦ ἀποκρύμνου πρινοσκεποῦς βράχου φλύαρα καὶ κελα-
ρύζοντα. Ὁ δὲ ποιητῆς λατρεύει καὶ ἀγαπᾷ αὐτήν εὐγνώμων ἐπὶ τῇ δροσε-
ρότητι καὶ τῇ ἀναψυχῇ, ἢν διὰ τῆς πυκνῆς σκιᾶς τῶν ὑπερθεν δένδρων παρέ-
χει εἰς τοὺς πεπονημένους βράσας καὶ τὰ πλανώμενα πράβατα καὶ εἰς αὐτὸν
τοῦτον. Διὰ τοῦτο μέλλει αὐριον νὰ ἐγχυθῇ εἰς αὐτήν οἶνος γλυκύς, νά ριφθῶ-
σιν ἄνθη καὶ νὰ προσενεχθῇ θυσία νεαρὸς κοιδός, ὃν χάριν τῆς θελτικῆς πη-
γῆς μετ' ἐνδιαφέροντος περιγράφει. Τὴν λατρείαν καὶ εὐγνωμοσύνην του θέλει
δ Ὅρατιος διὰ τοῦ ἄσματος αὐτοῦ νὰ ἐκδηλώσῃ πρὸς τὴν ιερὰν πηγὴν καὶ
νάπαθανατίσῃ αὐτήν: *fies nobilium tu quoque fontium.*

(*Μέτρον—τετρα Ἀσκληπιάδειος στροφή*).

1. *fons Bandusiae*] φαίνεται διτι ἡ πηγὴ δὲν ἔκειτο, ὡς πολλοὶ
ιομίζουσιν, ἐν τῇ Σαδινικῇ ἐπαύλει, ἀλλ᾽ ἐν τινι κώμῃ τῆς Ιδίας
τοῦ ποιητοῦ πατρίδος, *Bandusia* καλουμένη, ὡς δεικνύουσι καὶ ἀλλα
ὅμοιοκατάκτητα τοπωγύμια τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας, οἷον *Genusia*,
Venusia κτλ. Ἀπό τοῦ τόπου λοιπὸν ὀνομάζετο ἡ πηγὴ, ἣν ἐξ
ἀναμνήσεων ὁ ποιητὴς ἦ καὶ ἐκ νέας ἐπισκέψεως δημνεῖ ἐνταῦθα.—
splendidior vitro] «διαυγεστέρα τοῦ κρυστάλλου», πρβλ. Οὐεργιλ.
Aly, 7,759 *vitrea Fucinus unda*.—2. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τὰ *Fontanalia* ἔχοντε εἰς τὰς πηγὰς οἶνος καὶ ἐρρίπτοντο
ἄνθη.—3. *cras*] αὔριον, δηλ. τῇ 13 Ὁκτωμβρίου, καθ' ἧν θὰ τελε-
σθῇ ἡ ἑορτὴ.—*donaberis haedo*] «θά σοι προσενεχθῇ δῶρον (τ. ἔ.
θυσία) ἐρίφιον». δηλ. διὰ τῶν ποιμενικῶν κατοίκων τῆς κώμης τῶν
ἄγοντων τὴν ἑορτὴν. Ἐκ τοῦ Ὄμηρου ἦδη (Ἰλ. Ψ, 148) μαθάνομεν
διτι ἐθύοντο κριοὶ εἰς πηγάς.

4—5. cui frons... primis] «εἰς δὲ τὸ μέτωπον τὸ οἰδαῖνόμενον ἄμα τῇ πρώτῃ ἐκφύσει τῶν κεράτων». ποιητικὴ περιγραφὴ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας τοῦ κριοῦ.—venerem et proelia] «ἔρωτα καὶ μάχας», δηλ. πρὸς τοὺς ἀντιζήλους κριούς.—destinat] «προορίζει». προμηνύει. Τὸ αὐτὸ τῆμα ἔνοειται καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπομένου frustra, οὗτινος ἐμφαντικὴ είναι ή ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου θέσις.—nām] αἰτιολογικὸν τοῦ frustra.—inficiet] «θὰ βάψῃ».—gelidos... rubro] ἐν μὲν τῇς ἀντιθέσεως τοῦ rubro προσποιεῖται εἰς τὸ ἐπιθετὸν gelidos πρὸς τῇς ἔννοιά τοῦ φυχροῦ καὶ ή τοῦ διαυγοῦς, ἐκ δὲ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ gelidos παράγεται ἐν τῷ ἐπιθέτῳ rubro πρὸς τῇς ἔννοιά τοῦ ἐρυθροῦ καὶ ή τοῦ θερμοῦ.

9. hora] «ἡ ὥρα τοῦ ἔτους».—caniculae] τ. ἔ. τοῦ Σειρίου, τοῦ λαμπροτάτου ἀστέρος ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Κυνός, ἐξ οὗ καὶ τὰ χονικὰ καύματα, dies caniculares.—10. nescit]=nequit «δὲν δύναται νὰ ἀπηγται». Ἡ πηγὴ ήτο ἐσκεπασμένη ὅπ' εὐσκίων δένδρων.—12. vago] οὕτω καλεῖται τὸ πλανώμενον καὶ σποράδην γεμόμενον ποίμνιον τῶν προβάτων ἐν ἀντιθέσει τινὶ πρὸς τοὺς κεκμηκότας βοῦς, οἵτινες ἐπανέρχονται ὑπεζυγωμένοι. Πρὸς τὸ ἐπιθετὸν vagus πρᾶλ. τὸ ὄμηρο. στλατέ^ε αἰπόλια ('Ιλ. VII, 86).

13. nobilium... fontium] γενικὴ τοῦ δήλου, «θὰ γίνης μία τῶν περιφήμων πηγῶν», θὰ καταλεγθῆς εἰς τὰς περιφήμους πηγάς.—tu quoque], δπως δηλ. ή Κασταλία, ή Δίρη, ή Ἀρέθουσα, ή Τιπποκρήνη κτλ.—14. me dicente] αἰτιολογικὴ μετοχ. «διότι ἐγώ διμνῶ».—ilicem] ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς περιληπτικῶς «τοῦς πρίνους». Τά σκιερὰ δένδρα ὑφοῦντο ἐπὶ τοῦ βραχώδους σπηλαίου, ἐξ οὗ καταπηδῶσι κελαρύζοντα τὰ δδάτα τῆς πηγῆς. Ἐν ταῖς λέξεσι loquaces lymphae desiliunt παρατήρει τὴν ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ γράμματος I παραγομένην παρήχησιν πρὸς παράστασιν τοῦ ἥχου τῶν καταπιπτόντων ὄδάτων.

15.

Διθύραμβος. Εἰς τὰς δεινὰς στάσεις καὶ τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμούς εν Ρώμῃ ἐπηκολούθησε διὰ τῆς ἀρίστης τοῦ 'Οκταβιανοῦ διοικήσεως περίοδος εἰρήνης, τάξεως καὶ εὐκοσμίας. Εὔγνωμονοῦντες δ' οἱ Ρωμαῖοι προσηγόρευσαν αὐτὸν Αὐγουστον, δι' ἣς προσηγορίας δὲ Καίσαρος ὑψοῦτο ὑπὲρ τοὺς ἀνθρώπους θεωρούμενος ὡς θεόπεμπτος, ὡς τις ἀντιπρόσωπος τοῦ Διὸς ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐπὶ τούτῳ ἐνθουσιῶν δὲ 'Οράτιος ἐποίησε τὴν προκειμένην φρήν, ἔχουσαν διμυρμικὸν χαρακτῆρα ἐν ᾧ ἐμφανίζεται ἐμπεφορημένος μανίας καὶ ἐκστάσεως βακχικῆς. Ἀφαρπάζεται ὑπὸ τοῦ Βάκχου δὲν γνωρίζει ποῦ, οἱ διφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀτενίζουσι παράδοξα σπῆλαια καὶ ἄγνωστα ἄντρα, δύθας ποταμῶν καὶ ἄλση. Μέλλει νῦν ψάλλειν οὐχὶ μικρόν τι οὐδὲ κατὰ τρόπον ταπεινόν, τὴν αἰώνιαν δόξαν τοῦ Καίσαρος. Ἀκολούθει τὸν θεόν, διότι διφείλει· καὶ εἶναι μὲν τοῦτο γλυκύ, ἀλλὰ καὶ φοβερόν. Παρατηρητέον δὲ καὶ τοῦτο: ἐνῷ διποιητής λέγει διτὶ ὑποκειμενον τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ ἄσματος ἔσται ὁ ὅμνος τῆς δόξης τοῦ ἀποθεωθέντος Καίσαρος, διὰ τῆς εἰς τὸ ὑποκειμενον τοῦτο προσδιδομένης ἔξαρσεως δὲ πρεσχημένος ὅμνος εἶναι ἡδη ἐτομος,

(Μέτρον—πρῶτον Ἀσκληπιάδειος στροφή).

1. *Quo] «ποῦ»,* ἐρωτᾷ οὗτως ὁ ποιητής φανταζόμενος διτὶ ἀφαρπάζεται ὑπὸ τοῦ Βάκχου εἰς χώρας ἀγνώστους, ὃπου ποὺς ἀνθρώπου ἀδυνατεῖ νὰ πατήσῃ.—2. *tui plenum] «σοῦ ἔμπλεων»,* σοῦ ἐμπεφορημένον, *Ένθεον.—quae nemora]* ἔνγοεῖται ἐκ τῶν ἐπομένων ἡ πρόθεσις *in* (*σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ*).—3. *velox]* ἀντὶ ἐπιρρήματος: «ταχέως, δρμητικῶς». «Ἡ ἔμπνευσις καθιστᾷ τὸν ποιητὴν ὑπόπτερον καὶ ταχὺν εἰς τὰς συλλήφεις τῶν ἑαυτοῦ ἴνδαλμάτων.—*mente nova]* ἀφαιρετ. τῆς ἰδιότητος «ἔχων νέον πνεῦμα». «Ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν θεόν δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ψυχήν του ὡς τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ, αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἐμπεφορημένον νέων καὶ ἀγνώστων συναισθημάτων καὶ διανοημάτων.

3—4. *quibus antris]* δοτική (dativus auctoris): «ὑπὸ τίνων ἀντρῶν θάκουσθῶ». Τὰ ἀντρά θεωρεῖ ὁ ποιητής ὡς τοὺς ἀκροατὰς τῆς φρῆς αὐτοῦ. «Ἄλλοι ἐκδέχονται τὸ quibus antris ὡς ἀφαιρετ. τοπικήν: «ἐν τίσιν ἀντροῖς». Τὰ ἄλση, τὰ σπήλαια καὶ τὰ ἀντρά εἶναι αἱ θελκτικαὶ ἐρημίαι, ἐν αἷς ὁ ποιητής ἐπινοεῖ καὶ συλλαμ-

βάνει τὰς ἔκυτοι παραστάσεις καὶ εἰκόνας.—egregii Caesaris] ἐξαρτάται ἐκ τοῦ aeternum decus: «τὸν ὑπέροχον Καίσαρα ἐν τῇ αἰωνίᾳ αύτοῦ λάμψει».

5. meditans] «μελετῶν». Τὸ ρῆμα λέγεται κυρίως περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς ἐξεργασίας τῆς προηγούμενής τοῦ ἄσματος, διπερ πρόκειται νὰ ποιήσῃ ὁ ποιητής, είτα δὲ καὶ περὶ τῆς κατὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ ποιήματος μεγαλοφάνου ἀπαγγελίας.

5. stellis inserere et consilio Jovis] τὸ ἀπαρεμφ. ἐξαρτάται ἐκ τοῦ meditans «μελετῶν τὸν ὑπέροχον Καίσαρα ἐν τῇ αἰωνίᾳ αύτοῦ λάμψει νὰ καταλέξω μεταξὺ τῶν ἀστέρων κτλ.» Ο γοῦς: ἀσχολούμενος γδὴ περὶ τὴν σύνθεσιν ἄσματος ἀναφερομένου εἰς τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Καίσαρος, θστις μέλλει γαλήνηση τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀστέρων καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν θεῶν, ὅπο τίνων ἀντρῷ αὐτῷ θάκουσθῶ;

6. insigne «ὑψηλόν», τ. ἔ. ὑποκείμενον τοῦ ἄσματός μου μέλλει νὰ εἴναι τὸ δύφηλόν, νέον καὶ ἀγνωστον (recens), διπερ ὅπ' οὐδενὸς ἀνθρωπίνου στόματος μέχρι τοῦδε ὑμνήθη.—8. non secus «οὐχὶ ἄλλως», τ. ἔ. «κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον», τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως ἀκολουθεῖ ἀνωμάλως πως ἐν στ. 12: ut mihi devio κτλ.

9—11. Euias] ἐν Θράκῃ κατ' ἄρχας ἐπεχωρίαζεν ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ Βάκχου. Ἔκει λοιπὸν παρίσταται ὅπὸ τοῦ ποιητοῦ ἡ Εὐίας (Βάκχη. Μαινάς) παρακολουθοῦσα τὸν Βάκχον διχούμενον ἐφ' ἄρματος.—exsommnis]=insomnis: «χύπνος», «ἀκοιμητος», «νυκτιπόλος», ὡς παρακολουθοῦσα τὸ ἄρμα τοῦ θεοῦ. Τὸ ἐπίθετον δηλωτικὸν τῆς ἐξεγέρσεως τῆς Βάκχης, πρέλ. Σοφ. Ἀντιγ. αἵ σε μαινόμεναι πάντυχοι χορεύουσαι.—10. ἀναβαίνουσα ἡ Βάκχη ἐπὶ τῶν δυφῆλων κορυφῶν θεᾶται μακρὰν ἐν ἐκστάσει: τὰ ἔξης τρία: τὸν ποταμὸν Ἔδρον, τὴν χιονοσκεπῆ Θράκην καὶ τὴν ὅπο βαρβαρικοῦ μόνον ποδὸς παταυμένην Ροδόπην. Διὰ τοῦ barbaro pede κτλ. παρίσταται ἡ ἐργμία καὶ τὸ ἄγριον τῆς θέας.

12. devio]=devertenti a via hominum, «ἐκτρεπομένῳ ἀπὸ τῆς κοινῆς ὁδοῦ», τ. ἔ. ἀπομακρυνομένῳ ἀπὸ τῆς μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἀναστροφῆς καὶ πλανωμένῳ εἰς ἀγνώστους χώρας.—13. vacuum nemus] τὸ vacuum ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὸ ripas «τὰς ἐρή-

μους ὅχθας καὶ τὸ ἔρημον ἄλσος». — 14. libet] = iuvat, «*ὑδομαις*» πρᾶλ. Εὐριπ. Βάκχ. 873: *θρώσκει* (ἡ Μαίνας) *πεδίον παραποτάμιον ἡδομένα βροτῶν* *ξρηματις σκιαρονόμου τ' ἐν ξρνεσιν* *ῦλας*. Τὸ κοινὸν σημείον τῆς τοῦ ποιητοῦ πρὸς Βάκχην παρομοιώσεως εἰναι ἡ ἐκ τῆς ἀπροσδοκήτου καὶ μαγικῆς θέας τῶν ἀγρίων καὶ ἐρήμων τόπων παραγομένη ἔκστασις, ἡς ἐπανολούθημα ἡ ἐξέγερσις *βανχικοῦ* ἢ *ποιητικοῦ* *ἐνθουσιασμοῦ*. — Naïadum potens] περὶ τῆς συντάξεως πρᾶλ. φδ. 2, στ. 1. «Ο δεσπότης τῶν Ναϊάδων, ἦτοι τῶν νυμφῶν τῶν δόδατων, εἰναι ὁ Βάκχος.

16. vertere] «*ενάνασπῶσιν ἐκ βίζης*», παρ' Εὐριπίδη αἱ Βάκχαι (στ. 1092), ἵνα φονεύσωσι τὸν Πενθέα. ἐξακοντίζουσι κατ' αὐτοῦ δῖους ἑλατίνους συγκεραυνοῦς δρυτῶνος κλάδους καὶ ἐξανασπῶσι τὴν ἑλάτην, ἐφ' ἡς ἐκεῖνος ἐκάθητο. Ἐπικαλούμενος δὲ τοῦ οὐράνιος τὸν δεσπότην τῶν Βάκχων τῶν τηλικαύτην δύναμιν ἔχουσαν, ἐπιζητεῖ νὰ ἐξάρῃ τὴν δμοιότητα τῆς ύπερφυοῦς δυνάμεως τῆς ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς τὰς Βάκχας παρεχομένης πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ ποιητοῦ, διστις ἐμπνεόμενος ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ θεοῦ μέλλει νὰ φάλη φόσμα οὐχὶ ταπεινὸν οὐδὲ κατὰ τρόπον ταπεινόν. — 18. mortale] «*πρωωρισμένον νἀποθάνῃ*», διότι θεοῦ ἔμπλεως εἰναι ὁ ποιητὴς καὶ εἰς θεὸν (τὸν Καίσαρα) ἀναφέρεται τὸ φόσμα αὐτοῦ. — dulce periculum] δεξύμωρον «*γλυκὺς κίνδυνος*», τ. ἔ. κίνδυνος πλήρης ἥδονῶν. Πρὸς τὸν θεὸν πλησιάζει τις οὐχὶ ἀνευ φρίκης, ἀλλ' ἡ φρίκη εἰναι γλυκεῖα τις.

19. deum] ἐντονώτερον τοῦ te. — Lenaei]. Ἐπίθετον τοῦ Διονύσου, «*Ληγναῖς*», παρὰ τὸ ληγνός. — cingentem] ἐπὶ τοῦ παρακολουθοῦντος τὸν θεόν: εἰναι γλυκὺς κίνδυνος νὰ παρακολουθῇ τις τὸν θεόν στεφανῶν τοῦς κροτάφους τον δι' οἰναρίδος. Τὸν κόσμον τοῦτον φέρει καὶ αὐτὸς ὁ Βάκχος ornatus viridi tempora pam-pino (φδ. III, 8, 33).

16

‘Η φδὴ αὐτῇ ἀπευθύνεται πρὸς παλαιὸν τοῦ Ὁρατίου φίλον, τὸν γραμματικὸν Ἀρίστιον Φύσκον, ἄνδρα εὐπαίδευτον καὶ φιλόμουσον. «Ο ἄγνως καὶ ἀμφος, δπου καὶ ἀν εἶναι, πανταχοῦ εἶναι ἀσφαλής. Τούτου πεῖραν ἔλαβον ἐγὼ αὐτός» ἐν φ ἀμέριμνος περιπλανώμην ἐν τῷ Σαβινικῷ δάσοι ψάλλων την Δαλάγην μου, ἐπεφάνη λύκος πελώριος, δστις ἅμα ἵδων με, καίπερ ἀπολον ὅντα, ἔφυγεν. Βάλε με λοιπὸν δπου θέλεις, εἴτε ἐπὶ τῆς κατεψυγμένης ζώνης, δπου οὐδεμίσ βλάστησις γίνεται, εἴτε ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης, δπου δὲν δύναται νὰ κατοικῇ ἄνθρωπος, πάντοτε θὰ ἀγαπῶ τὴν Δαλάγην μου».

(Μέτρον—Σαπφικὴ στροφὴ).

1. integer vitae] ἡ γενικὴ δηλωτικὴ περιορισμοῦ ἢ ἄλλως λεγομένη γενικὴ τῆς ἀναφορᾶς κατ’ ἀναλογίαν τοῦ integer **animi**, incertus **animi** κτλ., (ἐνθα τὸ animi εἶναι κυρίως τοπική πτώσις, ἀλλ’ οἱ λαλοῦντες ἥσθανοντο αὐτὴν ὡς γενικήν), καὶ κατὰ συμμετρίαν πρὸς τὸ sceleris purus, ἐνθα δημος τὸ sceleris εἶναι γενικὴ ἀφαιρετικὴ (ἄλλαχος τὸ purus εὑρῆται μετ’ ἀφαιρετικῆς). Μετάφρασε ἀμφότερα: «ὁ ἄγνως καὶ ἀμφος». — 2. Mauris] = Mauricis «Μαρρούσιακῶν», δπως Poenus ἄντι Punicus, Marsus ἄντι Marsicus κτλ. Διὰ τοῦ Mauris iaculis, ἡπερ ὅπλα ἀρμόζουσι κυρίως εἰς τοὺς διὰ τῶν καυστικῶν Σύρτεων πορευομένους (στ. 5), εἰδίκευται ποιητικῶς ἡ ἔκφρασις, ὡς δεικνύουσι οἱ στ. 6—8. — 3. gravida] συντάσσεται μετ’ ἀφαιρετικῆς sagittis ὡς πληρώσεως σημαντικόν.

6—7. per inhospitale Caucasum] «διὰ τοῦ ἀξένου Καυκάσου». — lambit] «λείχει», τ. ἐ. παραρρέει. — 8. Hydaspes] ὁ ‘Υδασπης (νῦν Jelum) εἶναι παραπόταμος τοῦ Ἰνδοῦ. Παρὰ τὰς ὅχνας αὐτοῦ ἡ ‘Αλέξανδρος κατετρόπωσε τὸν Πλάρον. Τὸ ἐπιθενον fabulosus (=μυθώδης) ἀναμιμνήσκει ἡμᾶς τὰ θαυμαστὰ διηγήματα περὶ Ἰνδιῶν, περὶ τῶν δασῶν αὐτῆς καὶ περὶ τῶν παραδέξων θηρίων.

9. namque] ὡς αἰτιολογία τῆς ἐν ταῖς δυσὶ πρώταις στροφαῖς διατυπωθείσης ἐννοίας τῆς ἀπὸ παντὸς κινδύνου ἀσφαλείας τοῦ χρηστοῦ ἀνδρὸς ἐπιφέρεται ἡ διήγησις θαυμαστοῦ τίνος πράγματος, ὅπερ συνέβη εἰς τὸν Ὁρατίου αὐτόν. — 10. Lalagen] πιθανῶς ὅνομα

πεπλασμένον ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ **λαλαγῆ**. Ἰδίότητες τῆς ἐρωμένης Λαλάγης είναι τὸ dulce loqui καὶ dulce ridere (στ. 24).—ultra terminum] «ἐπέκεινα τῶν δρίων» δηλ. τοῦ κτήματος αὐτοῦ, εἰς δῆτο προσηρτημένον δάσος.—11. curis expeditis] «ἀπολύσας τὰς φροντίδας» τ. ἔ. ἀφρούτις.

13. portentum] δηλ. ὁ λύκος, **τέρας**, **πάλωρον** (Ομ. Ὁδυσσ. χ, 219). Μετ' ἀστειότητος διπερβολική διατόπωσις τῆς ὅλης στροφῆς.—14. Daunias] οὗτως ἐκαλεῖτο ἡ Ἀπουλία ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ ἐγκαθιδρυθέντος Ἰλυριοῦ βασιλέως Δαύνον (πρβλ. φδ. 20).—Οἱ Μάρσοι καὶ οἱ Ἀπουλοὶ ἐθεωροῦντο οἱ ἄριστοι Ρωμαῖοι στρατιώται (militaris), πρβλ. φδ. 10 στ. 9.—Iubae tellus], ἡ Νομαδική. Ὁ Τίθας II ἦτο νίδις τοῦ ὑπὸ τοῦ Καισαρος παρὰ τὴν Θάφον ἡττηθέντος Τίθα, βασιλέως τῆς Μαυριτανίας ἀπὸ τοῦ 25 π. X.—16. arida nutrix] «ἡ ἔηρα τροφός», δξύμωρον.

17. pigris campis] «ἐπὶ τῶν ἀργῶν πεδιάδων», τ. ἔ. ἐπὶ τῶν ἀγόνων πεδιάδων τῆς κατεψυγμένης ζώνης, ἔνθα οὕτε θέρος γίνεται οὕτε δένδρον βλαστάνει.—19. quod latus]=in eo latere mundi, quod κτλ., latus mundi=plaga, «κλῖμα, χώρα».—malus Juppiter] «ὁ κακός, ξτοι σκοτεινὸς οὐρανός», πρβλ. φδ. I, στ. 25.—urget]=πιέζει, πρβλ. Ἡροδ. I, 142: «τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τε καὶ ὑροῦ πιεζόμενα, τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ αὐχμώδους.

21—22. sub curru... solis] «ὑπὸ τὸ ἄρμα τοῦ πληγοιεστάτου ἥλιου», τ. ἔ. ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης.—in terra domibus pugata] «ἐπὶ γῆς ἀπηγορευμένης εἰς ἀνθρωπίνην οἰκησιν», ἀκατοικήτου, οὗ διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἀνθρώποι (Ξενοφ. Ἀναβ. 1, 7, 6).—23. dulce ridenter... dulee loquentem] πρβλ. τὸ τῆς Σαπφοῦς: δστις ἐναντίον τοι ἰξάνει καὶ πλάσιον ἄδυ φωνεύσας ὑπανούει καὶ γελασίας ἰμερόεν. Dulce ridere=dulcem risum ridere.—23. amabo] ἡ κυρία πρότασις μετὰ τὰ pone... pone=sive me posueris pigris campis... sive posueris sub curru κτλ., Lalagen amabo.

17

Ἐν προηγουμένῃ φόρῳ (φδ. 6) ὁ ποιητὴς προσεκάλεσε τὸν Μαικῆναν εἰς εὐωχίαν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς σωτηρίας του ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ ἐπαύλῃ καταπε- σόντος δένδρου, ἐν δὲ τῇ προκειμένῃ φόρῷ λαμβάνει ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ἀφορμήν νὰ διατυπώσῃ ὑψηλὰς σκέψεις. Ἐν ἀρχῇ μετά τούτος εὐτραπελίας ἔκδηλοι τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ κατά τε τοῦ κατηραμένου δένδρου, ὅπερ δὲ λι- γον ἔλειψε νὰ καταπέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀθόου κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ ἀθλίου ἔκεινου καὶ ἀσεβοῦς, δοτις ἐφύτευσεν αὐτό. Πρὸς ταῦτα συνάπτεται λογικῶς ἡ σκέψις περὶ τῆς ἀπροσμαχήτου δυνάμεως τοῦ ἀδοκήτου θανάτου. Πᾶς ἔκαστος νομίζει ὅτι διαφυγῶν μετὰ προνοίας τοὺς κινδύνους, οἵτινες ἐπέκειντο αὐτῷ, ἀπηλλάγη τοῦ θανάτου ἀλλ᾽ δὲ θανάτος παραδοκῶν ἐπισή- πτει ἔκειθεν, ὅπόθεν οὐδόλως περιμένεις αὐτόν. Ἐντεῦθεν δὲ ἀνερχόμενος ὁ Ὁράτιος εἰς τὴν γενικήν ἔννοιαν: *leti vis rapuit rapietque gentes, ἀνα- μιμήσκεται πόσον ἔγγυς τοῦ θανάτου ἥλθε, πόσον ἔγγυτατα εἰδε τὴν σκοτεινήν Περσεφόνην καὶ τὸν δικάζοντα Αλακὸν καὶ τὰς χωριστάς ἔδοσες τῶν εὐσεβῶν»* ἐν οἷς καὶ ἔκεινος, οὓς μάλιστα ἐπόθει ὡς λυρικὸς ποιητής, τὴν Σαπφαὶ καὶ τὸν Ἀλκαῖον. «Ἐκεὶ αἱ σκιαὶ συνωστιζόμεναι ἀχροῶνται ἐν θαυμασμῷ τῶν θεοπεσίων ἀσμάτων ἀμφοτέρων, μάλιστα δὲ τοῦ Ἀλκαίου. Τὶ δὲ θαυμαστόν, ἐάν αὗται ἀχροῶνται, ἀφ' οὗ δὲ Κέρβερος αὐτὸς ἐν τοῦ φόρου τοῦ λησμονοῦσι τὰς ὁδύνας των καὶ δὲ οὐρίων ὀλιγωρεῖ τοῦ κυνηγίου του, ἵνα ἀκούῃ:»

(Μέτρον—*Ἄλκαϊκή στροφή*).

1. *ille]* ἐμφαντικῶς προτάσσεται, ὅπως καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς β'
στροφῆς τὸ illum καὶ ἐν τῷ τέλει αὐτῆς τὸ ille (στ. 8). Ἡ ἐπα-
νάληψις τῆς ἀντωνυμίας ἐμφανίζει ζωηρῶς τὴν οὕπω κατευνατθείσαν
ταραχήν τοῦ ποιητοῦ μόλις διαφυγόντος τὸν κίνδυνον.—*nefasto]*
«ἐν ἀποφράδι ἡμέρᾳ». *Nefasti* (*ἀντίθετον fasti*) dies ἐλέγοντο κυ-
ρίως αἱ ἡμέραι, καθ' ἀς ὁ πραΐτωρ δὲν ἐδίκαζε. *Ilasci* λοιπὸν αἱ
ἡμέραι, καθ' ἀς ἡργον τὰ δικαστήρια ἦσαν nefasti (*ἀπρακτοί*),
ἀλλ' ὅστερον τὸ ἐπίθετον περιωρίσθη εἰς ἔκεινας τὰς ἡμέρας, καθ' ἀς
ἀπηγορεύετο πάσα ἐργασία ὡς *tristi omine infames* (*δυσοιωνίστους*).
Παρὰ ποιηταῖς καὶ τοῖς μετὰ τοὺς Αδγουστείους χρόνους πεζοῖς τὸ
nefastus κατήντησε συγώνυμον πρὸς τὸ nefarius.—2. *quicunque*
δηλ. posuit (=ἐφύτευσε).—*sacrilega]* κυρίως «*ἱεροσύλωφ*», εἰτα

δὲ καθ' ὅλος ἀσεβεῖ, μιαρῷ, ως δηλοῦται ἐκ τῶν ἐφεξῆς μυημονευομένων κακουργημάτων.—3. produxit] «ἀνέθρεψεν», «ἐκαλλιέργησεν».—*perotnm*] «τῶν ἔγγόνων αὐτοῦ», ἔαν δηλ. ἐξηκολούθουν οὗτοι νὰ κατέχωσι τὴν ἔπαινην.—4. in... oppobrium pagi] «πρὸς αἰσχος τοῦ χωρίου», ἀφ' οὗ δηλ. μικροῦ δεῖν ἐφονεύθη ὁ ἐν αὐτῷ οἰκῶν ποιητής.

5. crediderim]=πιστεύσαιμι ἄν.—6 - 8. penetralia] παρατήρει πῶς ἔξαρουται τὰ καθ' ἔκαστα τοῦ φρικώδους ἐγκλήματος. «Ο τὸ δένδρον φυτεύσας ἦτο οὐ μόνον πατροκτόνος, ἀλλὰ καὶ ἔνοκτονς. «Ο φονευθεὶς ἦτο φιλοξενούμενος ὡπ' αὐτοῦ καὶ ἐσφάγη ἐν καιρῷ νυκτός, ἐν φέναιμάτῳ ἐν τῷ μογχῷ τῆς οἰκίας, ὃν προστατεύουσαι οἱ dīi penates.—Colchaj= Celchica «Κολχικὰ φάρμακα». οὐδὲ δηλ. μετεχειρίσθη ἡ Μήδεια.

9. quicquid usquam... nefas] «ὅ, τιδήποτέ που (ἐκτὸς δηλ. τῆς Κολχίδος) ἀνοσιοργήμα δύναται τις νὰ συλλάβῃ». «Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ concipitur ἐπακολούθει τὸ tractavit. Οἱ ἀλλοι ἀνθρωποι πάντες εἰναι μόλις ἴκανοι διὰ τῆς διανοίας νὰ συλλάβωσιν ὅ, τι ὁ μιαρὸς ἐκείνος ὑπῆρξεν ἴκανὸς καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ. Παρατήρει δὲ τὴν προϊόδουν δείνωσιν· ἐν φ δηλ. ὁ ποιητὴς ὡμίλει μέχρι τοῦδε μιτά τυνος δισταγμοῦ (crediderim) περὶ τῶν κακουργημάτων τοῦ φυτεύσαντος τὸ δένδρον, νῦν διμίλει ως περὶ γεγονότος (tractavit).—11. triste] «ἀπαίσιον».—caducum]=quod casurum eras, «ὅπερ ἦτο πεπρωμένον νὰ πέσῃς».

13. quid quisque vitet] «οίονδήποτέ τις ἀποφύγγ κίνδυνον».—hominī] δοτικὴ ἀντὶ ἀφαιρετ. ποιητ. αἰτίου (dat. auctoris) διορίζουσα τὸ cautum est, δπερ κείται ἀπροσώπως: «οίονδήποτε κίνδυνον καὶ ἀν ἀποφύγη ὁ ἀνθρωπός, οὐδέποτε εἰναι ἴκανὼς ἡσφαλισμένος καθ' ἔκάστηγ στιγμῇ», τ. ἔ. παρὰ πᾶσαν προφύλαξιν ὁ ἀνθρωπός ἐν πάσῃ στιγμῇ κινδυνεύει.—14. «Ἐφεξῆς παρατίθενται παραδείγματα ἀνθρώπων διαφόρων / ἐθνῶν, νομιζόντων ὅτι ἀπέφυγον τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ἀλλ' οὓς ἀπροσπτως ἀφαρπάζει παρὰ πᾶσαν αὐτῶν τὴν πρόνοιαν ὁ ἀνίκητος θάνατος.—navita Poenus] «ὁ Καρχιδόνιος γαύτης», τὸ ἀτομικὸν ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ γενικοῦ «ὁ τολμηρὸς

ναύτης».—15. ultra] «ἐπέκεινα», δηλ. τοῦ Βασπόρου—16. caeca fata[παθητικῶς «τὴν σκοτεινὴν μοίραν». κατωτέρω ἡ δύναμις τοῦ θανάτου λέγεται improvisa (στ. 19). Διαβάζεις ὁ ναύτης τὸ θυελλώδες στενόν τοῦ Βασπόρου οὐδαμόθεν ἄλλοθεν φοβεῖται κινδύνους, ὡς μή βλέπων αὐτούς, ἐν φόβῳ δὲν πάνοςιν ἐπικείμενοι.

17. miles] δηλ. ὁ Ρωμαῖος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Πάρθον.— sagittas et celerem fugam] δηλ. perhorrescit. Οἱ Πάρθοι φένγονταις ἥσαν ἐπικινδυνότατοι, διότι στρεφόμενοι ἐξαπίνης ἐπέπιπτον τοῖς ξένούτες ἐπὶ τοὺς καταδιώκοντας αὐτοὺς πολέμους.— 18. catenas et robur Italum] «τὰς ἀλόσεις καὶ τὴν Ἰταλικὴν ρώμην», κατ' ἄλλους «τὰς ἀλόσεις καὶ τὴν Ἰταλικὴν εἰρκτήν», διότι robur ἐκάλειτο τὸ Tullianum ἢ ἡ ὅπριγιος εἰρκτή τοῦ Μαχερτίνου δεσμωτηρίου ἐπὶ τοῦ Καπετωλίου, ἔνθα κατεκλείσαντο οἱ κακούργοδοντες, προτοῦ θανατώσαι, καὶ ὅπου καὶ ὁ Ἱονγόρθιος ἐμβλῆθεις ἀπέθανε.— 10. improvvisa] κατηγορούμενον.—20. gentes] τὸ ἀνθρώπινον γένος· ἀρμόζει τὸ gentes ἐνταῦθα μάλιστα, διότι κατελέχθησαν προηγουμένως ἔθνη διαφέροντα ἀλλήλων κατὰ τοὺς φόβους, ἀλλὰ πάντα ὅμοιοι κείμενα εἰς τὴν αὐτὴν μοίραν.— quam paene... vidimus] «πόσον δὲίγον ἔλειψε νὰ ᾔδω».— furvae] «τῆς κελαινῆς», διότι ἡ Περσεφόνη ἦτο βασιλίσσα τοῦ Ἀδωνίου. Οὐρηρος καλεῖ αὐτὴν ἐπαινήν.— 23. sedes descriptas] «τὰς κεχωριούμενας ἔδρας», περθλ. Οὐρηριλ. Al. 8, 670 secretosque pios.

25. Sappho] τόπος ἐλλην. αἰτιατικῆς πτώσεως. Ἡ Σαπφώ Ἑγειτούποδια μέμφεται τὰς συμπολίτιδας αὐτῆς, διότι δὲν δεικνύουσται πρὸς ἑαυτὴν τὴν αὐτὴν συμπάθειαν, ἢν καὶ αὕτη αἰσθάνεται πρὸς αὐτάς· οὕτως ἐν σφιζομένῳ ἀποσπάσματι λέγεται πρὸς τὴν Ἀτθίδα: «Ἄτθι, σοι δὲ ἐμέθεν μὲν ἀπήχθετο φροντισδην, ἐπὶ δὲ Ἀνδρομέδαν πότιγ.— 26. te sonantem] «σὲ ἄδοντα».— plenius]=ἐντονώτερην δηλ. ἡ Ἡ Σαπφώ.

26—27. aureo plectro] «χρυσῷ πλάκτρῳ», δπως ὁ Ἀπόλλων παρὰ Πινδάρῳ παριστάται ἔχων χευσέαν φρέμιγγα, ἢν χρούει χευστῷ πλάκτρῳ. Ἡ πρὸς τὸν Ἀλκαιον ἀποστροφὴ ἐμφανίζει τὴν περὶ τὸν ποιητὴν τούτον σπουδὴν καὶ τὸν θαυμασμὸν τοῦ Ὁρατίου.

—dura navis] «νὰ δεινὰ τῆς νεώς», τ. ἐ. τοὺς ἐκ τῆς θαλάσσης κινδύνους. Παρατίθεται τὴν επανάληψιν τοῦ dura πρὸς παρότασιν τῆς πληγήσεως τῶν δεινῶν.— 28. fugae] «τῆς φυγῆς», τ. ἐ. τῆς ἐξορίας, εἰς ἣν καταδικασθεῖς ὑπὸ τῶν τυράννων ὁ Ἀκλαῖος ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον.— bellū] κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν τυράννων τῆς πατρίδος τοῦ.

29. sacro silentio] οὐα δηλ. ιερὰ σιγὴ ἐπικρατεῖ κατὰ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἄλλας θρησκευτικὰς τελετὰς (πρᾶλ. ὡδ. 4).— 30. mirantur] «ἀκούουσιν ἐν θαυμασῷ».— 31. exactos tyrannos] «τὰς ἐξορίας τῶν τυράννων», τοῦ Μυρσίλου κτλ.— 32. bibt aure] χορίως — πίνει τῷ ωτί, τ. ἐ. ἀκούει ἀπλήστως, ὅπως ὁ διφῶν πίνει ἀπλήστως.— 33. quid mirum, ubi] «τὶ θαυμαστόν, ἀφ' οὗ». τ. ἐ. οὐδόλως θαυμαστὰ τάνατέρω, ἀφ' οὗ ὁ Κέρθερος κτλ.— illis carminibus] ἀφαιρετικὴ διορίζουσα τὸ stupens: «ἐπ' ἐκείνοις τοῖς ἄχμασιν».

34. demittit] τὰ ὀτα, ἀτινα προτοῦ ώς φύλαξ τοῦ Ἀδου εἶχεν ὠρθωμένα, καταβάλλει νῦν καταγλούμενος καὶ τιθασεύόμενος ὑπὸ τῆς φθῆς.— belua centiceps] «τὸ ἐκατοντακάρηνον θηρίον», τ. ἐ. ὁ Κέρθερος, ὃν ὁ Ἡσίδορος καλεῖ Ἀτδεω κύνα χαλκεόφωνον πεντηκοντακάρηνον, ὃ δὲ Σοφοκλῆς (Τραχ. 1098) Ἀδου τρικρανον σκύλακα. Καὶ ὁ Ὁράτιος ἀλλαχοῦ παριστὰ αὐτὸν τρικέφαλον ἢ τριγλῶσσον (trilinguis πρᾶλ. ὡδ. II, 19, 31).— 36. reereantur] «ἀναζωογονοῦνται». Ἐπεγειρόμενοι ὑπὸ τοῦ ἄχματος οἱ ὅφεις ἐκ τῆς νάρκης ἀναλαμβάνουσι γλυκό τι συναίσθημα ζωῆς. Τὰς διφιοπλοκάμους Ἐρινῦς καλεῖ ὁ Αἰσχύλος πεπλεκτανημένας πυκνοῖς δράμουσι.

37. quin et] «καὶ δὴ καὶ». Ἐνεκα τῶν θελκτικῶν ἀσμάτων οὐ μόνον τοῦ Ἀδου τὰ τέρατα λησμονοῦσι τὸ φοβερὸν αὐτῶν ἔργον, ἀλλὰ καὶ οἱ βασανιζόμενοι αὐτοὶ τὰς βασάνους τῶν. Περὶ τοῦ Προμηθέως ἐν Ἀδου κολαζομένοι ἐξ οὐδενὸς ἀλλού συγγραφέως είναι τι ἦμιν γνωστόν.— Pelopis parentis] ὁ Τάνταλος, περὶ οὗ πρᾶλ. Ὁμ. Όδ. 11, 382. Ἡ περίφρασις ἀναμιμνήσκει τὸ ἀμάρτημα τὸ ἐπενεγκὸν τὴν παινήν.

38. laborum decipitur] πρᾶλ. τὸ τῆς Ἐλληνικῆς τῶν πόνων

κλέπτεται, λήθεται, ἀπολήγει (‘Ομ. Ἰλ. IX. 17). Κατὰ ζῆλον ἐλληνικὸν παρ’ Ὁρατίῳ συντάσσονται πρὸς γεν. ἀφαιρετικὴν τὰ ρ. decipi, solvi, (operum solutis), abstinere (abstineto irarum) κτλ. —39. Orion] ὁ μυθευόμενος κυνηγός, δοτις πειράσας τὴν Ἀρτεμιν κατεδικάσθη ἐν “Αἰδου νὰ θηρεύῃ (πρβλ. Ὁλ. Οδ. λ, 57: τὸν δὲ μετ’ Ὡρῶν πελώδιον εἰσενόσα θῆρας δμοῦ ελλεῦντα), δηλ. νὰ ἐπιτελῇ τὸ αὐτὸν ἔργον, δπερ ἐτέλει καὶ ζῶν, δπως ἡ Σχπφὸν καὶ ὁ Ἀλκαῖος, οἵτινες καὶ ἐν “Αἰδου γέδον.

18

Ο ‘Οράτιος ἀποφυαιλεῖται, ως τις παλαιμαχὸς τοῦ ἔρωτος στρατιώτης, νὰ παραιτησῇ πλέον αὐτὸν καὶ τὰ δπλα, δι’ δν τοσαῦτα ἔστησε ἔρωτικὰ τρόπαια, νάναρτήσῃ εἰς τὸ ιερὸν τῆς Ἀφροδίτης. Mititave non sine gaoria! ἀναφενεῖ, ‘Αλλ’ εὐθὺς ὑστερον παρὰ προσδοκιαν, εντραπέλεως παλινφθῶν, ἵκετενει τὴν Ἀφροδίτην, δπως δι’ ἐνὸς πλήγματος τοῦ μαστιγίου της ἔξαψῃ ἐν τῇ ψυκῇ τῆς ὑπερηφάνου Χλόης φλογερὸν πρός αὐτὸν ἔρωτα.

(Μέτρον— Ἀλκαῖη σιροφή).

1. vixi[κυρίως παρακείμενος «ἔχω ζήσει», τ. ἐ. iam non sum Tὸ nuper εἰς τὸ vixi καὶ τὸ puellis (=amoribus puellarum) εἰς τὸ idoneus: «μέχρι πρὸ δλίγον χρόνου γέμην ἐπιτήδειος ἐν τῷ ἔρωτι μαχητής». —2. militavi] «ἐστράτευμα», τ. ἐ. ἔχω τελέσαι τὴν στρατιωτικὴν θητείαν μου.— 3. arma[τὰ κατωτέρω μνημονεύομενα.— defunctum bello barbiton] τὸ defunctum ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὸ arma: «τὰ δπλα καὶ τὴν βάρβιτον, ἅτινα ἔξεπλήρωσαν τὰ πολεμικὰ των καθήκοντα». Ἡ φράσις defungi bello κατ’ ἀναλογίαν τῆς συνήθους fungī vita.— 4. hic paries] τὰ δπλα καὶ τὴν βάρβιτον θάνατηση ὁ ποιητὴς ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ γαοῦ τῆς Ἀφροδίτης.

5. laevum... latus] κρατῶν ὁ ποιητὴς διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἶη λύραν ἀναρτῷ αὐτὴν ἐπὶ τοῦ πρὸς τάριστερὰ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης τοίχου τοῦ γαοῦ.—marinae] «θαλασσίας» (πρβλ. φδ. 2)

ώς γεννηθείσης ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης (*ἀναδυομένη*).—6. *ρονίτε* «ἀναθέσατε». Οὕτω λέγων ἀποτείνεται πρὸς τοὺς παρακολουθοῦντας διούλους, οἵτινες φέρουσι τὰ δπλα αὐτοῦ, ἐνῷ αὐτὸς κρατεῖ, ὡς προσίργυται, τὴν λύραν.—7. *funalia*] λαμπάδας κατεσκευασμένας ἐκ σχοινίου ἀληλιψμένου κηρῷ ἢ πίσσῃ, ἵνα φωτίζωσιν (*lucida*) ἐν καιρῷ νυκτὸς τὸν ἔραστὴν παρὰ τὴν θύραν τῆς ἔρωμένης ἢ καὶ δπως χρησιμεύσωσιν ὡς ὅργανον ἐκπορθήσεως τῆς θύρας.—*νεκτες*] «τοὺς μοχλούς»· πρὸς ἀνατροπὴν τῆς κεκλεισμένης θύρας, πρᾶλ. Θεοκρ. (2, 118) εἰ δ' ἄλλα μ' ὁθεῖτε καὶ ἡ θύρα εἰχετο μοχλῷ, πάντες καὶ πελένεις καὶ λαμπάδες ἡνθον ἐφ' ὅμεας.—*arcus... minaces*] «τόξα ἀπειλητικά», δπως δηλ. ἐμπνέωσι φόδου εἰς τὸν θυρωδὸν τῆς ἔρωμένης.—*oppositis foribus*] ἐὰν δηλ. ὁ θυρωρὸς διπλαὶ ιδῶν τὸν ἔραστὴν ἔκλεισ τὰς θύρας.

9. *beatam tenes Cyprum*] «προστατεύεις τὴν μακρίαν Κύπρου» (πρᾶλ. ἦδ. 2). Ἡτο σύνθετες τοῖς προτευχομένοις νὰ προτάτισι τῶν ἔσυντῶν διαφόρους προσηγορίας τῶν θεῶν, οὓς ἵκετενον, καὶ νὰ μνημονεύωσι καὶ τοὺς τόπους, ὃν οὔτοι ἤσαν πολιούχοι. Τὸ ἐπίθετον *beata* ἀρμόζει εἰς τὴν Κύπρον, καλούμενην πρότερον *Μακαρίαν*.—10. *Memphin*] ἐν Μέμφιδι τῆς Αἰγύπτου μνημονεύει ὁ Ἡρόδοτος (II, 112) ἴερὸν Ἀφροδίτης ξείνης.—*carentem Sithonia nivei*] «μὴ καλυπτομένην ὑπὸ Σιθωνίας χιόνος», ὅποια δηλ. πίπτει ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σιθωνίων. Σιθώνιοι κυρίως ἐκαλοῦντο οἱ κάτοικοι τῆς μεσαίας Χαλκιδικῆς χερσονήσου. Ὁ ποιητὴς Βακχυλίδης τὴν Μέμφιν καλεῖ ἀχειμαντον.

11—12. *sublimi flagello*] «μετεώρῳ τῷ μαστιγίῳ». τ.ε. δψοσα τὸ μαστίγιον πρὸς βιαίαν αὐτοῦ καταφοράν. Ἡ παράστασις τῆς Ἀφροδίτης ὡς πολιούχου τῆς Μέμφιδος καὶ ἔχοντος ἐν χειρὶ μαστίγιον προηλθεν ἐκ τῆς συγχύσεως αὐτῆς πρὸς τὴν Αἰγυπτίαν θεὰν Ισιν. ἡς ἡ λατρεία ἦδη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Σόλλα ψρέσατο νὰ ἐπικρατῇ ἐν Ρώμῃ. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ ποιητοῦ ἐλατρεύετο μάλιστα παρὰ τῶν γυναικῶν ὡς *regina* καὶ *marina* (Isidis navigium). Ἡ Ισις παρίστατο φέρουσα ὡς σύμβολον τῆς ἔξουσίας αὐτῆς μαστίγιον· ἐπιγραφῇ δὲ τῆς νήσου Ιου φέρεται λέγοντα.

«ἀναγκάζω τὰς γυναικας νὰ ποιῶσιν ἑαυτὰς ἀγαπητὰς εἰς τοὺς ἀνδρας», — tange : emel] «ἔγγισον ἄπαξ» τ. ἔ. πλήξον ἄπαξ. Ο νοῦς : ἐν μόνον πλήγμα σου θάρκεσῃ, δπως ἐξαφθῇ ὁ ἔρως ἐν τῇ ψυχῇ τῆς ὑπερηφάνου Χλόης.

19.

«Ο ποιητὴς φαντάζεται ἑαυτὸν ἀποθνήσκοντα» περὶ αὐτὸν ἵστανται θρηνοῦντες οἵτε ἄλλοι οἰκεῖοι καὶ ὁ φιλατος Μαικήνας. «Δέν θὰ μείνω, λέγει ὁ Ὁράτιος, ἐπὶ τῆς γῆς περιφρονῶν τοὺς φθονεροὺς ἀντιπάλους μου σᾶνέλθω ἔνδοξος εἰς τοὺς οὐρανούς ἐγώ ὁ ὑπὸ τῶν μικρῶν ἀνθρώπων φεγγός μενος ἐπὶ ταπεινῇ κυραγωγῇ, ἄλλος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μαικήνου φιλούμενος δὲν θάποθάνω τὸν κοινὸν τῶν ἀνθρώπων θανατον». Καὶ ηδη αἰσθάνεται ἑαυτοῦ μεταμορφούμενον εἰς κύκνον. «Σύμπας δύκόδιος θά με ἤδη πετόμενον καὶ θάκουσῃ τὸ κύκνειον ἄσμά μου. Μαργάν λοιπόν, Μαικήνα, οἱ γόοι καὶ οἱ διοφυρμοί, περιτταὶ αἱ ἐπικήδειοι τιμαι».

(Μέτρον — Ἀλκαικὴ στροφὴ).

1. non usitala penna] «ἐπὶ ἀγήθους πτέρυγος», τ. ἔ. ἐπὶ νέας καὶ θαυμαστῆς. — non tenui] = densa «ἐπὶ πυκνῆς» «ἰσχυράς». «Υπαινίσσεται ὁ ποιητὴς εἰς τὸ δτι αὐτὸς εἶναι ὁ κύριος εἰσιγγῆτης παρὰ Ρωμαίοις τῆς ἀληθοῦς λορικῆς ποιήσεως, ήτις πρὸ αὐτοῦ ἦτο opus intemperatum, καὶ εἰς τὸ δτι τὰ ποιήματα αὐτοῦ παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τῶν «Ελλήνων λορικῶν ἐμφανίζουσι ἴκανὴν πρωτοτυπίαν. — 2. biformalis] «δίμορφος», τ. ἔ. ἀνθρωπός ἄμα καὶ κύκνος, ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ ἀλλὰ μετὰ πτερόγων κύκνου. — liquidum] «διαυγῆ» λαμπρόν, οὕτω καλεῖται ὁ αἰθήρ καὶ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ὄμιχλώδη ἀέρα. — 4. longius] = diutius. — invidiisque maior] τὸ que κατόπιν ἀρνητικῆς προτάσεως ἀντὶ τοῦ sed. «ἄλλος ὑπέρτερος τοῦ φθόνου», δηλ. τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ὁρατίου, οἵτινες ἔψεγον αὐτὸν καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ ὡς στερούμενα πρωτοτυπίας.

5. urbes] τ. ἔ. τοὺς στενοὺς χώρους, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ κοινοὶ ἀνθρωποι. — 5-7. pauperum sanguis parentum] «τέκνον ἐνδεῶν

Γρατσιάτου, Ὁρατίου Θδατ.

γονέων», δύνειδισμός, δύν προέφερον τῷ Ὁρατίῳ οἱ φθονεροὶ ἀντίπαλοι αὐτοῦ.— quem vocas] «δύν καλεῖς», τ. ἔ. εἰς δύν προσφωνεῖς τὸ δυστατὸν χαῖρε. Τοῦ vocare γίνεται χρῆσις πρὸς παράστασιν τοῦ τριπλοῦ vale, διπερ μετὰ τὴν ταφὴν ἐφώνουν πρὸς τὴν σκιὰν τοῦ τεθνεώτος, πρᾶλ. Οὐεργ. Alv. 6,505 magna manus ter voce vocavi.—7. non... obibo]=non moriar, συνήθως μετὰ τῆς αἰτιατικῆς (supremum) diem ἤ̄ mortem.

9. iam iam] ἐπανάληψις δηλωτικὴ τῆς ταχύτητος, μεβοῦ ἡς συντελεῖται ἡ θαυμαστὴ μεταμόρφωσις εἰς φόικὸν κύκνον (albus ales καὶ κατωτέρω ales canorus). Ἡ πρὸς κύκνους, οἵτινες ἡσαν ἵεροι τοῦ Ἀπόλλωνος, σύγκρισις τῶν ποιητῶν (πρᾶλ. φδ. 3) ἡτο συνήθης μάλιστα εἰς τοῦς συγγραφεῖς τῆς Ἀλεξανδρείας. Κατὰ τὸν Πλάτωνα (Πολιτ. X, 620α) ὁ Ὁρφεὺς μετεμορφώθη εἰς κύκνον.— residunt] «ἔφιζάνουσιν ἐπὶ τοῖς σκέλεσι τραχέα δέρματα».— 11. superne] «ὑπερθεν», τ. ἔ. ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου μέρους τοῦ σώματος κατ’ ἀντίθεσιν πρὸς τὰ cruribus.— 11—12. nascuntur leves plumae] «φύουνται λεῖα πτίλα» κατ’ ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἀνωτέρω asperae pelles.

13. tutior «ἀσφαλέστερος τοῦ Δαιδαλείος Ἰκάρου» τ. ἔ. χωρὶς νὰ κινδυνεύσω νὰ πάθω τὸ τοῦ Ἰκάρου. Τὸ ἐπίθετον Daedaleo δὲν είναι περιττόν: «τοῦ Ἰκάρου, οὗ τὰς πτέρυγας κατεσκεύασεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δαιδαλος, ὁ περιφημος τεχνίτης».— 14. gementis] «τοῦ στένοντος Βοσπόρου» ξενεκα δηλ. τῶν μεγάλων κυμάτων του ἀλλαχοῦ ὁ ποιητὴς καλεῖ τὸν Βόσπορον insanientem (III, 4, 30). πρὸς τὴν μεταφορικὴν χρῆσιν τοῦ gemere πρᾶλ. Ομ. Il. II, 391 μεγάλα στενάχουσι ρέουσας, Ψ, 230 δ δ' έστενε οἰδματι θύων.— 15-17. Syrtes . . . Hyperboreosque campos] ποιητικὴ παράστασις τῶν ἑσχατιῶν τοῦ κόσμου.

17. dissimulat metum] φοβεῖται, ἀλλὰ προσπαθεῖ νὰ πακρύπει τὸν φόβον, προσποεῖται: ὅτι δὲν φοβεῖται τὴν Μαρσικὴν κούρτιν.— 19. Geloni] οἱ Γελωνοί, λαὸς Σκυθικός.— 20. peritus Hiber] «ὁ πεπειραμένος» ἦτοι ὁ πεπαιδευμένος Ἰβηρ. Οἱ Ἰσπανοὶ καὶ οἱ Γαλάται πρὸ πολλοῦ ἥδη χρόνου ἤρξαντο νὰ δέχωνται τὸν ρωμαϊκὸν

πολιτισμόν. Ἐνῷ δὲ περὶ αὐτῶν ὡς πεπολιτισμένων λέγει ὁ ποιητής: me discet «&ναγιγνώσκων θὰ διδαχθῇ τὰ ποιηματά μου», περὶ τῶν Κόλχων καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων λέγει ἀπλῶς **noseant** «θὰ γνωρίσωσι». — 20. Rhodani potor] «ὁ τὸ ὅδωρ τοῦ Ροδανοῦ πίνων», τ. ἔ. ὁ κατοικῶν παρὰ τὸν Ροδανόν, ἥτοι οἱ κατοικοὶ τῆς Ναρβανίτιδος Γαλατίας (νῦν Provence, ἐκ τοῦ λατιν. provincia). πρᾶλ. Ὁμ. Πλ. B, 825: πίνοντες ὅδωρ μέλαν **Aἰσήποιο**.

21. absint.., neniae] «μακρὰν αἱ θρηγφδίαι». — inani funere] =sine corpore funere: δὲν πρέπει νὰ γίνωνται ἐπικήδειοι θρήνοι, διότι δὲν ἔχεις τίνα νὰ ἐνταφιάζῃς — 22. luctusque... et querimoniae] ἀναφέρονται εἰς τοὺς οἰκείους καὶ φίλους, ἐνῷ τὰς θρηγφδίας ἔφαλλον συνήθως αἱ λαλεμίστριαι (praeficiae). Τὸ ἐπιθ. turpes ἀνήκει ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὸ querimoniae καὶ ἔχει σημασίαν ἐνεργητικὴν· διὰ τῶν γόων καὶ τῶν κοπετῶν κατησχύνετο καὶ παρεμφροῦτο τὸ πρόσωπον. — 23-24. mitte] ἀποτείνεται πρὸς τὸν Μαϊκήναν: «ἄφες τὰς περιττὰς τιμὰς τῆς ταφῆς». Ως τοιαῦται τιμαὶ ὄπονοοδύνται τὸ ὄλικὸν πρὸς κατασκευὴν τοῦ τάφου, ἢ ἐπ^ο αὐτοῦ χαραττομένη ἐπιγραφὴ καὶ ἡ περικόσμησις. — supervacuus] ὁ δόκιμος παρὰ Κικέρωνι τύπος εἴναι supervacaneus, ὁ δὲ τύπος supervacuus εἰσαχθεὶς παρὰ τῶν ποιητῶν, ὡς μᾶλλον εὑαρμοστῶν πρὸς τὸ μέτρον, ἐπεκράτησε καὶ παρὰ τοῖς διτερον πεζογράφοις.

Ἐπίλογος. «Οπερ συγκεκαλυμμένως πως δ 'Οράτιος ὑπεδήλωσεν ἐν τῇ 19. φρῇ περὶ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ δόξης, τοῦτο κηρύττει νῦν ἀναπεπταμένως καὶ μετὰ βεβαιότητος. «Τὸ ἔργον μου συνετελέσθη ἐφιλοτέλευτα μημεῖον, διπερ ἀπαθανατίσῃ τὸ ὄνομά μου. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχει Ρώμη, οἱ ἀνθρώποι θὰ λέγωσιν, ὅτι ὁ παρόν τὰς ὅχθας τοῦ Αὐτίδου γεννηθεὶς ὑψώθη ἐκ ταπεινοῦ μέγας καὶ ἀνεδείχη ὁ πρῶτος Ρωμαῖος λυρικός. Εὐδόκησον, λοιπόν, ω̄ μοῦσα, νὰ στεφανώσῃς τὴν κόμην μου διὰ στεφάνου δελφικῆς δάφνης, οὗτινος εἰμαι ἀντάξιος».

(*Μέτρον—πρῶτον Ἀσκληπιάδειον*).

1. exegi] «ἀπετέλεσα». — aere] = aeneis statuis «τῶν χαλκῶν ἀνδριάντων» τῶν νικητῶν καὶ ἡρώων. — 2. regali situ] «ὑψηλότερον τῆς βασιλικῆς κατασκευῆς τῶν πυραμίδων». Διὸ τοῦ situs σημαίνεται ἐνταῦθα οὐχὶ ἡ Θέσις, ἀλλὰ ἡ κατασκευή, ἡ σημασίας ὑπάρχουσι παραδείγματα. «Ἀλλοι ἐκδεχόμενοι τὸ situs ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ «εὐρώς», ἐμμηνεύουσιν: ὑψηλότερον τῶν βασιλικῶν πυραμίδων, ἐφ' ὧν ἦδη ἐπικάθηται εὐρώς». «Ἀλλ' ἡ ἐπὶ τοιαύτης σημασίας χρῆσις τοῦ situs ὡς δευτέρου ὅρου τῆς συγκρίσεως (*ὑψηλότερον τοῦ εὐρῶτος*) είναι τολμηρά: τὸ δὲ πρὸς τοῦτο παραβαλλόμενον χωρίον (φδ. 9, στ. 42) ἔχει ἀλλως, διότι ἐκεὶ κάλλιστα συναρπάζεται τὸ clarior πρὸς τὸν δευτέρου ὅρου τῆς συγκρίσεως sidere. — 3-4. quod non possit] ἀναφ. συμπερασματικὴ πρότασις συνεχίζουσα τὴν ἔγνοιαν τοῦ perennius «ut id non.. possit». — impotens] δηλ. sui, «ἀκρατής», «μαινόμενος» (πρβλ. φδ. 8, στ. 10).

6. omnis] «ὅλοκληρος». — multaque] = sed multa (πρβλ. φδ. 9, στ. 4). Τὸ μέρος τοῦ ποιητοῦ τὸ μέλλον νὰ διαφύγῃ τὸν θάνατον είναι τὸ πνεῦμα, ὅπερ θὰ ἐξακολουθῇ ζῶν ἐν τοῖς ἀθανάτοις αὐτοῦ ἔργοις. — 7. vitabit Libitinam] «δέν θὰ κηδευθῇ», δέν θὰ ταφῇ». Libitina είναι ἐπίθετον τῆς Ἀφροδίτης: «ἐπιτυμβίᾳ Ἀφροδίτῃ», ἥτοι ἡ Ἀφροδίτη ὡς θεὰ τῶν αἰδειῶν καὶ καθ' δλου τοῦ θανάτου. «Ἡ θεὰ τῆς ἥδονῆς καὶ τῆς σφριγώσης ζωῆς συνεχοῦθε πρὸς τὴν

θεάν τοῦ θανάτου, τὴν Περσεφόνην, ὅπως συμβίχει: συνήθιστε εἰς τὰς φυσικὰς θρησκείας γὰρ συνάπτωσι ἐν τῷ προσώπῳ μᾶς θεότητος ἐναντίας ἰδιότητος.—usque «διηγενεῶς» σύναπτε μετὰ τοῦ crescā.

7—8 postera laude] ἀφαιρ. δργανικὰ διορίζουσα τὸ crescam
χμα καὶ τὸ recens (=ἀσι νέος). Ο νοῦς : ὁ ἔπαινος τῶν μεταγενε-
στέρων θὰ εἰσαγόῃ τὴν μνήμην μου ἀγήρων.— 8. dum Capitolium
κτλ.] ἐφ* ὅσον δηλαδὴ θὰ διάρκῃ Ρώμη, διπερ διὰ τὸν ἀρχαῖον Ρω-
μαῖον οὐδὲν ἄλλο ἐσήμαινεν ἢ «αἰωνίως». Ἡ tacita virgo είναι ἡ
Ἐστάξις. Ἡ δὲ όπονοουμένη ἑορτὴ είναι ἡ τελουμένη κατὰ τὰς Ελ-
δοὺς τοῦ Μαρτίου ἐν τῷ ναῷ τοῦ Καπετωλίου Διός, ἐνθα προσεψέ-
ρετο θυσία καὶ ἀνεπέμποντο εὐχαῖς ὑπὲρ δύσιας καὶ σωτηρίας τῆς πό-
λεως κατὰ τὸν ἐπερχόμενον ἐνιαυτόν. Τῆς ἑορτῆς ταύτης προίτακτο
ὁ Pontifex maximus καὶ ἡ Virgo maxima.

10. dicar... deduxisse] «Θὰ λέγηται περὶ ἐμοῦ δὲι κτλ.». Ἡ παρεμβαλλομένη ἀναφορ. πρότασις qua violens κτλ., ἡ ποιητικῶς παριστῶσα τὴν γενέτειραν γῆγη τοῦ Ὀρατίου, διοφίζει τὸ ἀπαρεμφ. deduxisse: «δτι (δ γεννηθείς) παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ Αἰφίδου., πρώτος εἰσήγαγε κτλ. Τῶν ἔρμηγεντῶν τινες τὴν περὶ ἡς ὁ λόγος πρότασιν ἀναφέρουσιν εἰς τὸ dicar: «δπου ρέσι δρμητικὸς καὶ παταγώδης δ Αἴφιδος, ἐκεὶ θὰ λέγεται περὶ ἐμοῦ κλ.». Ἀλλ' ὁ Ὀράτιος ἐπιθυμεῖ μὲν ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ φύμη νὰ μνημονεύεται καὶ ἡ μικρὰ πατρίς του, ἀλλ' ἂμα ποθεῖ, δπως ἡ φύμη του ἐξελθοῦσα τῶν στενῶν ταύτης δρίων διαδοθῇ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην.—10. Aufidus| ποταμὸς ἡ μᾶλλον χείμαρρος ἐγγός τῆς Οδενουσίας.

11. pauper aquae] «λειψιφόρος» καλείται ὁ βασιλεὺς Δαῦνος, ὃς ἀρχων χώρας αὐχμηράς, τῆς Ἀπουλίας. Ο Δαῦνος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο Ἰλλυρίος ἐξόριστος.— 12. regnavit populorum] ἐλληνίζουσα σύνταξις «ἡρές λαῶν».—ex humili potens] δηλ. factus, «ἐκ ταπεινοῦ μέγας γενόμενος» (φδ. 19, 5).

13-14 princeps deduxisse] «ὅτι πρώτος τὸ αἰολικὸν μέλος μεθίμμοσα εἰς τὸν Ἰταλικὸν ρυθμὸν», τ. ἐ. τὴν λυρικὴν ποίησιν τοῦ Ἀλκαλοῦ καὶ τῆς Σαπφοῦς πρώτος εἰσήγαγον εἰς τὸν Ρωμαῖον. Τὸ deducere carmen εἴρηται κατὰ τὸ deducere coloniam. — sume

superbiam] τὸ sumere ἐνταῦθα ἔχει μέσην σημασίαν (=sumere sibi, ἀντίθετον τὸ ponere = ἀποτίθεσθαι : pone superbiam), ὡστε sume superbiam = ἀνάλαβε εἰς ἔαυτὴν τὴν ὑπερηφανίαν, ἀποδέχθητι τὴν ὑπερηφανὸν τιμῆν. — 15. quaesitam meritis] = quam meritis quaequivisti «ἥν (ὑπερηφανίαν) διὰ τῶν ἐπαξίων ἔργων σου ἀπέκτησας». Τὰ ἔργα εἶναι αὐτὰ τοῦ Ὁρατίου τὰ ποιήματα, ἅτινα οὗτος δὲν θεωρεῖ ἴδια, ἀλλ᾽ ὀφείλει εἰς τὴν ἔμπνευσιν τῆς μούσης Μελπομένης. Λέγων δὲ ταῦτα ὁ ποιητής μετριάζει πως τὴν ἐν τῇ δλῃ φᾶδῃ ἐκδηλουμένην ὑπερηφανίαν.

15—19. Delphica] = Apollinari.—volens] «θέλουσα», «έκοδος». Συνήθης ἐν ταῖς εὐχαῖς ἡ φράσις volens propitiusque. Ο νοῦς τῶν τριῶν τελευταίων στίχων «δικαίως ὑπερηφανευομένη, ὡ μοῦσα, ἐπ' ἐμοὶ, ζστις εἰς σὲ ὀφείλω τὰς φᾶδας μου, εὐδόκησον γὰ τεφανώσῃς τὴν κόμην μου διὰ δελφικῆς δάφνης».

ΜΕΤΡΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πλὴν τῶν στίχων τῶν συγκειμένων ἐκ καθαρῶν δακτυλικῶν (δακτυλὶς κὸν ἑξάμετρον) ἢ λαμβικῶν (λαμβικὸν τρίμετρον) ἢ τροχαῖκῶν (τροχαῖκὸν τετράμετρον) ποδῶν ὑπάρχουσι καὶ στίχοι ἀποτελοῦμενοι ἀναμειξὲν ἐκ δακτυλικῶν καὶ τροχαῖκῶν ποδῶν, οἵτινες καλοῦνται **λογαοιδικοί**. Οἱ στίχοι οὗτοι δύνανται νὰ εἰναι καταληγτικοὶ καὶ ἀκατάληγτοι.

Οἱ παρ' Ὁρατίφ συνήθεις λογαοιδικοὶ στίχοι εἰναι :

- 1) Ὁ **Άδωνειος**, ἀκατάληγτος λογαοιδικὴ διποδία — ω — ω.
- 2) Ὁ **Φερεκράτειος**, ἀκατάληγτος λογαοιδικὴ τριποδία κατὰ τὴν θέσιν τοῦ δακτύλου **πρῶτος** (= — ω — ω —) ἢ **δεύτερος** Φερεκρ. (— — ω —) καλούμενος. Ἀμφότεροι οἱ τύποι ἀπαντῶσι καὶ καταληγτικοὶ : — ω — ω καὶ — — ω.
- 3) Ὁ **Γλυκόνειος**, καταληγτικὴ λογαοιδικὴ τετραποδία κατὰ τὴν θέσιν τοῦ δακτύλου **δεύτερος** (— — ω — ω) ἢ **τρίτος** Γλυκώνειος (— ω — — ω) καλούμενος.

Τὰ τῶν ἀνωτέρω ἔρμηγευθεισῶν εἴκοσιν φδῶν μέτρα εἰναι τάξει :

A'. Τὸ πρῶτον **Ἄσκληπιάδειον**, ἐν φ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ στίχον ὁ καλούμενος **μικρὸς Ἄσκληπιάδειος** ἔχων ὡδὲ :

— — — ω — — — — — — — —
Mae ce nasa ta vis | e di te re gi bus

Ο μικρὸς **Ἄσκληπιάδειος** οὐγκειται ἐξ ἐνὸς Φερεκρατείου δευτέρου καὶ ἐνὸς Φερεκρατείου πρώτου. Η τομὴ πίπτει κανονικῶς μετά τὴν ἔκτην συλλαβήν. Κατὰ τὸ πρώτον **Ἄσκληπιάδειον** εἰναι πεποιημέναι αἱ φδαὶ 1.20. Διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων αἱ δύο αὗται φδαὶ, διότι κατὰ τὰς ἐν αὐταῖς διατυπουμένας ἐννοίας ἡ

μὲν 1 διαιρεῖται εἰς στροφὰς τετραστίχους ἡ δὲ 20 οὐχι. Ἐν μὲν τῇ 1 παρίστανται αἱ ποικιλαι κλίσεις τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, πρὸς ἃς ἀντιτίθεται ὁ εὑγενῆς πόθος τοῦ Ὁρατίου, ἐν δὲ τῇ 20 ἔξαγ- γέλλεται μόνον ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ πόθου τούτου, ἡ κτῆσις ὀθανάτου ποιητικοῦ κλέους.

Β' Ἡ πρώτη Ἀσκληπιάδειος στροφὴ, ἐν ᾧ ἐναλλάσσεται ὁ δεύτερος Γλυκώνειος πρὸς τὸν μικρὸν Ἀσκληπιάδειον στίχον, ὥστε ἡ διλη διστιχος στροφὴ ἔχει ὡδε :

$\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \underline{\text{U}}$
 sic te di va po tens Cy pri
 $\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad | \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U}$
 sic fra tres He le nae | lu ci da si de ra

Κατὰ τὴν στροφὴν ταύτην είναι πεποιημέναι αἱ ψᾶδαι 2.15.

Γ' Ἡ δευτέρα Ἀσκληπιάδειος στροφὴ, ἐν ᾧ μετὰ τριπλῆν ἐπανάληψιν τοῦ μικροῦ Ἀσκληπιάδειον στίχον κείται ὡς τέταρτος στίχος ὁ Γλυκώνειος κατὰ τόδε τὸ σχῆμα :

$\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad | \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \underline{\text{U}}$
 $\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad | \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \underline{\text{U}}$
 $\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad | \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \underline{\text{U}}$
 $\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \underline{\text{U}}$

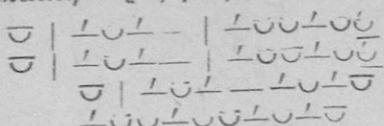
Κατὰ τὴν στροφὴν ταύτην είναι πεποιημέναι αἱ ψᾶδαι 3.4.

Δ' Ἡ τετρη Ἀσκληπιάδειος στροφὴ, ἐν ᾧ μετὰ δύο μικροῦς Ἀσκληπιάδειον ἐπακολουθεῖ τρίτος ὁ Φερεχράτειος καὶ τέταρτος ὁ Γλυκώνειος κατὰ τόδε τὸ σχῆμα :

$\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad | \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \underline{\text{U}}$
 $\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad | \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \underline{\text{U}}$
 $\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \underline{\text{U}}$
 $\underline{\text{L}} \quad - \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \text{U} \quad \underline{\text{L}} \quad \text{U} \quad \underline{\text{U}}$

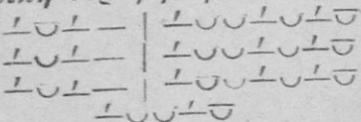
Κατὰ τὴν στροφὴν ταῦτην είναι πεποιημέναι αἱ φᾶαι 7. 12. 14.

Ε' 'Η Ἀλκαῖη στροφὴ. ἡς τὸ σχῆμα είναι τόδε :

Ἡ στροφὴ αὗτη σύγκειται ἐκ διπλοῦ ἐνδεκασυλλάβου, ἐνὸς ἐννεασυλλάβου καὶ ἐνὸς δεκασυλλάβου Ἀλκαῖκοῦ στίχου. Καὶ ὁ μὲν ἐνδεκασυλλάβος Ἀλκ. στίχος είναι καταληγτική λογαριδική πενταποδία μετὰ τοῦ δακτύλου ἐν τῇ τρίτῃ χώρᾳ καὶ μετ' ἀνακρούσεως· ὁ δὲ ἐννεασυλλάβος τροχαῖκή διποδία μετ' ἀνακρούσεως· ὁ δὲ δεκασυλλάβος λογαριδική τετραποδία μετὰ δακτύλων εἰς τὰς δύο πρώτας χώρας. Τὸ μέτρον τοῦτο, κεκινημένον καὶ πλήρες διάρματος, είναι συντήθεστατον παρ' Ὁρατίῳ. Κατ' αὐτό είναι πεποιημέναι αἱ φᾶαι 5. 8. 9. 10. 11. 13. 17. 18. 19.

Ζ' 'Η Σαπφικὴ στροφὴ. ἡς τὸ σχῆμα είναι τόδε :

Ἡ στροφὴ αὗτη σύγκειται ἐκ τριπλοῦ ἐλάσσονος Σαπφικοῦ στίχου καὶ ἐξ ἐνὸς Ἀδωνεῖου. Ὁ ἐλάσσων Σαπφικὸς στίχος είναι λογαριδική πενταποδία μετὰ τοῦ δακτύλου ἐν τῇ τρίτῃ χώρῃ, δπως ὁ ἐνδεκασυλλάβος Ἀλκαῖκὸς στίχος, ἀλλ' είναι ἀκατάληκτος καὶ δὲν ἔχει τὴν ἀνάκρονισιν τοῦ ἐνδεκασυλλάβου Ἀλκαῖκοῦ. Κατὰ τὴν στροφὴν ταῦτην, ἔχουσαν ἥθος ανειμένον, είναι πεποιημέναι αἱ ἀστείον χαρακτήρα ἔχουσαι φᾶαι 6. 16.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΩΝ ΩΔΩΝ

A'. Ὡδαὶ εἰς φίλους τοῦ Ὁρατίου ἢ εἰς πολιτικοὺς ἄνδρας:

1. Maecenas atavis	σελ.	3—4
2. Sic de diva potens	>	4—5
3. Scriberis Vario	>	5—6
4. Quis desiderio	>	6—7
5. O saepe mecum	>	7—8
6. Martiis caelebs	>	8—9

B'. Ὡδαὶ πολιτικαῖ:

7. O navis, referent	>	9
8. Nunc est bibendum	>	10—11
9. Odi profanum volgus	>	11—12
10. Caelo tonantem	>	12—14
11. Delicta maiorum	>	14—16

C'. Ὡδαὶ εἰς θεούς:

12. Dianam tenerae	>	16
13. Quid dedicatum	>	17
14. O fons Bandusiae	>	17—18
15. Quo me, Bacche	>	18—19

D'. Ὡδαὶ ἀναφερόμεναι εἰς περιστατικὰ τοῦ ποιητοῦ:

16. Integer vitae	>	19
17. Ille et nefasto	>	20—21
18. Vixi puellis	>	21

E'. Ὡδαὶ ὑμροῦσαι τὴν ἀθανασίαν τοῦ ποιητοῦ:

19. Non usitata	>	22
20. Exegi monumentum	>	23

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Κείμενον	σελ.	3—23
2. Βίος καὶ ἔργα Ὁρατίου	>	25—29
3. Ἐξηγητικὸν διπόμνημα	>	30—102
4. Μετρικὸν παράρτημα	>	103—105
5. Κατάλογος τῶν ἐρμηνευομένων ψδῶν	>	106

10. Σε